T.C.
TRAKYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
BALKAN ÇALIŞMALARI ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

GEORGİOS VİZİİNOS'UN ESERLERİNDE DOĞU TRAKYA VE TÜRKLER

BARIŞ CAN YİĞİT

TEZ DANIŞMANI
DR. ÖĞR. ÜYESİ ŞAHİN KILIÇ

EDİRNE, 2018

T.C.

TRAKYA ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

BALKAN ÇALIŞMALARI ANABİLİM DALI

.....PROGRAMI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Barış Can YİĞİT tarafından hazırlanan "Georgios Vizinos'un Eserlerinde Doğu Trakya ve Türkler" Konulu **Yüksek Lisans** tezinin Sınavı, Trakya Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim Yönetmeliği'nin 9.-10. maddeleri uyarınca 03.08.2018 Cuma günü saat 12⁰⁰ 'da yapılmış olup, yüksek lisans tezinin *kabul edilmesine **OYBİRLİĞİ/~~OYÇOKLUĞU~~** ile karar verilmiştir.

JÜRİ ÜYELERİ	KANAAT	İMZA
Dr. Öğr. Üyesi Şahin KILIÇ (Danışman)	kabul edilmesine	
Dr. Öğr. Üyesi İbrahim KELAĞA AHMET	kabul edilmesine	
Dr. Öğr. Üyesi Nilgün ELAM	kabul edilmesine	

* Jüri üyelerinin, tezle ilgili kanaat açıklaması kısmında "Kabul Edilmesine/Reddine" seçeneklerinden birini tercih etmeleri gerekir.

T.C
YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
ULUSAL TEZ MERKEZİ

TEZ VERİ GİRİŞ FORMU

Referans No	10206564
Yazar Adı / Soyadı	BARIŞ CAN YİĞİT
T.C.Kimlik No	47917676928
Telefon	5374042453
E-Posta	b.c.yigit@hotmail.com
Tezin Dili	Türkçe
Tezin Özgün Adı	Georgios Viziinos'un Eserlerinde Doğu Trakya ve Türkler
Tezin Tercümesi	East Thrace and Turks in the Works of Georgios Vizyenos
Konu	Batı Dilleri ve Edebiyatı = Western Linguistics and Literature
Üniversite	Trakya Üniversitesi
Enstitü / Hastane	Sosyal Bilimler Enstitüsü
Anabilim Dalı	Balkan Çalışmaları Anabilim Dalı
Bilim Dalı	
Tez Türü	Yüksek Lisans
Yılı	2018
Sayfa	153
Tez Danışmanları	DR. ÖĞR. ÜYESİ ŞAHİN KILIÇ
Dizin Terimleri	Batı edebiyatı=Western literature ; Yunan edebiyatı=Greek literature
Önerilen Dizin Terimleri	Georgios M. Viziinos=Georgios M. Vizyenos Doğu Trakya=East Thrace Türkler=Turks İthografi=Ethography

06.08.2018

İmza: B.C. Yigit

Tezin Adı: Georgios Viziinos'un Eserlerinde Doğu Trakya ve Türkler
Hazırlayan: Barış Can YİĞİT

ÖZET

Georgios M. Viziinos, Yunan şair, öykü yazarı ve aydındır. "1880 Kuşağı" yazarlarından biri olan Viziinos, ithografik öykünün en önemli temsilcisidir.

Viziinos, 8 Mart 1849 yılında Doğu Trakya'nın Vize ilçesinde doğmuştur. Çocukluk yıllarını burada geçirmiştir. Daha 10 yaşında iken Vize'den ayrılmış ve İstanbul'a akrabasının terzi dükkânına çalışmaya gitmiştir. Akrabasının ölümden sonra Kıbrıs'a gitmiş ve eğitimini orada sürdürmüştür. 1874 yılında, Atina'da lise eğitimini tamamlamıştır. Daha sonra Almanya'ya gitmiş ve doktorasını tamamlamıştır. 1883 yılında Londra'da kaldığı dönemde ilk öykülerini yazmaya başlamıştır.

Viziinos'un eserlerinde çoğunlukla da öykülerinde İstanbul, Kaynarca ve özellikle de Vize gibi Doğu Trakya'ya ait mekânlar yer alır. Bunlara ek olarak, onun iki öyküsünde önemli rol oynayan Türklere de rastlanır. Bu çalışmanın amacı ise, yazarın Türklere ve Doğu Trakya'ya ait mekânlara karşı yaklaşımının incelenmesidir.

Anahtar Kelimeler: Georgios M. Viziinos, Doğu Trakya, Türkler, Vize, İthografi.

Name of Thesis: East Thrace and Turks in the Works of Georgios Vizyenos
Prepared by: Barış Can YİĞİT

ABSTRACT

Georgios M. Vizyenos is a Greek poet, short-story writer and scholar. He is one of the writers of the "1880 Generation" and the most important represantative of ethographic short-story writer.

He was born in Vize, East Thrace, on March 8, 1849. He spent his childhood years there. He left his village at the age of ten and went to Istanbul, where he worked in his relative's tailor shop. After his relative's death, he went to Cyprus and continued his education there. In 1874, he finished high school in Athens. Then he went to Germany, where he earned doctorate. When he stayed at London, he started publishing his first short-stories in 1883.

In his works mostly in his short-stories, the places of East Thrace like Istanbul, Kaynarca and especially Vize are mentioned. Additionally, there appear Turks who play a significant role in his two short-stories. The purpose of this study is to examine the approach of the writer towards Turks and the places of East Thrace in his works.

Keywords: Georgios M. Vizyenos, East Thrace, Turks, Vize, Ethography.

ÖNSÖZ

G. M. Viziinos, çağdaş Yunan edebiyatına büyük katkılar sağlamış; fakat onun eserleri yaşadığı dönemde yeteri kadar değer görmemiştir.

O, yaşadığı dönemin yazarlarından biraz daha farklıdır. Türkiye'de doğmuştur ve yeteneği sayesinde kısa sürede maddi açıdan onu destekleyecek bir hami bulmakta zorlanmamıştır. Bu sayede Kıbrıs, Yunanistan, İngiltere ve Almanya'da bulunmuş ve çeşitli alanlarda eğitim almıştır. Sadece bir edebiyatçı değil aynı zamanda bir aydındır. Belki de bu yüzden diğer yazarlara göre içinde bulunduğu çağda, kendinden farklı olana karşı önyargısız yaklaşmayı başarabilmiştir.

Tez konumuzu "Georgios Viziinos'un Eserlerinde Doğu Trakya ve Türkler" olarak seçmemizdeki amaç, Türkiye'de doğmuş ve çocukluk yıllarını burada geçirmiş bir yazar olarak onun eserlerinde özellikle de öykülerinde Türklere ve Vize'ye detaylı bir şekilde yer vermesidir. Çalışmamızın konu seçimi sırasında, G. M. Viziinos üzerine yurtdışında çeşitli alanlarda birçok tez çalışmasının yapıldığı görülmüştür. Fakat Türkler ve Doğu Trakya üzerine yapılmış müstakil bir çalışmaya rastlanmamıştır. Ülkemizde ise ne yazık ki G. Viziinos hakkında herhangi bir tez çalışması daha önce yapılmamıştır.

Araştırmamız sırasında G. Viziinos'un 8 temel öyküsü, 6 çocuk öyküsü ve 314 şiiri incelenmiştir. Onun doktora ve doçentlik tezi ve diğer araştırmaları tez konusu dışında tutulmuştur. Türkçe çevirisi olan eserlerin bu çevirileri kullanılmıştır. Türkçe çevirisi olmayanlar ise özüne sadık kalınmak şartıyla çevrilmiştir. Türkçe çevirilerde 2 farklı çevirmenin eseri kullanılmıştır. Bunun sebebi, asıl metne en yakın ve doğru olan çevirilerin tercih edilmesidir.

Çalışmamız Giriş, Sonuç ve Kaynakça dışında 4 ana bölümden oluşmaktadır.

Giriş kısmında 19. Yüzyılın sonlarında çağdaş Yunan edebiyatında görülen değişimlerden söz edilmiştir. Tezin Birinci Bölümünde başta çağdaş Yunan edebiyatına özgü bir tür olan ithografi ve bu akımın ortaya çıkmasında etkili olan diğer edebi akımlar hakkında genel bilgiler verilmiştir. İkinci Bölümde G. Viziinos'un hayatı, eserleri ve onu farklı kılan özelliklerine değinilmiştir. Üçüncü Bölümde kuramsal çerçevesi çizilmiştir. Dördüncü Bölüm, tezin asıl konusunu oluşturmaktadır. Bu bölümde, G. Viziinos'un şiir ve öykülerindeki Doğu Trakya ve Türkler incelenmiştir. Bu inceleme yapılırken, Doğu Trakya'daki yerlere ve Türklere ait betimlemeler örnek alıntılar ile açıklanmıştır.

Sonuç kısmında, incelenen şiir ve öyküler ışığında G. Viziinos'un Türklere ve Doğu Trakya'ya yönelik bakış açısının ortaya konmasına çalışılmıştır.

Kaynakça kısmında ise tez süresince yararlanılan kaynaklara yer verilmiştir.

Tez konusunun belirlenmesinde değerli fikirleri ile yol gösteren hocam Dr. Öğr. Üyesi Ferhan KIRLIDÖKME MOLLAOĞLU'na, Yunancadan Türkçeye çevirilerde sabırla bana zaman ayıran hocam Dr. Öğr. Üyesi İbrahim KELAĞA AHMET'e ve araştırmam boyunca deneyimiyle yol gösteren danışmanım Dr. Öğr. Üyesi Şahin KILIÇ'a teşekkürü bir borç bilirim. Son olarak çalışmam boyunca maddi ve manevi desteklerini esirgemeyen babam Enver YİĞİT'e, annem Fatma YİĞİT'e ve tüm destekleri için kardeşim Ezgi YİĞİT'e teşekkürlerimi sunarım.

İÇİNDEKİLER

ÖZET I

ABSTRACT II

ÖNSÖZ III

İÇİNDEKİLER V

KISALTMALAR IX

GİRİŞ 1

I. BÖLÜM

1880'Lİ YILLARDA ÇAĞDAŞ YUNAN EDEBİYATINDA ETKİLİ OLAN EDEBİ AKIMLAR

1.1. İthografi 5

1.2. Realizm 10

1.3. Natüralizm 12

1.4. Parnasizm 15

1.5. Sembolizm 16

II. BÖLÜM

GEORGİOS M. VİZİİNOS

2.1. Georgios M. Viziinos'un Hayatı 18

2.2. Georgios M. Viziinos'un Edebi Kişiliği 24

2.3. Georgios M. Viziinos'un Öykülerinde Milliyet, Din ve Cinsiyet 30

2.4. Georgios M. Viziinos'un Eserleri 32

III. BÖLÜM

KURAMSAL ÇERÇEVE

3.1. İmge ve İmgebilim 35

3.2. Çağdaş Yunan Edebiyatında Türk İmgesi 37

3.3. Edebi Eserde Kişiler 39

3.4. Edebi Eserde Mekan 43

3.5. Şiir Çözümleme Yöntemleri 44

IV. BÖLÜM

GEORGİOS VİZİİNOS'UN ESERLERİNDE DOĞU TRAKYA VE TÜRKLER

4.1. ÖYKÜLERDE TÜRKLER VE DOĞU TRAKYA 46

4.1.1. Annemin Günahı 46

4.1.1.1. Öykü Hakkında 46

4.1.1.2. Öykünün Özeti 47

4.1.1.3. Türkler 49

4.1.1.4. Doğu Trakya 49

4.1.1.4.1. Vize 49

4.1.1.4.2. İstanbul 52

4.1.1.4.3. Diğer Mekanlar 52

4.1.2. Kardeşimin Katili Kimdi 53

4.1.2.1. Öykü Hakkında 53

4.1.2.2. Öykünün Özeti 55

4.1.2.3. Türkler 57

4.1.2.4. Doğu Trakya 69

4.1.2.4.1. Vize 69
4.1.2.4.2. Lüleburgaz 71
4.1.2.4.3. İstanbul 72
4.1.2.4.4. Diğer Mekânlar 73
4.1.3. Mayıs'ın Biri 74
4.1.3.1. Öykü Hakkında 74
4.1.3.2. Öykünün Özeti 74
4.1.3.3. Türkler 76
4.1.3.4. Doğu Trakya 76
4.1.3.4.1. Kria Krini (Soğuk Çeşme) 77
4.1.3.4.2. Vize Manzarası 78
4.1.3.4.3. Diğer Mekanlar 78
4.1.4. Hayatının Tek Yolculuğu 78
4.1.4.1. Öykü Hakkında 78
4.1.4.2. Öykünün Özeti 80
4.1.4.3. Türkler 81
4.1.4.4. Doğu Trakya 83
4.1.4.4.1. Vize 83
4.1.4.4.2. İstanbul 85
4.1.4.4.3. Diğer Mekanlar 87
4.1.5. Moskof Selim 87
4.1.5.1. Öykü Hakkında 87
4.1.5.2. Öykünün Özeti 89
4.1.5.3. Türkler 90
4.1.5.4. Doğu Trakya 105
4.1.5.4.1. Vize 105
4.1.5.4.2. Kaynarca 106

4.1.5.4.3. İstanbul 108

4.1.5.4.4 Diğer Mekanlar 109

4.1.6. Diğer Öyküleri 109

4. 2. ŞİİRLERİNDE TÜRKLER VE DOĞU TRAKYA 110

4.2.1. Attika Rüzgârları 110

4.2.2. Diğer Şiirleri 116

4.2.3. Çocuk Şiirleri 118

4.2.4. Türkler ve Doğu Trakya'dan Söz eden Diğer Şiirler 119

SONUÇ 121

KAYNAKÇA 125

EKLER 133

KISALTMALAR

ABD: Amerika Birleşik Devletleri

a.g.e: Adı geçen eser

a.g.m: Adı geçen makale

bkz.: Bakınız

C.: Cilt

s.: Sayfa

GİRİŞ

19. yüzyılın son yıllarında Yunan toplumu ve devletinde derin siyasi, sosyal, ekonomik ve entelektüel değişimler yaşanır. Devletin yeniden yapılanması, ekonomik alanda iyileştirmeler ve siyasi hayattaki gelişmeler gibi birçok etmen Yunan toplumunu şekillendirir ve bunun sonucu olarak entelektüel anlamda yeni arayışlara iter. Devlet yapılanmasına ek olarak, sanat alanında da yenilikler amaçlanır. Yeni fikir akımları sanat hayatına özellikle de edebiyata yeniden yön verir. Nikolaos Politis önderliğinde halk bilimi çalışmaları hız kazanırken, dil konusunda "Dimotiki"[1] dilinin geçerli resmi dil olması için çaba harcanır. Bu hareketin en önemli ismi *To Taksidi mou* (Yolculuğum) (1888) adlı eseri ile Yannis Psiharis olur. Şiir alanında Yunan şairler, parnasizm ve sembolizm, düzyazı yazarları ise realizm ve natüralizm[2] gibi akımlardan etkilenir.[3]

1878 yılında Kleantis Triantafillos ve Vlasis Gavriilidis adında iki gazeteci *Rambagas* adında politik ve satirik içerikli bir dergi yayımlamaya başlar. Bu dergide daha sonra Yunan şiir hayatında önemli rol oynayacak olan Georgios Drosinis, Kostis Palamas, Georgios Souris ve İoannis Polemis gibi edebiyatçılar ilk kez görünürler. Bu edebiyatçılar dönemin yerleşik şiir anlayışı dışına çıkarak, romantizm akımından ve "Katharevousa"[4] dilinden uzaklaşarak konularını günlük hayattan alan satirik şiirler sunarlar. Bu durum çağdaş Yunan edebiyatı için önemli bir dönüm noktası olur.

1880 yılında Nikos Kambas *Stoihoi* (Dizeler) ve G. Drosinis ise *İstoi Arahnis* (Örümcek Ağları) adlı şiir derlemelerini yayımlar. Bu iki genç şair ve

---

[1] Günümüzde Yunanistan'da kullanılan "halkın konuştuğu" dildir. Bkz. Herkül Millas, *Yunan Ulusunun Doğuşu*, 1. Baskı, İletişim Yayınları, İstanbul 1994, s. 31.
[2] Dönemin edebi akımları hakkında tezin ilk bölümünde detaylı bilgiler verilecektir.
[3] *İ Nea Athinaiki Sholi (1880-1921),* http://www.potheg.gr/PeriodDetails.aspx?lan=1&id=13, (20.02.2018).
[4] "*Kathareuousa (katharevusa okunur) 'yalın', 'temiz' anlamındadır; Yunanca'da 'temiz, arı dil' olarak anlaşılır.*" Bkz. Herkül Millas, *a.g.e.*, s. 34.

şiirleri, 1880 Kuşağı'nın[5] resmi olarak ilk ortaya çıkışı olarak kabul edilir.[6] Yeni Atina Okulu olarak da bilinen bu şairler "Dimotiki" dilini kullanmaya başlarlar. Buna karşın N. Kambas'ın şiirleri hem "Katharevousa" dilinde hem de "Dimotiki" dilindedir. G. Drosinis, 4 yıl içinde 3 şiir derlemesi yayımlar ve kayda değer bir gelişme gösterir. *Örümcek Ağları*'nda bulunan bir şiir dışında geri kalanların hepsi "Dimotiki" dilinde yazılmıştır. Şiirleri genelde aşk konuludur ve şiirlerinde Fransız şair François Coppie etkisi hissedilir. Şairin üçüncü şiir derlemesi *İedillia* (İdiller) (1884), Yunan halk türküleri, masalları ve efsanelerini içerir. Bu şiirlerde, halk bilimi uzmanı arkadaşı N. Politis etkisi görülür.

1886'da ise Kambas ve Drosinis'in yakın arkadaşı Kostis Palamas *Ta Tragoudia tis Patridos Mou* (Memleketimin Türküleri) adlı şiir derlemesini yayımlar. Bu derleme içindeki şiirlerin tamamı "Dimotiki" dilindedir.[7] K. Palamas, 1880 Kuşağı olarak anılan grubun en önemli temsilcisi olur ve yeni dil ve edebiyatı Atina'ya aktararak yaklaşık 50 yıl boyunca çağdaş Yunan edebiyatını etkisi altına alır. Palamas, "Katharevousa" dilini reddederek çağdaş Yunan edebiyatına bir nevi nefes aldırır. Bu süre boyunca birçok öykü, şiir ve makale yazar. Fransa ve Avrupa'daki edebiyat akımlarından etkilenerek eski ve yeniyi sentezleyerek eserler verir. 1888'de *Efimeris* adlı gazetede Psiharis'in *Yolculuğum* eserine desteğini göstermek için 2 makale yayımlar.[8]

Kambas, Drosinis ve özellikle Palamas'ın şiirleri dönemin şiir anlayışına göre devrim niteliği taşır. Romantizm abartısı yerine günlük sıradan konuları ve

---

[5] Yeni Atina Okulu ya da 1880 Kuşağı, Eski Atina Okulu'nun edebi anlayışından uzaklaşan genç şairlerin oluşturduğu bir gruptur. K. Palamas önderliğinde, N. Kambas, G. Drosinis, İ. Polemis, G. Stratigis, K. Kristallis, K. Hatzopoulos, M. Malakasis, G. Souris ve A. Eftaliotis gibi yazarlar ın "Katharevousa" dilini reddetmiş ve romantizm akımından uzaklaşmışlardır. Eserlerinde "Dimotiki" dilini kullanmışlardır. Eserlerindeki konuları çoğunlukla köy hayatındaki günlük olaylardan seçmişlerdir. Bu dönemin yazarları, özellikle François Coppee ve Sully Prudhome gibi Fransız parnasizm akımının önemli şairlerinden etkilenmiş ve mısralarında Musset ve Heine yansımalarına da yer vermişlerdir. Bkz. Bruce Merry, *Encyclopedia of Modern Greek Literature*, 1. Baskı, Greenword Press, ABD 2004, s. 290-291.

[6] Linos Politis, *İstoria tis Neoellinikis Logotehnias*, 8. Baskı, Morfotiko İdrima Ethnikis Trapezis, Atina 1998, s. 186.

[7] Peter Mackridge, *Language and National Identity in Greece, 1766-1976*, 1. Baskı, Oxford University Press, ABD 2009, s. 203-204.

[8] Bruce Merry, *a.g.e.*, s. 309.

"Katharevousa" yerine de "Dimotiki" dilini tercih ederler. Bu üç şair dışında İoannis Polemis, Georgios Souris, Georgios Viziinos, Dimitrios Vikelas, Aristomenis Provelengios ve İoannis Papadiamantopoulos da 1880 Kuşağı'nın önemli şairlerinden olur. Bu son şair diğerlerine göre biraz daha farklıdır. *Trigones kai Ehidnes* (Kumrular ve Ekidneler) adlı şiir derlemesini yayımlar ve "Jean Moraes" adını alarak Fransız edebiyatında önemli şairlerden biri olur.[9]

Şiir alanında gerçekleşen bu değişimler tabi ki düzyazıyı da etkiler. Halktan ve dolayısıyla basından gelen talepler nedeniyle öykü yazımında artış gözlenir. Başta *Estia* (1876-1895) olmak üzere, *Rambagas* (1878), *Evdomas* (1884-1892) gibi yayın organlarında öyküler için daha fazla yer ayrılır ve bu öykülerin yayılmasını hızlandırır.

1879 yılında D. Vikelas'ın *Loukis Laras* adlı eseri *Estia*'da yayımlanır. Bu eser eski edebiyat anlayışı ile yeni arasında geçiş unsuru olarak kabul edilir ve bir dönemin sonu yeni bir dönemin başlangıcı olur.[10] Bu dönemde çağdaş Yunan edebiyatında öykü türü ilk kez görülen bir tür değildir. Fakat daha önce romanın daha küçük bir biçimiyken, şimdi kendine özgü bir tür olarak kendini gösterir. Dönemin edebiyat anlayışının aksine, daha zayıf bir tondadır ve konularda dış dünyadan iç dünyaya dönüş gerçekleşir. Öykü içindeki trajik bölümler bile günlük hayat içinde verilir. Yazarlar, daha çok insanların sıradan hayatlarına odaklanır. Böylece *Loukis Laras*, ithografik öykü için atılan ilk adım olur.[11]

Loukis Laras'ın ardından 1880 yılında *Rambagas* adlı dergide Emile Zola'nın *Nana* adlı romanın çevirisi yayımlanmaya başlar ve bu durum tepkilere neden olur. Okuyuculardan gelen tepkiler[12] sonucu, romanın yayımı durdurulur. Fakat kısa süre sonra bu sefer roman, adeta bir manifesto niteliği taşıyan ve A.

[9] Linos Politis, a.g.e., s. 187-189.
[10] Mario Vitti, *İstoria tis Neoellinikis Logotehnias*, 1. Baskı, Ekdoseis Odisseas, Atina 2003, s. 297.
[11] Konstantinos Th. Dimaras, *İstoria tis Neoellinikis Logotehnias*, 9. Baskı, Ekdoseis Gnosis, Atina 2000, s. 489.
[12] Ahlaki sebeplerle yayımı durdurulur. Bkz. Mario Vitti, *İdeologiki Leitourgia tis Ellinikis İthografias*, 3. Baskı, Kedros, Atina 1991, s. 57.

Giannopoulos İpeirotis adında bir tüccar tarafından yazılan önsözü ile kitap halinde yayımlanır. Roman kitap biçiminde piyasaya çıkmadan kısa bir süre önce, A. Vlahos, *Estia* adlı dergide eleştirel bir makale kaleme alarak tepkisini ortaya koyar. Aynı dönemlerde İtalya'da da E. Zola'nın ideolojik mücadelesi konusunda anlaşmazlıklar yaşanır. Bu olay edebiyatı sarsan gerilim ve uyuşmazlıkların en büyük belirtisi olur.[13]

1883 yılına gelindiğinde *Estia*'da Balzak'ın *Eugenie Grandet* adlı eserinin çevirisi yayımlanır. Yine aynı yıl G. Viziinos'un ilk öyküleri bu dergide yayımlanmaya başlar. Fakat bu dönemde daha önemli bir olay gerçekleşir. İlan metninin bizzat N. Politis tarafından kaleme alındığı *Yunan öyküsüne* yönelik bir yarışma düzenlenir. Yarışmaya katılacak yazarlardan, konularını Yunan milletine ait unsurlardan seçmesi istenir. Bu konular Yunan halkının yaşamından bir kesit ya da Yunan tarihinden bir bölüm olabileceği belirtilir. Bu metin ile yarışmaya gönderilecek öykülerin sınırları çizilmiş olur ve yazarların yabancı konulardan kaçınarak Yunan milletine ait konulara dönmesi beklenir. Böylece bu öyküler ile halkın vatan sevgisinin güçlendirilmesi amaçlanır.[14]

Öykü konuları genel bir yöntemle belirlenmesine rağmen, milli nitelikleri konusunda kuşkuya yer bırakılmaz. Yarışma sonucu yarışmayı *Hrisoula* adlı öykü ile G. Drosinis kazanır. Bu dönemde köy hayatını, gelenek-göreneklerini, olaylarını ve kişilerini konu edinen öykülerde büyük bir artış yaşanır. Çünkü yazarların büyük bir bölümü az ya da çok günlük hayatından ya da doğduğu bölgeden öykülerine konu olarak seçebileceği birçok olay ve anıya sahiptir. Bu dönemde birçok önemli yazar, bu türde eserler verir.[15] *Estia* tarafından düzenlenen bu yarışma sadece yazarların öykü türünde eserler yazmasına değil, aynı zamanda *Estia* dışında kalan yayın organlarını da yayımlamak için öykü arayışına iter.[16]

---

[13] Mario Vitti, *İstoria tis Neoellinikis*…, s. 298.
[14] Mario Vitti, *İdeologiki Leitourgia*…, s. 63-64.
[15] Mario Vitti, *İstoria tis Neoellinikis*…, s. 299.
[16] İoannis-Nikitas Parisis, *Leksiko Logotehnikon Oron*, Ekdoseis Pataki, Atina 2015 s. 77.

I. BÖLÜM

1880'Lİ YILLARDA ÇAĞDAŞ YUNAN EDEBİYATINDA ETKİLİ OLAN EDEBİ AKIMLAR

1.1. İthografi

İthografi, 1880'li yıllardan itibaren etkisini kaybeden romantizm akımına bir tepki olarak doğmuştur. İthografi akımı, Yunan aydınlarının Avrupa'da ortaya çıkan realizm ve belli bir düzeyde de Natüralizm akımından etkilenmeleri sonucu çağdaş Yunan edebiyatında görülen bir eğilimdir. Ayrıca, Pozitivizm[17] ve N. Politis önderliğinde Yunanistan'da ivme kazanan halk bilimi çalışmaları da bu akım üzerinde etkili olmuştur.[18]

Kelimenin kökeni konusunda farklı görüşler bulunmakla birlikte bazı araştırmacılar kelime kökeninin Almancadan, bazıları da Fransızcadan geldiğini iddia etmektedir. Fakat kelime kökeninin Fransızcadan geldiğini söyleyen görüşler çoğunluktadır. Kelimenin sıfat biçimi olan "ithografikos"un ilk kullanımına 1839 yılında yayımlanan Grigorios Paleologos'un *O Polipathis* (Cefakâr) adlı romanının önsözünde rastlanmaktadır.[19] Daha sonra 1840 yılında *O Filos tou Laou* (Halkın Dostu) adlı gazetede yayımlanan makalede ise[20], G. Paleologos, *O Polipathis* adlı eserini "ithografikon mithistorima (ithografik roman)" olarak tanımlamıştır. Fakat G.

[17] "*Genel olarak, modern bilimi temel alan, ona uygun düşen ve batıl inançları, metafizik ve dini, insanlığın ilerlemesini engelleyen bilim öncesi düşünce tarzları ya da formları olarak gören dünya görüşü.*" Bkz. Ahmet Ceviz, *Felsefe Sözlüğü*, 3. Baskı, Paradigma Yayınları, İstanbul 1999, s. 707.
[18] J. A. Cuddon, *Leksiko Logotehnikon Oron kai Theorias Logothenias*, Metaihmio, 4. Baskı, Atina 2010, s. 210.
[19] Lambros Varelas, "İthografia", *Leksiko Neoellinikis Logotehnias, Ekdoseis Pataki*, Atina 2008, s. 796.
[20] Gerasimia Melissaratou, "O Karavelas, i İthografia kai Kapoia Provlimata Afigimatikis Orologias", *Diavazo*, Sayı: 281, Atina 1992, s. 14.

Paleologos'un bu eseri Balzac'ın *Etude de Moeurs* ya da *Roman de Moeurs* olarak adlandırılan eserinin taşıdığı özelliklerden uzaktır.[21]

1869 yılında[22] ise, Mario Vitti'nin ifade ettiğine göre, Zanetakis Stefanopoulos, Fransızca *Roman de Moeurs* kavramının çevirisi olarak "ithografikon mithistorima" terimini *Pandora* adlı dergide yayımlanan makalesinde kullanmıştır. Ayrıca M. Vitti, "ithografikos" sıfatının yer aldığı eserleri belirten Stefanos A. Koumanoudis'in *Sinagogi Neon Lekseon*[23] adlı sözlüğünü kaynak göstermekte ve bu sözlükte sıfatın ilk kullanımının 1863 yılı olduğundan söz etmektedir.[24]

R. Beaton, "ithografi" kelimesinin yeni bir kelime olmasına rağmen, kelime türevlerinin kullanımının çok daha eskilere dayandığını iddia etmektedir ve Aristoteles'in kullandığı "ithografos" kelimesini örnek göstermektedir.[25]

1880'li yıllara gelindiğinde "ithografi" kelimesinin kullanımında artış yaşandığı görülmektedir; fakat bu kullanımlar genellikle romanların alt başlıkları olarak göze çarpmaktadır.[26] Örneğin 1879 yılında *Viron* adlı dergide Emile Pages'in romanının çevirisinde ve 1880 yılında *Mi Hanesai* adlı dergide K. G. Ksenos'un *Nina* romanında "Parisini İthografia (Paris İthografisi)" alt başlıkları yer almaktadır.[27]

1880'li yıllarda meydana gelen değişimler, Yunan yazarların romantizm ve Eski Atina Okulunun "tarihsel roman" olarak adlandırılan türünden uzaklaşarak Yunan köyünün ve köy halkının sadeliğini işleyen ithografik öyküye yönelmesine

---

[21] Peter Mackridge, " 'Ologira sti Mnimi': O Horos, o Hronos kai ta Prosopa s' ena Diigima tou Papadiamanti", *Ellinika*, Sayı: 43, Selanik 1993, s. 174.
[22] Roderick Beaton, "Realism and Folklore in Nineteenth-Century Greek Fiction", *Byzantine and Modern Greek Studies*, Sayı: 8, Cilt: 1, 1982-1983, s. 106.
[23] Bu sözlük incelendiğinde, terimin sıfat biçiminin ilk olarak 1863 yılı olmak üzere 1871 ve 1895 tarihlerinde farklı yazarlar tarafından kullanıldığı görülmektedir. Bkz. Stefanos A. Koumanoudis, *Sinagogi Neon Lekseon*, Tipois P. D. Sakellariou, Cilt: 1, Atina 1900, s. 441.
[24] Mario Vitti, *İdeologiki Leitourgia…*, s. 44.
[25] Roderick Beaton, *a.g.m.*, s. 107.
[26] Peter Mackridge, *a.g.m.*, 174.
[27] Lambros Varelas, *a.g.m.*, s. 796.

neden olur.[28] 1870 yılında yayımlanan *İ Stratioki Zoi en Elladi* (Yunanistan'da Askeri Hayat) bunun dışında tutulursa, 1880'li yıllara gelene kadar ithografik öykünün olmadığını söylemek yanlış olmaz. 1880'li yıllara gelindiğinde ise öykü ve kısa romanlar ortaya çıkar.[29]

1883 yılında ise daha önce de belirtildiği gibi *Estia* dergisi tarafından düzenlenen yarışma ile ithografi türü gerçek anlamda doğar.[30]

Kelimenin sözlük anlamına bakıldığında, "ithografi", "*bir halkın/yörenin gelenek ve göreneklerinin anlatımı (yazı vb.)*" ve "ithografos" ise "*yöre yazarı*"[31] olarak tanımlanmaktadır.

Çağdaş Yunan edebiyatı alanında araştırma yapan araştırmacılar ise bu terimi farklı biçimlerde tanımlamaktadır. Tam bir fikir birliği olmadığını söylemek yanlış olmaz.

Roderick Beaton, "ithografi"yi "*realizmin bir çeşidi*" ve Yunan köy hayatının "*aşırı duygusal ve acımasız ya da hoş olmayan yönleriyle betimlemesi*"[32] olarak tanımlamaktadır.

El. Politou-Marmarinou, "ithografi"yi iki kategoriye ayırmaktadır. Birinci kategoride "*Yunan halkının gelenek ve göreneklerinin, güçlü folklorik özelliklerinin, idil betimlemesi*"ni yapanlar, ikinci kategoride ise "*daha olgun bir aşamadaki realist ya da natüralist 'ithografik' yazım*"[33]ı tercih edenler yer almaktadır. İlk kategoride G. Drosinis, M. Hatzopoulos, Hr. Hristovasilis, Th. Vellianitis, Ar. Kourtidis ve Ar. Eftaliotis; ikinci kategoride ise A. Karkavitsas, A. Papadiamantis, G. Ksenopoulos, İ.

[28] Linos Politis, *a.g.e.*, s. 200.
[29] Roderick Beaton, *a.g.m.*, 107.
[30] J. A. Cuddon, *a.g.e.*, s. 210.
[31] Faruk Tuncay-Leonidas Karatzas, *Yunanca Türkçe Sözlük*, Doğu Dil ve Kültürleri Merkezi, Atina 1994, s. 313.
[32] Roderick Beaton, *a.g.m.*, s. 105.
[33] El. Politiou Marmarinou, "To Periodiko Estia (1876-1895) kai to Diigima: mia Antithesi kai mia Thesi", *Parousia*, Sayı: 3, 1985, s. 147, Dipnot: 1-2.

Kondilakis, K. Hatzopoulos, K. Theotokis ve D. Voutiras[34] gibi yazarları örnek göstermektedir.

M. Vitti, *İdeologiki Leitourgia tis Ellinikis İthografias* (Yunan İthografisinin İdeolojik Boyutu) adlı kitabında El. Politou Marmarinou'nun alıntılanan tanımından biraz daha farklı olan şu tanımını aktarmaktadır:

a) *Estia'nın tanıttığı ve ilk yazarların gerçekleştirdiği ithografi, yani Yunan köyünün göreneklerinin güçlü folklorik özelliklerle aşırı güzelleştirilmiş, idil betimlemesi,*

b) *Onun (köy yaşamının) karanlık yanlarını da sunan, köyün küçük, kapalı toplumları ile uğraşan, realist ya da natüralist ithografik yazım.*[35]

Pantelis Voutouris ise, "ithografi"yi "*gelenek, görenek, davranış, ideolojinin ve genel olarak belirli bir toplumun (kent ya da taşra) ortaklaşa yaşam tarzının gerçeğe uygun bir yöntemle betimlemesi*"[36] olduğunu belirtmektedir.

R. Beaton ve El. Politou Marmarinou'nun "ithografi" terimi hakkındaki tanımları birbirine yakın olarak kabul edilebilir; fakat P. Voutouris'in bu terim hakkındaki tanımı biraz daha farklı gözükmektedir. Çünkü R. Beaton ve El. P. Marmarinou "ithografi"yi sadece Yunan taşra bölgeleri ile sınırlandırırken, P. Voutouris köy yaşamının yanına kenti de katarak daha genel bir tanım kullanmaktadır.

"İthografi"nin genel bir tanımı yapılması gerekirse; 1880-1930 yılları arası çağdaş Yunan edebiyatında görülen, Yunan şehir ya da taşrasında yaşayan insanların

[34] Gös. yer.
[35] Mario Vitti, *İdeologiki Leitourgia…*, s. 160.
[36] İthografia,www.greeklanguage.gr/digitalResources/literature/education/literature_history /search.html?details=46, (20.02.2018).

gelenek-görenekleri, ruhsal yapıları ve yaşam biçimlerini betimleye yoğunlaşan bir edebi türdür.[37]

İthografik eserlerin genel özellikleri şu şekilde sıralanabilir:

- "İthografi" yazarları, özellikle öykü türünde eserler vermiştir.
- İthografik öykülerde dönemin Yunan halkının yaşamı, bakış açısı, karakteri ve gelenek-göreneklerinin en gerçekçi biçimde anlatılması amaçlanmıştır. Ayrıca öykü kahramanları sıradan kişilerden seçilmiştir.
- İthografik öykülerde konu olarak çoğunlukla yazarların kendi hayatından bölümler ve mekân olarak da doğup büyüdükleri çevre kullanılmıştır. Örneğin, Papadimantis, eserlerinde Skiathos'u mekân olarak seçmiştir.
- Bu öykülerde genellikle yoğun bir lirizm göze çarpmaktadır ve folklorik ögeler öykülerin değerini olumsuz yönde etkilemektedir.
- 19. Yüzyılda Yunanistan'da kent yaşamı tam olarak gelişmediği için, ithografik öyküler neredeyse tamamen taşra hayatını konu edinmiştir. Realizm akımının aksine," ithografi" yazarları roman türünden ve şehir hayatından uzak durmuştur.
- İthografik öykülerde mümkün olduğunca gerçeklik amacı ile öykü kahramanlarının diyaloglarında "Dimotiki" dili ve onların yaşadığı bölgeye özgü deyimler kullanılmıştır.
- 20. Yüzyılın ilk yıllarında birçok "ithografi" yazarı, sembolizm, natüralizm[38] ve realizm gibi akımlara yönelmiştir.

[37] Lambros Varelas, *a.g.m.*, s. 796.
[38] J. A. Cuddon, a.g.e., s. 210-211.

- "İthografi" türü ya da eğilimi vatansever bir bilinç ve ulusal bir ideolojinin gelişimi için araç olarak kullanılmıştır.[39]

Viziinos, bu türün ortaya çıkışına bir nevi öncülük etmiştir. Viziinos'un ardından en önemli iki yazar ise A. Papadiamantis ve A. Karkavitsas'tır.[40] Papadiamantis, *Giftopoula* (Çingene Kızı) adlı tarihsel romanından sonra *Hristos Milionis* ile bu türe geçiş yapmıştır. İki yıl kadar sonra diğer öyküsü *Hristopsomo*'yu (Noel Çöreği) yazmıştır. En önemli eseri *İ Fonissa* (Katil) kabul edilmektedir. Diğer öyküleri arasında *İ Nostalgos* (Vatanını Özleyen), *Ologira sti Limni* (Gölün Her Tarafında) ve *Oneiro sto Kima* (Dalgalarda Düş) sayılabilir.[41] Karkavitsas, Papadiamantis'e göre daha genç bir yazardır. 1885 yılında dönemin yayın organlarında ithografik öyküleri ile kendini göstermiştir. En önemli eserleri *İ Ligeri* (Zarif Kız), *Logia tis Ploris* (Pruva Sözleri) ve *Palies Agapes* (Eski Aşklar) adlı kitaplar içindeki çeşitli öyküleridir.[42]

1.2. Realizm

Realizm, Fransızca "realite" kelimesinden türetilmiştir ve kelime anlamı olarak "gerçek" ya da "gerçeklik" anlamlarına gelmektedir. Realizm kavramı, insanları, onların yaşamlarını ve meydana gelen olayları olduğu gibi yansıtma amacındadır.[43]

Realizm akımı, romantizm akımına bir tepki olarak doğmuştur. Romantizm akımı tarafından benimsenen ahlakçı, lirik içerikli ve hayalci görüşleri reddetmiştir. Bu akım daha çok roman ve öykü türlerine yönelik bir akımdır. Realist yazarlar, duygu ve hayallere kapılmadan toplumda karşılaşılan gerçekleri roman ve öykülerinde olduğu gibi aktarmaktadır. Roman ve öykülerin kaynaklarını gezip görerek, araştırarak ya da belge toplayarak elde etmektedirler. Roman ya da öyküde

[39] İoannis-Nikitas Parisis, *a.g.e.*, s. 78.
[40] Linos Politis, *a.g.e.*, s. 203.
[41] Mario Vitti, *İdeologiki Leitourgia…*, s. 80.
[42] Linos Politis, a.g.e., s. 206-207.
[43] İsmail Çetişli, Batı Edebiyatında Edebi Akımlar, 16. Baskı, Akçağ Yayınları, Ankara 2016, s. 89.

yer verilen olay ve insanlar gerçektirler. Realist yazarlar, eserlerinde yer vereceği ortamı çok iyi bilmektedir ve okuyucuya gerçeklik hissini verebilmek için az rastlanan olaylardan uzak durmaktadır.

Yazarlar, gözlem yaparken duygularını karıştırmazlar. Kişiler ile birlikte yaşadıkları sosyal çevreyi de gözlemlerler. Romantik akım yazarları, nadir görülen tipler üzerinde dururken, realist yazarlar toplum içinde genel özelliklere sahip sıradan kişileri seçerler. Çünkü fazla göze çarpan insanlar genel kalıpların dışındadır. Realist yazarlar için töre ve adetler çok önemlidir ve bunları incelemek için not alarak çalışırlar. Ayrıca insanların içinde bulunduğu çevrenin insan ve olaylar üzerinde önemli etkileri olduğuna inanırlar ve bu yüzden çevre betimlemesine çok önem verirler. Onlara göre, bazı çevreler belli insan tiplerinin yaşamasına ve belli olayların ortaya çıkmasına neden olur.

Realist yazarlar, eserlerinde kişisel duygu, düşünce ve görüşlerine yer vermemeye özen göstermektedir. Olabildiğince nesnel bir tutum içinde hareket ederler. İnsanların içinde bulunduğu çevre her insan için farklı anlamlar ifade ettiği için eserlerinde betimlemelerini onların gözünden ve ağzından yapmaktadırlar.

Realist yazarlar, eserlerinde sıradan insanlara yer verdikleri gibi konu olarak da günlük basit olaylara yer vermektedir. Romantik yazarlar gibi nadir görülen, coşkulu maceralara yer vermemektedirler. Realist yazarlar, eserlerindeki olayların gidişatına müdahalede bulunmamaktadır. Hayatın herhangi bir anında başlayan serüven çoğunlukla kötü bir sonla bitmektedir. Realist yazarlar, eserlerini sanat yapma kaygısı ile yazmaktadır. İnsanları beğenme ya da kınama hakkı yoktur. Ahlak amacı gütmedikleri için toplum içinde iyi, kötü, güzel ya da çirkin ne gördüyse onu olduğu gibi yazmaktadır.

Realist yazarlar, eserlerinde anlatma biçimine de çok önem verirler. Anlatmak istedikleri fikri en uygun kelimeler ile en net ve sade biçimde okuyucuya sunmaya özen gösterirler. Romantizmin gösterişçi, görkemli ve aşırı duygulu anlatım

biçiminden kaçınarak; yazıda ölçülü hareket etmişlerdir. Anlatım biçiminde kusursuzluk kaygısı ile Klasik akım yazarlarına yakındırlar.[44]

Dünya edebiyatında en önemli realist yazarlar ve bazı eserleri şunlardır: Stendhal: *Kırmızı ve Siyah*, *Parma Manastırı*; Honore de Balzac: *Eugenie Grandet*, *Goriot Baba*, *Vadideki Zambak*; Prosper Merime: *Colombo*, *Matteo Falcone*; Goncourt Kardeşler: *Manette Salomon*; Gustave Flaubert: *Madame Bovary*; F. M. Dostoyevski: *Suç ve Ceza*; L. N. Tolstoy: *Anna Karanina*; Marc Twain: *Tom Sawyer'ın Maceraları*; Anton Çehov: *Martı*; Maksim Gorki: *Ana*; Ernest Hemingway: *Silahlara Veda* ve Natüralist yazarlar içinde de gösterilen yüzlerce öyküsü ile Guy de Maupassant.[45]

Çağdaş Yunan edebiyatında ise bu türe Pavlos Kalligas'ın *Thanos Vlekas*, Emmanouil Roidis'in *Papissa İoanna* (Kadın Papa İoanna) ve Dimitrios Vikelas'ın *O Loukis Laras* adlı eserleri ve *İ Stratiotiki Zoi en Elladi* [46] adlı eser örnek gösterilebilir.

1.3. Natüralizm

Natüralizm, "*(g)erçeği tam bir nesnellikle ve bütün yönleriyle doğaya uygun biçimde sanata uygulamaya çalışan edebiyat okulu; doğalcılık*" anlamına gelmektedir.[47]

İsmail Çetişli, natüralizm kavramını şu şekilde açıklamaktadır:

> "*Natüralizm kavramı, XIX. Yüzyılın ikinci yarısından itibaren, bugün de kullandığımız manasını kazanmıştır. Bu manaya göre natüralizm; 'Sanat, tabiatın kopyası olmalıdır fikrini güden nazariye'; 'tabiatın safiyane bir şekilde taklidi'; 'sanatın gerçek konusunun doğa olduğunu, sanatçıyı*

[44] Ahmet Kabaklı, Edebiyat Akımları, 1. Baskı, Türk Edebiyatı Vakfı Yayınları, İstanbul 2016, s. 65-68.
[45] İsmail Çetişli, *a.g.e.*, s. 99-101.
[46] İoannis-Nikitas Parisis, *a.g.e.*, s. 161.
[47] Yaşar Çağbayır, *Ötüken Türkçe Sözlük*, Cilt: 4, Ötüken Yayınları, İstanbul 2007, s. 3498.

ilgilendiren tek şeyin fiziksel çevrenin özelliklerini ve davranışlarını gözlemlemek ve kaydetmekten ibaret bulunduğunu savunan görüşe; 'bilimsel zorunluluk prensibi ve deney metodunu esas alan sanat felsefesi ve edebiyat akımı'dır.

Natüralizm, Batı edebiyatlarında 1880-1890 yılları arasındaki dönemde hakim akım durumundadır. Bildirisi (Le Roman Experimental/Tecrübi Roman) Emile Zola tarafından 1880'de kaleme alınmıştır."[48]

Natüralizm akımı, realizm akımının devamı ve daha geliştirilmiş bir şeklidir. Fakat realizm akımından farklı olarak aşırı yanları vardır. Natüralizm, determinizm[49] ilkesine dayanmaktadır; fakat materyalizmden[50] de etkilenmiştir. Bu akıma göre, sanat eserinde yer verilen gerçekliğin bilimsel deneye dayanması gerektiği görüşü önem kazanır.[51]

Natüralistler, kahramanlarına eserlerinde yer vermeden önce onun ruhsal ve fiziksel yapısını hazırlayan şartları inceler. Bilimde olduğu gibi gerçek hayatta da rastlantı diye bir şey yoktur.

Natüralizm akımının öncüsü sayılan Emile Zola, nesillerde bulunan herhangi bir eksiklik ya da üstünlüğün nesilden nesile geçtiğine inanmıştır. Buna göre natüralist yazarlar ilk önce eserinde yer vereceği kahramanının soyunu incelemiştir. Daha sonra onların yetiştiği çevre, ahlak anlayışı, iş hayatı ve ekonomik durumuna yoğunlaşmıştır.

---

[48] İsmail Çetişli, *a.g.e.*, s. 102.

[49] "*Evrende olup biten herşeyin bir nedensellik bağlantısı içinde gerçekleştiğini, fiziksel evrendeki ve dolayısıyla da insanın tarihindeki tüm olgu ve olayların mutlak olarak nedenlerine bağlı olduğunu ve nedenleri tarafından koşullandığını savunan anlayış. Evrendeki her sonucun, her olayın gerçekte bir nedeni ya da nedenleri bulunduğu görüşü; doğanın nedensel yasalara tabi olduğu ve evrende hiçbir şeyin nedensiz olmadığı düşüncesi.*" Bkz. Ahmet Ceviz, *a.g.e.*, s. 223.

[50] "*Dünyada, yalnızca maddenin varlığını kabul eden, tanrı, ruh gibi manevi kavramları ret ve inkar eden felsefi görüş, maddecilik, özdekçilik.*" Bkz. *Türkçe Sözlük*, Cilt: 2, 9. Baskı, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara 1998, s. 1515.

[51] Turan Karataş, *Ansiklopedik Edebiyat Terimleri Sözlüğü*, 1. Baskı, Perşembe Kitapları, İstanbul 2001, s. 310.

E. Zola, kahramanlarının soyunu, düşkünlüklerini, alışkanlıklarını ve hastalıklarını araştırıp kesin sonuçlara varmıştır. Örneğin, *Nana* adlı romanında Nana'yı öldüren çiçek hastalığını uzun bir süre araştırmıştır.

Natüralistler, realistler gibi kahramanlarını gözlemlemiş; fakat onlardan farklı olarak deneyime de tabi tutmuşlardır. Realistler, sanat için eserler yazarken, natüralistler, roman yazmayı toplumun aksayan yönlerini ortaya çıkaran etkili bir araç olarak görmüşlerdir. Çünkü natüralizm akımı ortaya çıktığında Fransız toplumu içinde sefalet, ahlaksızlık ve güvensizlik en üst seviyelerde seyretmiştir. Natüralistler de bu kötü toplumsal duruma olduğundan daha kötü ve umutsuz bir gözle bakmışlardır.

Natüralizm akımının en önemli yeniliği eserlerindeki kahramanlarını ait oldukları sınıf, meslek, yaş ya da kültür seviyesine göre konuşturmuşlardır. Natüralistler, insan ruhuna önem vermemiş maddeyi ön planda tutmuşlardır. Örneğin, vicdan azabı ya da aşk insanda meydana gelen bir bozukluğun sonucudur. İnsanların da hayvanlar gibi temel ihtiyaçları vardır ve insanlar da içgüdülerine karşı gelemez. Bu nedenle ahlaki tasadan uzak durmuşlardır.

Natüralistlere göre, tüm insanların hayatı alçak ve çirkin içgüdülerden oluştuğu için onları görkemli kelimeler ile üstün kılmanın imkânsız bir şey olduğunu ileri sürmüşlerdir. Güzellik ya da iyilik bir uydurmadır. Böylece onlar için roman yazmak kötü yanları ortaya çıkarmak içindir.[52]

Bu türün en önemli temsilcileri ve eserleri olarak Emile Zola: *Meyhane*, *Germinal*, *Nana*; Alphonse Daudet: *Pazartesi Hikâyeleri*, *Değirmenimden Mektuplar*, *Jack* ve Guy de Maupassant; *Bir Hayat*, *Güzel Dost* örnek gösterilebilir.[53]

[52] Ahmet Kabaklı, *a.g.e.*, s. 75-78
[53] İsmail Çetişli, *a.g.e.*, s. 110.

Çağdaş Yunan edebiyatında natüralist yazarlara örnek vermek zordur; çünkü ithografik ve natüralist eserleri birbirinden ayırmak oldukça güçtür. En önemli natüralist yazar A. Karkavitsas ve onun 1896 yılında yayımlanan *O Zitianos* (Dilenci) adlı eseri de en önemli natüralist esere örnek gösterilebilir.[54] A. Karkavitsas dışında A. Papadiamantis'in *İ Fonissa*, K. Hatzopoulos'un *Agapi sto Horio* (Köyde Aşk) ve K. Theotokis'in *İ Zoi kai o Thanatos tou Karavela* (Karavela'nın Ölümü ve Hayatı) adlı eserleri bu akım içinde sayılabilir.[55]

1.4. Parnasizm

Parnasizm akımı, adını Yunan mitolojisinde bulunan "Parnassos" adlı dağdan almıştır. Romantizm akımına bir tepki olarak doğmuş, realizm ve natüralizm akımlarının şiire yansıması olmuştur. 1866 yılında yayımlanan "Le Parnasse Contemporain" adlı dergi etrafında toplanan şairler kendilerine parnasyenler ismini vermiştir.[56] Parnasizm akımı, realizm akımına benzemektedir. Parnasyenler de realistler gibi eserlerini sanatsal kaygılar ile kaleme alırlar. Her zaman güzel olanı tercih ederler ve mükemmelliğe ulaşmayı amaçlarlar. Milli ve sosyal konulardan kaçınırlar. Romantizm akımının şiir anlayışında görülen halka yakınlık, parnasizm akımında halktan uzaklaşma olarak kendini gösterir.

Parnasyenler, dini ve milli duygulara önem vermedikleri için Yunan ve Latin mitolojisi üstüne yoğunlaşır. Ayrıca Doğu'ya ait efsaneleri de şiirlerine yansıtmışlar ve hem klasik hem de romantik şiir anlayışına katkıda bulunmuşlardır. Parnasyenler, lirik, coşkulu, duygulu şiir yerine akla hitap eden ifade tarzı bakımından aşırı titiz bir türü savunurlar. Şiiri vezin ve kafiyeden ibaret görürler. Özellikle aynı ses ya da hecenin yinelenmesine önem verirler. Nazım şeklinde çoğunlukla sone kullanırlar. Ayrıca dış detayların betimlenmesine, manzaraya, dil ve kelimelere önem verirler.

---

[54] İoannis-Nikitas Parisis, *a.g.e.*, s. 127.
[55] Pieter Borghart, "The Late Appearance of Modern Greek Naturalism: An Explanatory Hypothesis", *Journal of Modern Greek Studies*, Cilt: 23, Sayı: 2, 2005, s. 313-314.
[56] Emel Kefeli, *Batı Edebiyatında Akımlar*, 3. Baskı, Dergah Yayınları, İstanbul 2017, s. 121.

Parnasyenler, nesnel kalmaya çalışırlar; fakat çevre betimlemesi yaparken bu çevrenin lirizmini de eserlerine yansıtırlar. Realistler gibi ümitsiz, duygusuz ve ruhsuz olmaya özen gösterseler de fazla hevesli olmamışlardır. Şiiri yüceltme duygusunu gelecek nesillere de aktarmışlardır.[57]

Dünyada bu akımın en önemli temsilcileri şunlardır: Theophile Gautier, Theodore de Banville, R. Leconte de Lisle, Jose-Maria de Heredia ve François Coppee.[58]

Çağdaş Yunan edebiyatı parnasyenlerine K. Palamas, İ. Griparis, G. Drosinis, N. Kambas ve A. Provelengios[59] olarak gösterilebilir.

1.5. Sembolizm

Sembolizm kelimesi, Eski Yunancadaki "symbolan" kelimesinden gelir ve "symbole" kelimesi konuşma dilinde belirti ya da simge anlamlarını karşılamaktadır. Sembolizm akımı, 19. yüzyılın sonunda Fransa ve Avrupa'da ortaya çıkmış bir şiir akımıdır. Parnasizm akımına bir tepki olarak doğmuştur. Bu yüzyıl sonunda sembolist olarak nitelenen şairler ilk olarak düşük, soysuz gibi aşağılayıcı anlamlara gelen "Dekadan" kelimesi ile anılmıştır.[60]

Sembolizm akımı, sadece şiir yazımına yönelik bir akım olarak tanımlanabilir. İstisna olarak Maurice Maeterlinck, sembolist görüşleri tiyatroya da uygulamıştır. Sembolizm de parnasizm akımı gibi asıl konu olarak şiire önem vermiştir. Sembolizm akımı, romantizm akımına bir dönüş gibi algılansa da kendinden önce gelen tüm şiir akımlarına bir tepki niteliği taşır. Klasikler şiiri akla uygun konuların güzel bir biçimde anlatımı olarak görmüş; romantikler için şiir hayal ve heyecandan oluşmuş; parnasyenler, şiiri dış dünyanın betimlenmesi olarak

[57] Ahmet Kabaklı, *a.g.e.*, 87-89.
[58] İsmail Çetişli, *a.g.e.*, s. 114.
[59] İoannis-Nikitas Parisis, *a.g.e.*, s. 142.
[60] Ahmet Kabaklı, *a.g.e.*, s. 93.

görmüş; sembolistler ise şiiri akıl sınırları dışında gerçeğe uymayan düzyazı şeklinde görmüştür.[61]

Emel Kefeli sembolist eserlerin özelliklerinden şu şekilde söz eder:

1. " *'Sanat için sanat' prensibi benimsenir.*
2. *Düşüncelerin, duyguların, heyecanların orijinal olmasına özen gösterilir.*
3. *Cümle yapısı, kelime kadrosu, ses unsuruyla gelenekten farklılaşan bir dil kullanılır.*
4. *Yeniliğin sanatın 'asli unsuru' olarak gören sembolistler orjinali görülen alemde değil, kendi ben'inin derinliklerinden toplayacakları, gelenekte bulunmayan imajları, şekiller, tuhaf ve işitilmedik ahenklerle elde ederler.*
5. *Mallarme farklı bir dil kullanmayı önerirken kelimelerin gizeminden yararlanır.*
6. *Rimbaund, bilinçaltı güçleri serbest bırakan zihni imajlara dayanan bir dil yaratmayı dener.*"[62]

En önemli sembolistlere Charles Baudelaire, Stephane Mallarme, Paul Varleine, Arthur Rimbaud ve Edgar Allan Poe[63] örnek verilebilir

Yunan sembolistler ise, Giannis Kambisis, Spilios Pasagiannis ve K. Hatzopoulos'tur.[64]

---

[61] Ahmet Kabaklı, *a.g.e.*, s. 94.
[62] Emel Kefeli, *a.g.e.*, s. 132.
[63] İsmail Çetişli, *a.g.e.*, s. 124.
[64] İoannis-Nikitas Parisis, *a.g.e.*, s. 178.

II. BÖLÜM

GEORGİOS M. VİZİİNOS

2.1. Georgios M. Viziinos'un Hayatı

Georgios Mihailidis Viziinos (Vize, Doğu Trakya, 1849-Atina, 1896) öykü yazarı, şair, felsefe doçenti ve çevirmen.[65]

Georgios Mihailidis Viziinos (Bkz. EK-1), 8 Mart 1849'da Trakya'nın Vize[66] adlı ilçesinde doğmuştur. Tam adı Georgios Mihail Sirmas ya da Mihailidis'tir.[67] Fakat onun yerine eserlerinde "Vizeli" anlamına gelen "Viziinos" takma adını kullanmıştır.[68] Viziinos'un annesi Despoinio ya da Despoina (Bkz. EK-2) (1827-1907) aslen "Agios Stefanos (Beğendik)" adlı köydendir. Çok küçük yaşlarda anne ve babasını kaybetmiş ve yetim kalmıştır. Giorgis Papougiorgakis adında bir çerçi, onu "Tzongara (Cevizliköy)" adlı köyün ileri gelenlerinden birinin evinde bulmuş ve yanına alarak Vize'ye getirmiştir. Viziinos'un babası Mihailos Sirmas (1813-1854) ise, yine Vize'ye yakın bir yer olan "Krionero (Soğucak)" adlı köydendir. On dört yaşında Vize'ye gelmiştir. 1834 yılına kadar burada bakkallık yapmıştır. 1840 yılında Despinio ve Mihailos nişanlanmış ve 1844 yılında da evlenmişlerdir. Mihailos, bu tarihten sonra bakkallık mesleğini bırakmış ve çerçilik yapmaya başlamıştır.[69]

---

[65] Aleksis Ziras, Mihalis M. Meraklis, Vasilis D. Anagnostopoulos ve Evdokia Paradeisi, "Georgios Viziinos", *Leksiko Neoellinikis Logotehnias*, Ekdoseis Pataki, Atina 2008, s. 291.

[66] G. Viziinos'un yaşadığı dönemde, Vize 650 Yunan ve 350 Türk aileye ev sahipliği yapar. Bkz. G. M. Viziinos, *Apanta ta Diigimata*, Haz: İrkos-Stantis R. Apostolidis, Ta Nea Ellinika, Atina 2013, s. VII.

[67] Nikos A. Tsouras, "O Viziinos mesa apo to Ergo tou", *Nea Estia*, Cilt:140, Sayı: 1664, Atina 1996, s. 1421.

[68] Yeorgios Viziinos, *Öyküler: Annemin Günahı, Hayatının Biricik Yolculuğu, Moskof Selim*, Çev: Ari Çokona, 1. Baskı, İstos Yayın, İstanbul 2015, s. 5.

[69] G. M. Viziinos, *Apanta ta Diigimata*, s. VII; Esin Ozansoy, "Georgios M. Viziinos (1849-1896) ve Çağdaş Yunan İthografik Öyküsü", *İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Fransız Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı Dergisi-DİLBİLİM*, Cilt:1, 2009, s. 57; Yeorgios Viziinos, *Öyküler…*, s. 5-6.

Despoinio ve Mihailos'un, toplamda 5 çocukları olmuştur. 1846 yılında ilk çocukları Hristakis doğmuştur. Hristakis, postacılık yaptığı sırada genç yaşlarda öldürülmüştür. Hristakis'ten sonra Annio adında bir kızları olmuş; fakat annesi onu emzirirken istemeden boğularak ölmesine sebep olmuştur. Üçüncü sırada Viziinos doğmuştur. Viziinos'tan sonra yine bir kız çocukları dünyaya gelmiş ve onun adını da Annio koymuşlardır. Fakat bu kız çocuğu da ufak yaşlarda hastalık sebebiyle ölmüştür. 1854 yılında[70], Mihailos, mal almak için gittiği Bulgaristan'dan dönerken yakalandığı tifüs hastalığı sonucu ölmüştür. Bu dönemde Despoinio hamiledir. Bu nedenle Despoinio, son doğan çocuğuna eşinin ismi olan Mihailos'u (Bkz. EK-2) vermiştir. Mihailos'un kaderi de diğer kardeşlerinden pek farklı olmamıştır ve 40'lı yaşlarda felç nedeniyle hayata gözlerini yummuştur.[71]

Viziinos, küçük yaşlarda babasını kaybedince okul hayatı da olumsuz etkilenmiştir. On yaşına geldiğinde ailesinin çektiği sıkıntılar sebebi ile İstanbul'da terzilik yapan bir akrabasının yanına çalışmaya gitmiştir. Üç yıl kadar sonra ustası ölmüş ve terzi dükkânı kapanmıştır. Bu dönemde terzi dükkânının zengin müşterilerinden biri olan Giangos Georgiadis onu himayesi altına almış ve Kıbrıs'a götürmüştür. Burada Başpiskopos Sofronios gözetiminde, bir yandan din eğitimi alırken diğer yandan da Lefkoşa Yüksek Okulu'na devam etmiştir. Başpiskopos Sofronios, onun papaz ya da öğretmen olmasını ummuştur; fakat din adamlığı Viziinos'un pek ilgisini çekmemiştir. Bu dönemde Eleni Fisentzidis adında bir kıza âşık olan Viziinos, ona keşiş hücresinin camından şiir okuyunca, Başpiskopos Sofronios tarafından kırk gün kuru ekmek, günde üç kere dua ve her akşam yüz elli defa tövbe cezası ile cezalandırılmıştır. Bu dönemde kiliseler arasında bölünme sorunu ortaya çıkmıştır. 1872 yılında Fener Rum Patrikhanesi tarafından çağırılan Başpiskopos Sofronios, Viziinos'u da yanında İstanbul'a getirmiştir.

---

[70] G. Viziinos'un babasının bu tarihte öldüğü kabul edildiğinde yaklaşık 5 yaşlarında olması gerekir. *Poitika Protoleio* (İlk Dizeler) şiir derlemesi içindeki *Epi tou tafou patros mou* adlı şiirde babasını 3 yaşında iken kaybettiğini söyler. Bkz. Georgios Viziinos, *Apanta ta Poiimata tou Georgiou Viziinou*, Papiros, Atina 1996, s. 26.

[71] Vangelis Athanasopoulos, "Hronologia G. Viziinou", *Diavazo*, Sayı: 278, Atina 1992, s. 12.

Viziinos, ikinci hamisi Beyoğlu Rum Lisesi müdürü Georgios Hasiotis ile burada tanışmış ve onun yardımı ile de Heybeliada Ruhban Okulu'na kayıt olmuştur. Burada aynı zamanda şiir konusunda onu destekleyen kör şair İlias Tantalidis (Bkz. EK-4b) tanıma fırsatı bulmuştur. 1873 yılında İlias Tantalidis'in yardımı ile *İlk Dizeler* adlı şiir derlemesini yayımlamıştır. Bu dönemde İstanbul'un önemli çevrelerinde adından söz edilmeye başlanmıştır. Yine İlias Tantalidis'in aracılığı ile son ve en büyük hamisi olan zengin Georgios Zarifis (Bkz. EK-4a) ile tanışmıştır.[72]

Aynı yılın Temmuz sonu Viziinos, yaz tatili için Vize'ye gitmiştir. Artık üzerinde sosyetik kıyafetler vardır ve adı da Georgios M. Viziinos'tur. Eylül ayında G. Zarifis'in yardımı ile Atina'ya gitmiş ve burada Plaka Lisesine kaydını yaptırmıştır.

1874'te *Kodros*[73] adlı şiir ile *Voutsineos* şiir yarışmasına katılan Viziinos, birincilik ödülünü kazanmıştır. Aynı yarışmada Angelos Vlahos ve Kleon Rangavis ise sadece övgüye değer bulunmuştur. Aynı yıl Haziran ayında Plaka Lisesi'ndeki eğitimini iyi bir derece ile tamamlamıştır. Eylül ayında, Felsefe Fakültesi'ne kaydını yaptırmış; fakat buradan memnun kalmayarak eğitimini yurtdışında sürdürmeyi aklına koymuştur.

1875 yılında okuldaki ilk senesini tamamlayan Viziinos, yine yaz tatili için Vize'ye gitmiştir. Vize'de yaz tatilini geçirdikten sonra İstanbul'a giderek, yurt dışında eğitimine devam etme isteğini G. Zarifis'e bildirmiş ve onun onayını almıştır. Yurtdışına çıkış için gerekli belgelerini tamamladıktan sonra Ekim ayında Almanya'ya gitmiştir.[74] Burada ilk önce Götingen Üniversitesi'nde Sauppe'den Yunan ve Latin Edebiyatı ve Lotze'den felsefe ve psikoloji gibi çeşitli alanlarda dersler görmüştür. 1876-1877 yılları arasında tekrar Voutsineos şiir yarışmasına katılmıştır. 1877-1878 yılları arasında Leipzig Üniversitesi'ne katılmıştır. Burada da

[72] Kostas Stergiopoulos, "O Viziinos kai to Diigima", *To Dentro*, Sayı: 21-22, Atina 1986, s. 13-14.
[73] Atina'nın son kralı.
[74] Vangelis Athanasopoulos, *a.g.m.*, s. 14.

Overbeck, Wundt, Drobisch, Ribbeck, Schöll, G. Curtius ve Lipsius gibi öğretmenlerden Dilbilimi ve Antropoloji dersleri almıştır.[75]

Viziinos, 1878 yılında Almanya'dan Atina'ya dönmüştür. 1879 yılında *O Araps kai Kamilos Autou* (Arap ve Devesi) adlı çocuk öyküsü *İ Diaplasis ton Paidon* (Çocukların eğitimi) adlı çocuk dergisinde yayımlanmıştır. 1878-1880 yılları arasında Atina'nın edebi çevrelerine katılmak için uğraşsa da kendini kabul ettirememiş ve eğitimine devam etmek için tekrar Almanya'ya dönmüştür. 1881 yılında *To Paihnidi apo Psihologiki kai Paidagogiki Apopsi* (Psikolojik ve Pedagojik Açıdan Çocuk Oyunu) konulu doktora tezi Leipzig'de basılmıştır.[76]

Aynı yıl Mayıs ayında Demirköy'e gitmiş ve madenlere ilgisi bu dönemde başlamıştır. 1882 yılında tekrar Atina'ya dönen yazar, daha sonra Paris'te bulunmuştur. Burada Dimitrios Vikelas (Bkz. EK-3a) ile tanışan Viziinos, onun sayesinde J. Lambert-Adam (Bkz. EK-3b), Queux de Saint-Hilaire gibi birçok önemli yazar ile tanışma fırsatı bulmuştur. 1883 yılında Londra'ya gitmiş, burada Petros Vraila-Armeni ile tanışmıştır. Londra, Viziinos'un öykülerini yazmaya başladığı yerdir. *To Amartima tis Mitros Mou* (Annemin Günahı) adlı öyküsünü ilk önce Lambert-Adam'a yollamış ve fikrini almıştır. Ardından Mart ayında Fransızcaya çevrilen bu öykü *Nouvelle Revue* adlı dergide yayımlanmıştır. 10-17 Nisan tarihlerinde ise bu öykü *Estia* adlı dergide kendine yer bulmuştur. 21-28 Ağustos'ta diğer öyküsü *Metaksi Pireos kai Neapoleos* (Pire ve Napoli Arasında) ve 23 Ekim-6 Kasım'da ise *Poios iton o Fonevs tou Adelfou Mou* (Kardeşimin Katili Kimdi) yine *Estia*'da yayımlanmıştır. Yine aynı yıl Londra'da *İ Flosofia tou Kalou para Ploutino* (Plotinos üzerine İyilik Felsefesi) adlı Doçentlik tezini hazırlamıştır. Bu arada G. Zarifis'in giderleri üstlenmesi ile *Atthides Avrai* (Attika Rüzgârları) adlı şiir derlemesini yayımlama fırsatı bulmuştur.

---

[75] G. M. Viziinos, *a.g.e.*, s. IX.
[76] Aleksis Ziras, Mihalis M. Meraklis, Vasilis D. Anagnostopoulos ve Evdokia Paradeisi, *a.g.m.*, s. 292.

1884 yılında hamisi G. Zarifis ölünce Mart sonu Atina'ya dönmek zorunda kalmıştır. Aynı yıl içinde *İ Sinepia tis Palaias İstorias* (Eski Hikâyenin Sonuçları), *Protomagia* (Mayıs'ın Biri), *To Monon tis Taksidio tou* (Hayatının Tek Yolculuğu), *O Tromoras* (Korkutan) adlı öyküleri ve doçentlik tezi yayımlanmıştır.[77]

G. Zarifis'in ölümünden sonra Viziinos, ekonomik açıdan zor zamanlar geçirmeye başlamıştır. Atina Üniversitesi'nde görev almayı beklerken liselerde felsefe dersleri vermeye başlamıştır. Yurtdışında iyi eğitim almış ve yetenekli bir edebiyatçı olan G. Viziinos, Atina'da edebiyat çevreleri tarafından pek hoş karşılanmamıştır. Katıldığı *Vutsineos* (1877) ve *Filadelfia* (1879) şiir yarışmalarında da başarı kazanamamıştır.

1885 yılında doçentlik tezi kabul edilmesine rağmen, meslektaşlarının kendisi hakkında olumsuz düşüncelerini fark eden Viziinos, Atina Üniversitesi'ne başvuru isteğinden vazgeçmiştir. *Nea Efimeris* gazetesi ve *Estia* dergisi dışında G. Viziinos'un eserlerine pek yer verilmemiştir.[78] Aynı yıl içinde *Psihologikai Meletai epi tou Kalou (1-2)* (İyilik üzerine Psikolojik Araştırmalar 1-2) 2 sayı halinde ve *Stoiheia Logikis* (Mantık Bilgileri) yayımlanmıştır. Viziinos, Trikupis hükümetinin düşmesiyle birlikte, liselerdeki öğretmenlik görevini de kaybetmiştir. Öğretmenlik görevini de kaybettikten sonra, G. Zarifis'in ölümünden önce de ilgilendiği maden konusunda daha da ısrarcı olmaya başlamıştır.[79]

1886 yılında Viziinos, bulduğu her fırsatta kardeşi Mihailos ile birlikte Demirköy'e gitmiş ve mağaralardan örnekler almıştır. Bu aldığı örnekleri İngiltere ve Fransa'ya göndermiş; fakat maden işi için aradığı sermayeyi tüm çabalarına rağmen bir türlü bulamamıştır. 1888 yılında *Oi Kaloyerioi kai i Latreia tou Dionisou en Thraki* (Keşişler ve Trakya'da Dionysos'un Tapması), *Stoixeia Psihologias* (Psikoloji Bilgileri) ve *Ai Eikastikai Tehnai kata tin Eikosipentaetirida 1* (Birinci 25

[77]Vangelis Athanasopoulos, *a.g.m.*, s. 15-16.
[78] Yeorgios Viziinos, *a.g.e.*, s. 9-10.
[79] Kostas Stergiopoulos, *a.g.m.*, s. 16.

yılda Görsel sanatlar) yayımlanmıştır. Aynı yıl 15 Ekim'de son kez memleketi Vize'yi ziyaret etmiştir.

1890 yılında ilik hastalığı sebebiyle Avusturya'da bulunan Bad Gastein kaplıcalarına gitmiş; fakat durumunun kötüleşmesine aldırış etmeden buradan Atina'ya yolculuk etmiştir. Aynı yıl Atina Konservatuarı'nda dramaturji dersleri vermeye başlamıştır. İki yıl kadar burada ders veren Viziinos, daha önceden edindiği zührevi hastalığının ve elbette Atina Konservatuarı'ndan öğrencisi Betina Fravasili'ye[80] (Bkz. EK-5) duyduğu aşkının olumsuz etkileri akıl sağlığının daha da kötüye gitmesine sebep olmuştur. 14 Nisan 1892'de Dromokaition hastanesine yatırılmıştır. Viziinos, hastaneye yatırıldıktan aylar sonra kardeşi Mihailos hastalanarak ölmüştür. O, hastanede tedavi gördüğü sırada 1894 yılında *Ana ton Elikona, Valismata* (Elikona üzerine Balatlar) *Resimli Estia* dergisinde ve 1895 yılında ise son öyküsü *O Moskov-Selim* (Moskof Selim), *Estia*'da yayımlanmıştır.[81] 15 Nisan 1896'da henüz 47 yaşındayken doktor raporuna göre "ilerlemiş genel felç" ve "marasmus"[82] sebebi ile hayata gözlerini yummuştur.[83]

[80] G. Viziinos ve B. Fravasili'nin ailesi daha önceden birbirlerini tanırlar. Viziinos, Almanya'dan döndüğü dönemde aynı evde komşudurlar. B. Fravasili o zamanlar 9 yaşlarındadır ve Viziinos, onunla birlikte oyunlar oynar ve zaman geçirir. Viziinos, daha sonra Atina Konservatuarı'nda çalışmaya başladığında B. Fravasili'nin müziğe olan ilgisini fark eder ve piyano dersi alması için bu okula kayıt olmasını sağlar. O da Viziinos'un çabalarını boşa çıkarmaz ve bu alanda önemli aşama kaydeder. B. Fravasili 14 yaşına geldiğinde Viziinos'un ona karşı duyduğu koruyucu içgüdü yerini ateşli bir aşka bırakır. Viziinos, bir gün Betina'nın annesi Sofia'yı ziyarete gider ve memleketindeki madenden çok para kazanacağını ve yakında evleneceğini söyler. Viziinos, bu ziyaretlerini zamanla sıklaştırır ve evlenmek istediği kızın B. Fravasili olduğunu Sofia'ya açıklar. Fakat Sofia ise kızının evlenmek için çok küçük olduğunu belirtir. Viziinos bu olumsuz cevap karşısında yine de Bettina'dan vazgeçmez. Kısa bir süre sonra bu sefer B. Fravasili'yi ziyarete gider. Viziinos, onunla evlenmek istediğini ve kapıda arabanın hazır beklediğini söyler. B. Fravasili bunu duyunca korkar ve annesinin yanına kaçar. Bu duruma çok sinirlenen Viziinos onu kaçırmakla tehdit eder ve evin açık penceresinden içeri çiçekler atarak şiirler okur. Bu durum saatlerce devam eder ve en sonunda Viziinos yorgun düşerek oradan ayrılır. Hemen ardından Betina'nın annesi Sofia, Atina Konservatuarı'nın müdüründen yardım ister. Konservatuarın müdürü, bir polis ve doktor eşliğinde, Viziinos'un evine gider ve onu düğün için hazırlık yaparken bulur. Viziinos, onları görünce, düğün için geldiklerini düşünerek mutlu olur ve müdürden sağdıcı olması için ricada bulunur. Müdür, onun bu isteğini kabul etmiş gibi gözükerek artık yeni adetlere göre düğünlerin açık alanda yapıldığını ve gelini Atina Konservatuarı'ndan alacaklarını söyleyerek onu akıl hastanesine götürürler. Bkz. İo. D. Kandilis, "İ Tragiki Zoi tou G. Viziinou", *Nea Estia*, Cilt:129, Sayı: 1535, Atina 1991, s. 819-822.

[81] Vangelis Athanasopoulos, *a.g.m.*, s. 16-17.

[82] Yetersiz beslenme.

[83] G. M. Viziinos, *Apanta ta Diigimata.*, s. XII.

2.2. Georgios M. Viziinos'un Edebi Kişiliği

Georgios M. Viziinos, diğer Yunan yazarlar gibi küçük ve dar bir çevre ile sınırlı sıradan sayılabilecek bir hayat sürmemiştir. Sürekli yeni arayışlar içerisinde bulunan Viziinos, eğitim açısından kendini geliştirmek amacıyla farklı ülkelerde bulunmuştur. Böylece kendi iç dünyasını zenginleştirirken, ilgiyi sadece eserlerinde değil aynı zamanda kendi yaşamı üzerinde de toplamıştır. Bu yönüyle Viziinos, Yunan edebiyatçılar arasında eşine az rastlanır biri olmayı başarmıştır.[84]

Viziinos, hem şiir hem de öykü türünde eserler vermiştir. Ayrıca felsefe ve psikoloji gibi alanlarda da araştırmalar yapmıştır.[85] Viziinos, edebi hayatına şiir ile başlamıştır. İlk eseri *İlk Dizeler* adlı şiir derlemesidir. Eski dili savunmasına ve "Katharevousa" eğilimine rağmen eserinde "Dimotiki" dilini tercih etmiştir. Bu derlemede bulunan şiirlerin büyük çoğunluğu Fener Ekolu edebi geleneğinin özelliklerinden uzaktır. Fakat bir diğer şiir derlemesi *Kodros* ile bu geleneğin etkisine girdiği görülür. Çok heceli epik şiir şeklinde, eski dilde kaleme alınmış ve on bölümden oluşan bu şiir derlemesi, Atina'nın son kralının ölümünü konu edinir. Bu şiir derlemesinde İ. Tantalidis'in şiir anlayışının özellikleri göze çarpar.

Viziinos için şiir alanında ilk gerçek dönüm noktasını *Vosporides Avrai* (Boğaz Rüzgârları) adlı şiir derlemesi oluşturur. Bu dönemde Almanya'da bulunduğu için Fener Ekolu edebi geleneği etkisinden uzaklaşarak "Dimotiki" dilini kullanır ve yumuşak bir ton ile tekrar kişisel duyguları içeren konulara dönüş yapar. Böylece halk türküleri geleneğine daha da yaklaşır. Birinci derlemenin ardından *Esperides* (Hesperid'ler) adlı şiir derlemesi ikinci önemli dönüm noktası olur. Üç balattan oluşan bu eser ile eski söylence ve halk türkülerine dönüş yapar ve eserinde Katherevousa dilini kullanır. Vizinos'un şiir alanındaki üçüncü dönüm noktası ise, 1877-1882 yılları arasında kaleme aldığı *Lirika* adlı el yazmasıdır. Bu yazma ile "Dimotiki" dili kullanımına belirgin bir dönüş yapar. Viziinos'un şiir alanındaki

---

[84] Alkis Thrilos, "Ellines Diigimatografoi", *Nea Estia*, Sayı: 114, Atina 1931, s. 964.
[85] Kostas Stergiopoulos, *İ Neoelliniki Afigimatiki Pezografia*, Ekdosi Simpliromeni, Panepistimion İonninon, Yanya 1977, s. 98.

gelişim süreci, *Attika Rüzgârları* ile son bulur. Bu son şiir derlemesi, halk şiiri geleneğine bilinçli bir yönelme gösterir ve Viziinos'un çağdaş Yunan şiiri içindeki öncü konumunu onaylar niteliktedir. [86]

Viziinos, *Attika Rüzgârları* ve *Lirika* ile 1880 Kuşağının öncüsü olur ve Kostis Palamas ve Kostas Kariotakis gibi dönemin önemli şairlerini etkiler. Eserlerinde aşk, yalnızlık, çaresizlik ve dünyanın acımasızlığı gibi konulara değinmiştir. Viziinos, ilk şiirlerini Kıbrıs'ta kaldığı sırada Eleni Fisentzidis adında bir kıza yazmıştır. Bu şiirler, akıl hastanesinde kaldığı sürede Betina Fravasili için yazdıkları ile benzerlik gösterir. Fakat Viziinos'un en beğenilen şiirleri çocuk edebiyatına yönelik yazdıklarıdır. Viziinos'un çocuk şiirleri çağdaş Yunan edebiyatının en iyileri olarak kabul edilir. Bu şiirler didaktik içerikli; fakat aynı zamanda duygusal ve samimi şiirlerdir.

Fakat Viziinos, çağdaş Yunan edebiyatına en büyük katkıyı yazdığı öyküleri ile yapmıştır. Toplamda 8 öykü yazan Viziinos, bunlardan 7 tanesini 1883–1885 yılları arası yayımlamıştır. Son öyküsü *Moskof Selim*, Viziinos akıl hastanesine yatırıldıktan sonra 1895 yılında yayımlanmış; fakat öyküde 1886 yılında Bulgaristan'da meydana gelen bazı olaylardan söz edilmesi nedeniyle bu durum öykünün daha önce yazılmış olabileceğini akla getirir.[87]

Viziinos, ithografik öykü olarak adlandırılan türün en önemli temsilcilerinden biridir. *Annemin Günahı* yazarın ilk öyküsüdür. Öyküde uykusunda küçük kızını istemeden öldüren ve bu "günah" nedeniyle tüm hayatı boyunca acı çeken bir anneden söz edilir. Yazarın diğer öyküleri konularını anılarından, Türk ve Yunanlıların birlikte yaşadığı Trakya köylerinden ve hatta iki millet arasındaki sıcak insani ilişkilerden alır. Yazar öykülerinde "Katharevousa" dilini kullanır; fakat kahramanların arasındaki diyaloglarda Trakya lehçesi ile zenginleştirilmiş

[86] Vangelis Athanasopoulos, "O Viziinos ekato hronia meta tin eksodo tou apo to frenokomeio", *Nea Estia*, Cilt:140, Sayı: 1664, Atina 1996, s. 1405-1406.
[87] Yeorgios Viziinos, *Öyküler…*, s. 12-14.

"Dimotiki" dilini tercih eder. Bu durum Viziinos'un öykülerine özel bir canlılık katar.[88]

Margaret Alexiou, Viziinos'un öykülerinde kullandığı dil hakkında şunları söyler:

> *"Onun dili, Palamas ve Psiharis'in 'arı halk dili' değildir, fakat Homeros ve Bizans Yunancasından yeniden diriltilen veya kendi öz Trakya lehçesinden (Slavca ve Türkçe dahil) alınan kelimeler ve formları içerir."*[89]

Viziinos, öykü kahramanlarını doğduğu topraklar olan Vize'den seçer, onları güzelleştirmeden ve onlara aşırı duygu katmadan ince bir ustalıkla aslına uygun bir şekilde okuyucuya sunmaya özen gösterir. Viziinos'un kahramanları başta annesi, babası, dedesi, kardeşinin katili ve kendisidir.[90]

Viziinos'un öykülerinde en çok dikkat çeken ve karşılaşılan kahraman, annedir. Anne, öykülerin çoğunda yer alır ve genellikle sevgi ve şefkat duygusu ile bütünleşir. Öykülerdeki tüm anneler, oldukça birbirine benzer özellikler taşır. Bunlar, *Annemin Günahı*'nda anlatıcının kendi annesi, *Kardeşimin Katili Kimdi*'de Kamil'in ya da Moskof Selim'de Selim'in annesi olabilir. Öykülerdeki anne, her zaman cefa çeker ve çocuklarını çok sever. Baba ise, Viziinos'un öykülerinde ya hiç yer almaz ya da yer aldığında mesafeli, bencil, sert ve acımasız özellikler taşır. Buna örnek olarak, *Moskof Selim*'de Selim'in babası ve *Kardeşimin Katili Kimdi*'de Kamil'in kayınbabası gösterilebilir. *Hayatının Tek Yolculuğu*'nda anne ve baba rolleri tam tersidir. Öyküde Büyük baba kadınsı özellikler taşırken, büyükannenin erkeksi özellikler taşıdığı görülür.

---

[88] Linos Politis, *a.g.e.*, s. 201-202.
[89] Margaret Alexiou, "Why Vizyenos?", *Journal of Modern Greek Studies*, Cilt: 13, Sayı: 2, ABD 1995, s. 296.
[90] Nikos A. Tsouras, *a.g.m.*, s. 1422.

Erkek kardeşler *Annemin Günahı, Kardeşimin Katili Kimdi* ve *Moskof Selim*'de yer alsa da geri planda kalırlar. *Kardeşimin Katili Kimdi*'de Kamil'in kan kardeşi ve *Eski Hikâyenin Sonuçları*'nda anlatıcının kardeşi olarak gördüğü Pashalis istisna olarak sayılabilir. Kamil ve kan kardeşi arasındaki ilişkinin benzeri, anlatıcı ve Pashalis arasındaki ilişkiye benzer. İlki iki Türk arasındayken, diğeri iki Yunan arasındadır. Son olarak kardeş konusunda, *Moskof Selim*'de öykünün önsözü de bu durum içinde sayılabilir. Kız kardeşlere gelince, Viziinos'un öykülerinde pek önem arz etmezler. Sadece *Annemin Günahı*'nda yer alırlar; fakat bu öyküdeki konunun bir gereğidir. Anlatıcının öz kız kardeşleri öykü içinde fazla yer almadan ölürken, annesinin evlat edindiği üvey kız kardeşleri ise evlenerek öykü dışına itilirler.

Viziinos, bunlar dışında öykülerinde birçok kahramana yer verse de çoğu önemsizdir. En önemli kahramanlar: Kamil, Pashalis, Selim ve hem bekâr hem genç bayanlardır. Bayanlar arasında Kamil'in nişanlısı Nazile, Selim'in eşi Melike ve Rus aşkı Pavlovska, Masinga ve Klara gösterilebilir. Bunlardan sadece *Eski Hikâyenin Sonuçları*'nda yer alan Klara önemli kabul edilebilir. Çünkü Klara anlatıcı tarafından olmasa da Pashalis tarafından detaylı bir şekilde betimlenerek ideal bayan olarak görülür.[91]

Papathanasopoulos, Viziinos'un 4 öyküsündeki kahramanlar hakkında farklı bir yaklaşım getirir ve şu ifadeleri kullanır:

> "*Özellikle 4 temel öyküsündeki kahramanlar: 'Annemim Günahı' (1883), 'Kardeşimin Katili Kimdi' (1884), 'Hayatının Tek Yolculuğu' (1884) ve 'Moskof Selim' (1895) Attika dramaturjisinin trajik kahramanlarını hatırlatır. Bu kahramanlar iki temel özellik gösterirler: 1) herhangi bir ahlaki kuralın değerini ihlal ettiklerinde ve 'küfür ettiklerinde', doğrudan suçlarını fark etmezler, ve 2) ihlalin büyüklüğünü fark ettiklerinde ise psikolojik olarak*

[91] William F. Wyatt, "Vizyenos and His Characters", *Journal of Modern Greek Studies*, Cilt:5, Sayı: 1, ABD 1987, s. 52-54.

çöker ve ilk defa düşünüp taşındıklarında kendilerini acımasız değirmen taşlarında cezalandırmaya adarlar."[92]

Öykülerinde trajik kahramanların yanında başta Vize olmak üzere Doğu Trakya'nın köyleri, doğal güzellikleri, adetleri, gelenek ve görenekleri ve hatta buraya özgü lehçeler yer alır. Viziinos'un öyküleri acı dolu anılardan oluşan ve yaşanmış bir dramın tanıklığı gibidir. Öykülerinde, merhamet duygusu sık sık gecikse de, öykünün sonunda trajik durum çözüme kavuşur ve kahramanlar ruhsal bağlarından arınır. Kullandığı olgun anlatıcı tekniği sayesinde anlatımını adeta bir ağ gibi birbirine bağlar ve duyguları, kusurları, istekleri ve öykülerindeki kahramanlarının eylemlerini bir arada verir. Yazar, öyküdeki ayrıntıları betimleyerek onların açıklığa kavuşmasını sağlar. Hatta sadece bir gözlemci olarak kalmaz öykü içinde yer alır ve kahramanları ile dertleşir. Öyküleri otobiyografik özellikler taşır.[93]

Konstantinos Th. Dimaras, Viziinos'un farklı yapısını şu cümlelerle anlatır:

"*Trakyalı şair çocukluk yıllarından ithografik konular oluşturmaya uygun anılar dünyası getirmiştir. Kalender mizacı, alışılmışın içinden farklı olanı ayırmaya ve insanların karakteri içinden en ilginç yanlarını vurgulamaya yardım etmiştir.(...) Kişileri gösterişsiz, iç yaşamlarından sıyrılmış, fakat belirgin bir biçimde canlandırılmıştır. Yazar, sık sık melankolik özlem içerisinde gülümser ve bu hafif gülümseme eserlerine bir lirizm soluğu gibi yansır.*"[94]

Yazarın eserlerinde kullandığı ithografik unsurlardan ruhsal betimlemelere doğru yönelimi tartışmasız 19. yüzyıl çağdaş Yunan edebiyatı için bir kazanımdır. Tüm öyküleri ruhsal betimlemeler içerir. Ruhsal betimlemeler öykülerinde kurgunun bir öğesi olarak görev alır ve bu duruma sadece *Annemin Günahı, Hayatının Tek Yolculuğu, Kardeşimin Katili Kimdi, Eski Hikâyenin Sonuçları, Moskof Selim* gibi

[92] Thanasis Papathanasopoulos, "İ Thraki stin Pezografia tou G. Viziinou", *Nea Estia*, Cilt:140, Sayı: 1664, Atina 1996, s. 1418.
[93] Nikos A. Tsouras, *a.g.m.*, s. 1422.
[94] Konstantinos Th. Dimaras, *a.g.e.*, s. 490.

öykülerde yer alan eşsiz kahramanlarda değil aynı zamanda dil sorununa[95] eğilen *Neden elma alma olmadı*? adlı öyküde de rastlanır.[96] Öykülerinde köy hayatı, alışkanlıklar, Trakya gelenek ve görenekleri ve doğal güzellikler gibi konularda belirli bir tonda betimlemelere yer vermesine rağmen bunlar geri planda kalır. Çünkü Viziinos için çevre betimlemeleri ilk unsur değildir; sadece dekoratif işlev görürler. Onun için asıl önemli olan insanın iç dünyasıdır. Öykülerinde insan unsuru her zaman ön planda yer alır. İyi bir ruhsal betimleyici olan yazar, insanın acı, tutku, sevgi, korku ve merhamet gibi duygularını ortaya çıkarır. Yazarın ruhsal betimlemeleri derinleştikçe çoğu zaman bu durum okuyucuya keder veren bir boyuta ulaşır. Onun öykülerinde kullandığı teknik, olay örgüsü, diyalogları ve yarattığı mitos bakımından kendine özgüdür. Öykülerinde "Katharevousa" ile birlikte Trakya'ya özgü lehçe ve deyimler kullanır. Öykülerini yazdığı dönemin yaşam biçimi ve düşünce yapısı bugünden farklı olsa da, onun öyküleri hala insanların ilgisini çeker ve değerini korur. Viziinos'tan önce onun düzeyinde bir yazar yoktur. Çağdaş Yunan edebiyatında kuşkusuz, çağdaş Yunan öykücülüğü anlamında ilk yolu açan ve diğer yazarlara örnek teşkil eden Viziinos'tur. Özellikle de ruhsal betimlemenin en iyisi ve öncüsü olmuştur.[97]

Viziinos, eserlerinde yer verdiği ithografik unsurlar ve ruhsal betimlemeler yanında folklorik unsurlara da yönelerek bu alanda da farklılık yaratmayı

---

[95] 1821 yılında gerçekleşen isyan ve Yunanistan'ın bağımsızlığını kazanması sonucu yeni kurulan devletin resmi dilinin hangisi olacağı konusunda anlaşmazlıklar çıkmıştır. Tartışmalar sonucu "Katharevousa" dili devlet okullarında okutulmaya başlanır. 1825-1840 yılları arasında Mora ve çevresinin lehçesini temel alan bir dil belirir. Bu dönemde Yunanistan'da bulunan tüm resmi kurumlar "Katharevousa" dilinin ülkede yaygınlaşması için çabalarlar. Fakat edebiyatta "Dimotiki" dili kullanılmaya başlanır. 1888 yılına gelindiğinde Psiharis adlı yazarın *To Taksidi Mou* adlı eseri dil sorununu yeni bir aşamaya taşır. Bu tarihten itibaren çoğu yazar, eserlerinde "Dimotiki" dilini tercih etmeye başlar. 1900'lü yıllarda "ilericiler" ve "tutucular" olmak üzere iki grup belirir. Kısmen de olsa "Dimotiki" dili özel okullarda okutulmaya başlanır. 1945-1949 yıllarında İç Savaş döneminde "Dimotiki" dili sekteye uğrar. 1967 yılında meydana gelen Albaylar Cuntası ile "Katharevousa" dili kullanımı yükselişe geçer. 1974 yılında askeri yönetimin sona ermesi ile yeni yönetim "Dimotiki" dilinin kullanımını benimser ve 1976 yılında yapılan düzenleme ile uzun bir süredir devam eden dil sorunu sona erer ve ülkenin resmi dili "Dimotiki" yani konuşma dili olarak kabul edilir. Bkz. İbrahim Kelağa Ahmet, "Çağdaş Yunancanın Tarihsel Gelişimi", *Balkanlar El Kitabı*, 3. Baskı, Cilt: 2, Akçağ Yayınları, Ankara 2017, s. 483-484.

[96] Vangelis Athanasopoulos, "O Viziinos ekato…", s. 1411.

[97] Nikos A. Tsouras, *a.g.m.*, s. 1423; Esin Ozansoy, *a.g.m.*, s. 56.

başarmıştır.[98] O, Papadiamantis ile birlikte çağdaş Yunan edebiyatında zirvede yer etmeyi başarmış en önemli öykü yazarlarından biri olmuştur. Papadiamantis, *İ Fonissa* adlı öyküsünü yazmamış olsaydı belki de bu onura tek başına sahip olacaktı.[99]

2.3. Georgios M. Viziinos'un Öykülerinde Milliyet, Din ve Cinsiyet

G. Viziinos, öykülerinde "milliyet", "din" ve "cinsiyet" gibi hassas konuları ele alırken kendine özgü bir yaklaşım gösterir. Neredeyse tüm öykülerinde kahramanları, kendinden farklı olanı yani "öteki"yi algılama konusunda alışılmışın dışında hareket ederler.[100]

19. yüzyılda bu 3 alanda alışılagelmiş kalıpların dışına çıkılması özellikle de Yunan toplumu için çok zordur. Buna rağmen, Viziinos, *Moskof Selim* adlı öyküde "milliyete" dair alışılmış kalıpların dışına çıkar. Bunu iki paralel aşamada gerçekleştirir. İlk aşamada kendi ulusu tarafından kötü davranılan; fakat düşmanı olarak gördüğü Ruslar tarafından esir alındığında onlardan iyilik gören bir Türk'ten söz eder. Bu Türk yani Selim, Ruslar gibi giyinir, yaşar ve onların tekrar Trakya'ya geleceği anı bekler. İkinci aşamada ise bunu üstü kapalı bir yöntemle yapar. Bu sefer aşılan sınırlar Yunan ve Türk arasındadır. Yunan anlatıcı, Selim'in davranışlarına hayran kalır ve onun başına gelenleri yazarak onu ölümsüzleştirmek ister.[101]

Başka bir öyküsü *Kardeşimin Katili Kimdi*'de ise "din" ile ilgili sınırları aşmayı dener. Öyküde farklı dinler arasında yani Müslümanlık ve Hristiyanlık arasında derin bir sevgi ve saygının geliştiği görülür. Kamil'in annesi, anlatıcının Hristiyan annesinin cennete gitmesini kendi dindaşlarından daha fazla hak ettiğini düşünür. Yine aynı öyküde bu sefer anlatıcının Hristiyan annesi, çevresi tarafından

[98] Georgios N. Ekaterinidis, "İ laografiki diastasi sto ergo tou Georgiou Viziinou", *Serraika Hronika*, Sayı: 13, Atina 1998, s. 188.
[99] Dimitris Gr. Tsakonas, "Georgios Viziinos", *Odos Panos*, Cilt: 15, Sayı: 78, Atina 1995, s. 19.
[100] Yeorgios Viziinos, *Öyküler…*, s. 15.
[101] Vangelis Athanasopoulos, "O Viziinos ekato…", s. 1408-1409.

dinine bağlı biri olarak kabul edilen Kamil'in, oğlu Hristakis'in mezarına özen göstermesi ve kandili kendi elleri ile yakmak istemesinden mutluluk duyar.

Son olarak "cinsiyet" bağlamında erkek ve kadın arasındaki sınırların aşılmasına, hem *Hayatının Tek Yolculuğu* hem de *Moskof Selim* adlı öykülerde rastlanmaktadır. *Hayatının Tek Yolculuğu* adlı öyküde bu durum öykünün başkahramanı olan anlatıcı yani Georgis'in dedesi üzerinde yoğunlaşmaktadır. Georgis'in dedesinin, Yeniçeriler tarafından devşirme olarak alınmaması için ailesi tarafından ona "Georgia" ismi verildiği görülür. On yaşına kadar kız gibi büyütülür ve kız elbiseleri giyer. On yaşına geldiğinde ise babası tarafından örgü saçları kesilir, kız elbiseleri çıkarılır ve ona aslında erkek bir çocuk olduğu anlatılır. Ayrıca birlikte oyunlar oynadığı kız arkadaşı Hrousi ile evlendirilir. Bu dönemde Yeniçeriler evli erkek çocukları da devşirme olarak almazlar ve bu Hristiyanların Yeniçerilerden kaçmak için kullandığı başka bir yöntemdir.

Öyküde, Georgis'in dedesi ve eşi Hrousi arasındaki ilişkiye de değinilir. Eşi Hrousi ev içinde sık sık koca rolüne bürünerek, anlatıcının dedesine baskı yaparak sert ve otoriter davranır. Diğer yandan, anlatıcının dedesi genellikle kadınlara ait görülen davranışlar sergiler. Eşine hoşgörülü davranır, boyun eğer ve ev işleri yapmayı sever.[102]

Öyküde onun bu özelliği şu şekilde ifade edilir:

> " '*Örgüsünü eline aldı ve yüzünde buruk bir gülümseme şekillendi*.'
> *'Büyüklerin beni ninenle evermeden önce oğlan değildim,' dedi gözlerini benden kaçırarak*.'
> '*Neydin peki dedeciğim, kız mıydın*?'
> '*Öyle de diyebilirsin*,' *dedi buruk bir gülümsemeyle. Herkes öyle sandığı için, o zamanlar neredeyse ben de kız olduğuma inanıyordum*.'

[102] Vangelis Athanasopoulos, *a.g.m.*, s. 1409.

Söylediklerine çok şaşırdım. Kucağında örgüsü duruyordu ve boyuna posuna, tıraşlı yüzüne, özenle kıvrılmış bıyığına rağmen, yüzünün ifadesinde hayal meyal bir kadınsılık okunuyordu."[103]

Yine bir diğer öykü *Moskof Selim*'de ise, *Hayatının Tek Yolculuğu*'nda Georgis'in dedesi gibi Selim de belli bir yaşa kadar kız gibi büyütülür. Selim'in orduya katılmaya karar vermesi de kendini erkek olarak hem babasına hem de ülkesine kanıtlama isteğinin bir sonucudur.[104] Ayrıca her iki öyküde de Georgis'in dedesi ve Selim'in kız gibi büyütülmesinin mantıklı bir açıklaması vardır. Çünkü Georgis'in dedesi, Hristiyan çocukların Yeniçeriler tarafından devşirme olarak toplandığı bir zamanda yaşamıştır. Selim ise annesinin hiç kız çocuğu olmadığı için bu durum Selim'in annesinde takıntılı bir hal almış ve bu nedenle annesi onu kız gibi büyütmüştür.[105]

Viziinos'un öykü kahramanlarında iki gerçekliğin çatışması ve etnik, dini ve cinsiyet bağlamında iki kimliğin birleşmesi söz konusudur. Bu durum da öykülerde çoğunlukla kırılgan bir yapıdadır.[106]

2.4. Georgios M. Viziinos'un Eserleri

Öyküleri

To Amartima tis Mitros Mou (Annemin Günahı) (1883)
Metaksi Peiraios kai Neapoleos (Pire ve Napoli Arasında) (1883)
Poios iton o Fonevs tou Adelfou Mou (Kardeşimin Katili Kimdi) (1883)
Ai Sinepeiai tis Palaias İstorias (Eski Hikâyenin Sonuçları) (1884)
Protomagia (Mayıs'ın Biri) (1884)

---

[103] Yeorgios Viziinos, *Öyküler…*, s. 92.
[104] Yota Batsaki, " 'There was only one thing paradoxial about the man': an oblique perspective on madness in four stories by Georgios M. Vizyenos", *Modern Greek Literature Critical Essays*, New York-Londra 2003, s. 89.
[105] Roderick Beaton, Önsöz, Georgios Vizyenos, *My Mother's Sin and Other Stories*, Çev: William F. Wyatt, 1. Baskı, ABD 1988, s. XII-XIII.
[106] Vangelis Athanasopoulos, "O Viziinos ekato…", s. 1409.

To Monon tis Zois tou Taksidion (Hayatının Biricik Yolculuğu) (1884)
Diati i Milia den Egine Milea (Elma Neden Alma Olmadı) (1885)
O Moskov-Selim (Moskof Selim) (1895)

Çocuk Öyküleri

O Araps kai i Kamilos Aftou (Arap ve Devesi) (1879)
To Skiahtro tou Horafiou (Tarla Korkuluğu) (1884)
O Kleptis (Hırsız) (1884)
O Tromaras (Korkutan) (1884)
Mesa eis to Amfiteatron (Amfitiyatroda) (1890)
Pos Oikonomeitai o Hronos (Zaman Tasarrufu Nasıl Yapılır) (1890)

Şiirleri

Poiitika Protoleia (İlk Dizeler) (1873)
O Kodros (1874)
Atthides Avrai (Attika Rzügarları) (1883)
Esperides (Hesperid'ler) (1887)
Lirika
Paidika Poiimata (Çocuk Şiirleri)

Araştırmaları

To Paihnidi apo Psihologiki kai Paidagogiki Apopsi (Psikolojik ve Pedagojik Açıdan Çocuk Oyunu) (1881)
Stoiheia Logikis pros Hrisin tis Ellinikis Neolaias (Yunan Gençliğinin Kullanımı için Mantık Bilgisi) (1885)
Psihologikai Meletai epi tou Kalou 1 (İyilik Üzerine Psikolojik Araştırmalar 1) (1885)
Psihologikai Meletai epi tou Kalou 2 (İyilik Üzerine Psikolojik Araştırmalar 2) (1885)
Stoiheia Psihologias (Psikoloji Bilgileri) (1888)

Oi Kalogeroi kai i Latreia tou Dionisou en Thraki (Keşişler ve Trakya'da Dionysos'un Tapması) (1888)

Errikos İvsen (1892)

Ana ton Elikona, Vallismata (Elikona üzerine, Balatlar) (1894)[107]

Türkçe'ye Çevrilen Eserleri

Moskof Selim-Osman Bleda (1994)

Öyküler-Ari Çokona (2015)

İngilizce'ye Çevrilen Eserleri

My Mother's Sin and Other Stories-William F. Wyatt (Annemin Günahı ve Diğer Öyküleri) (1988)

Thracian Tales-Peter Mackridge (Trakya Öyküleri) (2014)

[107] Aleksis Ziras, Mihalis M. Meraklis, Vasilis D. Anagnostopoulos ve Evdokia Paradeisi, *a.g.e.*, s. 292.

III. BÖLÜM

KURAMSAL ÇERÇEVE

3.1. İmge-İmge bilim

İmge ya da imaj, Latincede "hayal aldatıcı görünüş" anlamına gelen *imagos* kelimesinden türetilmiştir. Türkçede ise "genel görünüş", "imaj", "hayal", "düş", "hülya" gibi anlamlara gelmektedir.[108]

İmge kelimesi çok farklı şekillerde tanımlanmaktadır. Kelimenin "Felsefe Sözlüğü"nde verilen tanımı şu şekildedir:

> "*Dış dünyadaki nesnelerin zihinsel resim, kopya ya da tasarımı; gerçek ya da gerçekdışı bir şey ya da olgunun zihindeki tasarımı; varolan şeylerin, zihinde oluşan sureti; resimsel niteliği olan tasarım; zihnin, duyusal bir niteliği, ya da dış dünyada varolan bir şeyin kopyasını, duyusal uyaranların yokluğunda meydana getirmesi sürecinin ürünü olan zihinsel nesne.*"[109]

Gürsel Aytaç, "imaj" kelimesinin karşılığı olarak şu genel tanımı aktarır:

> "*İmge. Yoğunlaştırılmış bir içeriği olan ve yorumlamaya, açıklamaya elverişli, çok katlı bir anlatım. İmajda kelime, bir dil göstergesi olma özelliğini aşarak düşünme ve hissetmeyi harekete geçirici sembol niteliğine ulaşır ki, stilize etme ve edebîleştirme de buna dayanır.*"[110]

---

[108] Serhat Ulağlı, *İmgebilim "Öteki"nin Bilimine Giriş*, 1. Baskı, Sinemis, Ankara 2006, s. 3.
[109] Ahmet Ceviz, *a.g.e.*, s. 462.
[110] Gürsel Aytaç, *Genel Edebiyat Bilimi*, 1. Basım, Papirüs, İstanbul 1999, s. 226.

Yıldız Ecevit ise şu tanımı yapar:

> "*İmge, Batı dillerinde, alegorinin de, simgenin de içinde bulunduğu tüm metaforik kullanımları şemsiyesi altında toplayan bir üst-kavramdır. Metaforik kullanım kaynağını, doğayı/gerçeği doğrudan yansıtmama eğiliminden alır özde. (...) İmge sözün büyüsüdür.*"[111]

Türkçede "imge", "imaj" kelimelerine ek olarak "İmgebilim" terimi de kullanılmaktadır. "İmagoloji" terimi ilk defa 1962 yılında Oliver Brachfeld tarafından kullanılmıştır. 1967 yılında ise Hugo Dyserinck, edebiyat alanında bu bilimin ayrı bir dal olarak gelişmesi gerektiğini ileri sürmüştür. İmge çalışmalarının temelinde dil ve sözcüklerin gerçeği yansıtan bir araç olmamasına rağmen, ideolojik ve siyasi bir araca dönüşebileceği düşüncesi vardır.[112] Daha net bir ifadeyle, imgeler ya da imajlar genel olarak bilinçaltının istemli ya da istemsiz çağrışımlarının dışa yansımasıdır. Edebiyatta imgeler, yazarın bilinçaltı, toplum ve okur ile arasındaki ilişkiyi gözler önüne seren unsurlar bütünüdür. İmgeler, yazarın geçmişinden, bastırılmış dürtülerinden ve deneyimlerinden meydana gelir ve onun kişiliğini ortaya koyar. Aynı zamanda yazarın içinde bulunduğu toplumun siyasi, sosyal ve kültürel özelliklerini yansıtır. İmgeler, yazarın kendini ifade etmek için kullandığı araç olarak düşünülebilir. İmgeler, edebi eserlere zenginlik katmasının yanında, onun başarısında da önemli rol oynar.[113]

İmgeler sadece bireysel düşünce ve görüşlerden değil, aynı zamanda toplumsal değerlerden de oluşur. Yani imgeyi oluşturan unsurlar çeşitlidir. Bunlar şu şekilde sıralanabilir:

a) Toplumun ya da bireylerin "ötekine" bakışı
b) Kişisel deneyimler

---

[111] Yıldız Ecevit, *Türk Romanında Postmodernist Açılımlar*, 1. Baskı, İstanbul 2001, s. 49.
[112] Herkül Millas, *Türk ve Yunan Romanlarında 'Öteki' ve Kimlik*, İletişim Yayınları, 1. Baskı, İstanbul 2005, s. 18.
[113] Serhat Ulağlı, *a.g.e.*, s. 4.

c) Edebiyat, eğitim, sanat
d) Toplumun ya da bireylerin siyasi ve dini düşünceleri
e) Sosyal, siyasi ve tarihi olaylar

İmge; tarihi, sosyal, kültürel ve psikolojik unsurların birbiri ile etkileşimi sonucu meydana gelir. Yazarın eserinde sunduğu imgenin toplum tarafından benimsenmesi toplumun inanç, gelenek, duyarlılıkları ve tarihsel olgular ile yakından ilişkilidir. Daha somut olarak ifade edilmesi gerekirse, Batı toplumunda beliren "kötü Türk imgesi" bazı yazarların kişisel düşüncesi ve yaklaşımının bir sonucu değildir. Bu imgenin oluşumu uzun bir süre içinde toplumsal uzlaşma ve kabul ile şekillenmiştir. Zaten Batı toplumu Türkler hakkında böyle olumsuz bir görüşe sahip olduğunda, yazarın eserinde sunduğu "kötü Türk imgesi" onlar tarafından kolayca kabul görecektir.[114]

3.2. Çağdaş Yunan Edebiyatında Türk İmgesi

Türk ve Yunan anlatısı öteki imgeleri ile doludur ve bu sıra dışı bir durum değildir. Türk ve Yunan birbirleri için milli ötekidir. Bu yüzden her iki halkın edebiyatı, tarihi ve sanatı karşılıklı bir biçimde öteki imgeleri ile doludur.[115]

Yunan tarih tezine göre, Yunanların kökenleri tüm batı uygarlığını yaratan Antik Yunandan gelmektedir. "Turkokratia"[116] dönemi ise Yunanları bu görkemli geçmişten koparan ve geri kalmasına neden olan güçtür. Konstantinos Paparigopoulos ve Spiridon Zambelios, 1830-1840'lı yıllara kadar düşman olarak görülen Bizans'ı Yunana ait bir imparatorluk olarak göstermiştir. Ayrıca bu geçmişle kurulan bağda Fallmerayer'in tezi de etkili olmuştur. Bu tez, Yunanların Antik

[114] Serhat Ulağlı, *a.g.e.,* s. 11-13.
[115] Damla Demirözü, "Yunan Romanından Türk Anlatısına Yapılan Çeviriler ya da İki Ülke İlişkilerinin Edebiyat Üzerinden Okunması", Cilt: 20, Sayı: 20, *Littera Edebiyat Yazıları*, s. 3.
[116] Osmanlı Egemenliği.

Yunanın devamı olmadığını ve geçmişlerinin Slav ırkından geldiği fikrini ileri sürmektedir.[117]

Yunan toplumunda 1830'lu yıllardan önce Türk imgesi farklılık göstermektedir. Osmanlı Devleti sınırları dışında yaşayan özellikle de Viyana, Venedik, Paris, Odesa gibi şehirlerde yaşayan Rum diasporası, Osmanlı Devletinden ayrı bağımsız bir Yunan devleti kurulmasını amaçlamıştır. Osmanlı Devleti sınırları içinde yaşayan Patrikhane ve Fenerliler bu konuya daha temkinli bir yaklaşım sergilemiştir. İlk kesime göre, Yunan toplumunun gelişmesinin önündeki en büyük engel "Turkokratia" dönemidir. Türk her bakımdan kötü, baskıcı, geri, barbar, halkı ezen ve dinlerini yaşamasına izin vermeyen, Yunan kadınları zorla haremine alan ve Hristiyan çocukları zorla devşirme olarak alan yeniçerilerdir. Fenerliler ve Patrikhane ise daha farklı bir yaklaşım göstermiştir. Bu kesime göre, Türkler Hristiyanlara hoşgörü göstermiş, ayrıcalıklar sağlamış ve bazı özgürlükler vermiştir. Bu kesimde Türk imgesi konusunda olumlu bir yapı mevcuttur. Fakat 1821 yılında bağımsız Yunan devletinin kurulması ile birlikte, ilk kesimin görüşü geçerlilik kazanmıştır. Yani daha Yunan edebiyatında roman ve öykü yayımı başlamamışken, siyasi, sosyal ve ideolojik nedenler sonucunda Türk imgesi, Yunan toplumunun hafızasında yer etmiştir.[118]

Herkül Millas'ın ifade ettiğine göre, Anna Olvia Jacovides-Andrieu tarafından yapılan "19. Yüzyıldaki Yunan edebiyatında Türkler" adlı çalışmada 109 eser incelenmiştir. 1821 öncesi ve sonrası yazılan eserlerde Türk imgesinin herhangi bir farklılık göstermediği belirtilmektedir. İncelenen eserler, Osmanlı/Türk toprakları içinde ve dışında yaşayan Yunanlar olarak ayrıma gidilse de, bir farklılık yoktur ve "Megali İdea"[119] nedeniyle Türkler "geleneksel düşman" olarak sunulmaktadır. Fakat

---

[117] Damla Demirözü, "İlk Dönem Yunan Romanında (1834-1880) Öteki İmajı", *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Dergisi*, Cilt: 43, Sayı: 1, s. 174.
[118] Herkül Millas, *Türk ve Yunan…*, s. 338-340.
[119] Megali İdea, Yunancada "Büyük Ülkü" anlamına gelmektedir. İstanbul'un merkezini oluşturduğu, Bizans-Yunan İmparatorluğu'nun yeniden canlandırılması ve Doğu Roma İmparatorluğu'nun topraklarının Yunan Krallığı'na katılması düşüncesidir. "Megali İdea"söylemi, Yunanistan Başbakanı İoannis Kolettis tarafından Yunan meclisinde resmi anlamda 14 Ocak 1844'te kullanılmış olsa da, fikrin kökeninin 1071 Malazgirt savaşında Bizans İmparatorluğunun yenilgisine kadar uzandığı

araştırmacının bir eksikliği göze çarpmaktadır. 1821 yılından önce Adamantios Korais'in beş yapıtı seçilmiştir. A. Korais de olumsuz Türk imgesinin savunucusudur. Ayrıca çalışmada Fenerliler ve Patrikhane çevrelerinin yapıtlarına yer verilmemektedir. Yine de çalışmada 19. Yüzyıl içinde Türk imgesinin sadece Türkleri tanıyan değil, tanımayan yazarların da tutarlılık gösterdiği ortaya konmaktadır. Bunun sebebi de, Yunan toplumundaki ortak ideoloji ve tarihsel algıdır.

Bu dönemdeki ilk ve en önemli gözlem, Türk diye ifade edilen kişilerin Sultanlar, vezirler, beyler, imamlar, hocalar, haremağaları, yeniçeriler, askerler ve dervişlerdir. Bu kişiler çirkin, kaba, ahlaksız, iri yarı ve yaşlı olarak yansıtılmaktadır. Türkler ve Yunanlar arasındaki ilişkilerde zorla çalıştırma, vergilendirme, isyanlar, savaşlar, kız kaçırma gibi olaylar ön plana çıkmaktadır. Türkler açgözlü ve önyargılıdır. Türk ordusu kalabalık olsa da, tek başına bir Yunan ile baş edebilecek güçte değildir. Türkler genel olarak cahil, acımasız ve bağnazdır. Yunanlar ise tam tersine iyi nitelikler ile donatılmıştır. Cesur, dürüst ve insancıldır. Türk kadınları, özgür olan Yunan kadınlarını kıskanmaktadır ve kurnaz ve güzel Türk kadınları Yunan erkeği için çekicidir.[120]

3.3. Edebi Eserde Kişiler

Öykü ve roman vaka, dil, kişi ve teknik olmak üzere dört unsurdan oluşmaktadır. Öykü ve roman, kurmaca bir dünya oluşturulurken bu dört unsur aracılığı ile anlam kazanmaktadır. Bu kurmaca dünyada tüm bu ifade edilen unsurların gerekliliği yadsınamaz bir gerçek olmasına rağmen, en önemli unsur kişidir. Çünkü kişi dışındaki tüm unsurlar, onun etrafında şekillenmektedir. Bu durum gerçek hayatta gerçek insanın etrafında kurulan iletişim ve etkileşim ağına benzetilebilir. Fakat gerçek dünyadaki insanı, edebi metnin kurmaca dünyasına

---

söylenmektedir. Bkz. Oğuz Kalelioğlu, "Türk-Yunan İlişkileri ve Megali İdea", *Ankara Üniversitesi Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü Atatürk Yolu Dergisi*, Sayı: 41, Ankara Mayıs 2008, s. 108; Utku Kırlıdökme, "Ulus Devlet Oluşturmada Yunanistan Örneği: Büyük Ülkü-Megali İdea", *Ankara Üniversitesi Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü Atatürk Yolu Dergisi*, Sayı: 46, Ankara Güz 2010, s. 413.

[120] Herkül Millas, *Türk ve Yunan…*, s. 351-355.

taşımak belirli bir beceri ve yetenek gerektirmektedir. Aynı zamanda bu gerçekleştirilirken yazarın bakış açısı, yeteneği ve felsefesi büyük bir rol oynamaktadır.[121]

Edebi eserlerde kişilerin sınıflandırılması konusunda birçok farklı görüş bulunmaktadır. Fakat daha geçerli yönteme göre kişiler temel olarak dört başlık altında toplanabilir: Başkişi, Karakter, Tip ve Figüran.[122]

Başkişi

Başkişiye "merkez kişi", "temel kişi", "asıl kahraman", "protagonist" de denmektedir. Birinci derece konumda olan bu kişiler edebi metnin genelinde ya da büyük bir bölümünde rol almaktadır.[123] Başkişi, diğer kişilere göre daha farklı rol ve işleve sahiptir. Daha net bir ifadeyle okuyucunun en çok dikkatini çeken, sevinç ve üzüntülerini paylaştığı, kimi zaman ahlaki ve felsefi tutumunu onayladığı ya da tepki gösterdiği, kimi zaman da kendini onun yerine koyduğu ve taklit ettiği kişidir.[124]

Karakter

Karakter, hayat, zaman, dünya ve olaylar karşısında kendine özgü tepkiler gösteren kişidir. Karakterin, bu tavır ve davranışları sosyal grubundan bağımsızdır. Karakter, kişilerin kendine özgü kişilik yapılarının konuşma, davranış ve tutumlarına yansıması olarak daha net ifade edilebilir. Karakter, kişiyi benzerlerinden ayıran en önemli özelliğidir. Karaktere önem veren yazarlar, insanları bağımsız bireyler olarak kabul ederler ve onların kendine özgü kişilik yapılarını ve zenginliklerini ortaya koymayı amaç edinmektedirler. Kişilerin sosyal ve psikolojik varlığı, sonradan edindiği tepki biçimleri ile şekillenir ve bu onların karakterini meydana getirir.

---

[121] Mehmet Tekin, *Roman Sanatı Romanın Unsurları 1*, 13. Basım, Ötüken, İstanbul 2015, s. 79.
[122] Mehmet Tekin, *a.g.e.*, s. 110.
[123] Nurullah Çetin, *Roman Çözümleme Yöntemi*, 5. Baskı, Öncü Kitap, Ankara 2007, s. 148.
[124] Mehmet Tekin, *a.g.e.*, s. 95.

Yazar, eserinde kişilerine hem tipik hem de karakteristik olarak ya da sadece karakter özelliği ile de yer verebilmektedir. Yazar, karakter çözümlemesi yaparken psikolojik yapı üzerine yoğunlaşmaktadır.[125] Karakter çiziminde iki temel yöntem izlenmektedir. Bunlardan ilki, "açıklama yöntemi"dir. Bu yönteme göre yazar, kişi hakkındaki bilgileri kendisi vermektedir. Diğer yöntem ise, "dramatik yöntem" olarak adlandırılmaktadır. Kişi, eser içinde davranış, duygu ve düşünceleri ile kendi kendini okuyucuya sunmaktadır.[126]

Tip

Tip, edebi anlamda "*Hikaye, roman, tiyatro gibi uzun anlatıma dayalı edebi eserlerde şahıs kadrosu içinde yer alan ve belli bir düşüncenin topluluğun, zihniyetini ve ideolojisinin temsilciliğini yüklenen kişi*" olarak tanılanmaktadır.[127]

Edebi metinde tipin, huy, davranış, düşünme tarzı, ruhsal gelişim ve değişim gibi bireysel özelliklerinden pek fazla söz edilmemektedir. Genellikle fiziksel görünüşü ile ele alınmakta, nesnel şekilde yansıtılmakta ve benzerlerinin temsilcisi olabilmesi için genel niteliklerle donatılmaktadır. Karakterin tam zıttı olduğu ifade edilmektedir.[128] Nurullah Çetin'e göre tipler yapı ve konularına göre ikiye ayrılmaktadır. Yapılarına göre tipler en genel şekilde iyi-kötü ya da olumlu-olumsuz olarak sınıflandırılan tiplerdir. Bunlar başlıca üç başlık altında ifade edilmektedir:

Yüceltilmiş Tip: yazar tarafından çizilen kusursuz özellikleri olan, yazarın duygu ve düşüncelerini temsil eden idealize tiplerdir. Bu kişiler dini, milli ideolojik ya da felsefi değerleri üstünde taşımaktadır. Bu değerler için yeri geldiğinde mücadele etmekte ve fedakârlıkta bulunmaktadır. Milletin yüksek değerlerini temsil etmektedir ve toplum için özlenen bir modeldir.

---

[125] Nurullah Çetin, *a.g.e.*, s. 161-162.
[126] Mehmet Tekin, *a.g.e.*, s. 88-89.
[127] *Türkçe Sözlük*, Cilt: 2, s. 2225.
[128] Murat Belge, *Edebiyat Üstüne Yazılar*, 1. Baskı, İletişim Yayınları, İstanbul 1998, s. 22-23.

İlkörnek: "Arketip", "kaynak", "ilk model", "temel ilke" gibi anlamlara karşılık gelmektedir. Edebi eserlerde, bazı karakterler, tipik durumlar ve kişilikler en iyi ve en meşhuru temsil ettikleri için zamanla simgeleşmiş ve mit haline dönüşmüşlerdir. İşte bunlara "İlkörnek" denmektedir.

Nihilist Tip: Nihilist tiplerde fiziksel dünya ve biyolojik varlığa düşkünlük söz konusudur. Hayatı boyunca sadece dünyanın iyi yanlarına, zevklerine ve eğlencesine değer vermektedir. Başkalarının kötülüğünü istemektedir ve yıkıcıdır.[129]

Konularına göre ise, 3'e ayrılmaktadır.

Sosyal Tip: Sosyal şartlar sonucu ortaya çıkan olguların, durumların, duyguların ve düşüncelerin temsilcisi olan tiplerdir. Bu tipler ortak sorunları ile yer edinmektedir.

Psikolojik Tip: İnsanların doğuştan getirdikleri soyut değerlerin genel bir değer olarak sergilendiği kişilerdir. Kişi, bireysel bir özellik olarak iyilik yapıyor ve bu özelliği ön plana çıkarılarak genelleştiriliyorsa bu psikolojik tiptir. Fakat iyilik yapan insanların topluluk olarak etkileri üzerinde duruluyorsa bu sosyal tipe bir örnek teşkil etmektedir.

Zihinsel Tip: Bunlara entelektüel tipler de denmektedir. Düşünce, sanat, edebiyat, felsefe gibi genel zihinsel değerleri temsil eden kişilerdir. Bu özellikler doğuştan gelmeyen sonradan kazanılan değerlerdir.[130]

[129] Nurullah Çetin, *a.g.e.*, s. 151-155.
[130] Nurullah Çetin, *a.g.e.*, s. 157-160.

3.4. Edebi Eserde Mekân

Somut Mekânlar

Somut mekân, roman ve öykü kişilerinin içinde bulunduğu, hareket ettiği, yaşadığı ve her türlü etkinliklerini gerçekleştirdikleri bu dünyaya ait olan, bilinen mekânlar olarak tanımlanmaktadır. Somut mekânlar, edebi eserlerde "Açık" ve "Kapalı" mekân olmak üzere iki şekilde görülebilmektedir.

Açık mekân: Bu mekâna "geniş mekân" ya da "dış mekân" da denmektedir. Olayların meydana geldiği ülke, kasaba, köy, deniz, dağ, ova gibi yerlerdir. Açık mekânların eserlerde tercih edilmesinin belirli bir amacı vardır. Daha çok savaş, göç gibi olayları konu alan romanlarda açık mekânların kullanılmaktadır. Ayrıca açık mekânlar, roman kişilerinin kişilik yapısı ve ruhsal durumu ile de yakından ilgilidir. Kimi insanlar kapalı mekânlarda bunalmakta; fakat açık mekânlarda ise huzur bulmaktadır.

Kapalı mekân: "iç mekân" ya da "dar mekân" olarak da adlandırılan kapalı mekâna, ev, oda, daire gibi yerler örnek olarak gösterilebilir. Kimi insanlar içe dönüktür ve yalnız kalmayı ve kapalı mekânlarda bulunmayı severler. Bu tip insanlar içe dönük pasif kişiliğe sahiptir. Ayrıca bu kişiler bireysel, felsefi ve metafizik olarak zihinsel faaliyetlerle meşgul olurlar.[131]

Soyut Mekânlar

Edebi eserlerde genelde gerçekçi özellikleri yansıtan somut mekanlara yer verilmesine rağmen, kimi zaman da hayali, ütopik, bu dünyaya ait olmayan yani soyut planda yer alan mekanlar da bulunmaktadır. Bu mekânlar kısaca dört başlık altında ele alınmaktadır:

[131] Nurullah Çetin, *a.g.e.*, s. 136-137.

Ütopik Mekân: "Ütopya" kelimesi, 16. Yüzyılda Thomas More'un bir eserine adını vermiştir. Kelimenin, Yunancada güzel ve iyi yer anlamına gelen "eutopia" ve hiçbir yer anlamına gelen "outopia" kelimelerinin ses ve anlam çağrışımlarından oluşturulduğu düşülmektedir. Ütopik yerler, gerçek dünyanın kötülükleri, olumsuzlukları ve sıkıntıları karşısında güzel, mükemmel ve ideal bir yer olarak sunulan mekânlardır.

Fantastik Mekân: Edebi eserlerde fantastik yerlere de yer verilebilmektedir. Bunlar somut mekânlar olsa da edebi eserlerin kurgusu içinde soyut olarak yer almaktadırlar. Daha net bir ifadeyle, kişilerin soyut planda yer aldığı mekânlar olarak adlandırılmaktadır.

Metafizik Mekân: Metafizik mekânlar dinlere ait cennet, cehennem gibi metafizik yerlerdir. Bu dünya dışında olan, manevi mekânlar olarak adlandırılmaktadır.

Duyusal Mekân: İnsan duyularına ve ruhsal yapısına bağlı olarak oluşturulan yerlerdir. Buna rüyaya ait mekânlar örnek olarak gösterilebilir.[132]

3.5. Şiir Çözümleme Yöntemleri

Bir şiiri etkili ve güzel kılan unsurlar incelenirken, şiir metninin ve dilinin ne şekilde ele alınacağı sorusu da önemlidir. Şiir çözümlemelerinde anlatım özellikleri, betimlemeler, benzetmeler, aktarmalar kadar şairin şiiri içinde kullandığı imgelerin de önemi göz ardı edilemez bir gerçektir.

Şiir çözümlemelerinde geçen kavramlar "içerik" ve "sunuluş" olarak iki başlık altında toplanabilir. "İçerik" başlığı altında şiirin konusu, şairin duygu ve

[132] Nurullah Çetin, *a.g.e.*, s. 138-139.

düşünceleri belirlenebilir. "Sunuluş" kısmında ise ağırlığı olan unsurlar, imgeler, betimlemeler, uyak, ölçü gibi kavramlar ve yinelemeler incelenebilir.[133]

İmge daha önce de belirtildiği gibi, insan tarafından gözlenen bir takım olay ve durumların yeni çağrışımlar yaparak görülen ve algılanan ile zihinde oluşanlar arasında bir bağlantının meydana gelmesidir. İmgelerin şiirde önemli bir payı vardır ve şairlerin duygu ve düşünce dünyasında yönelimler ile meydana gelmektedir. İmgelerin bir bölümü benzetmelere dayanırken, bir bölümü de alışılmamış bağdaştırmalara dayanmaktadır.[134]

Şiir dilinde, etkili ve coşkulu anlatımlarda biri soyut biri somut birbiri ile uyum göstermeyen iki farklı kelime grubu kullanılabilmektedir. Dilin sınırlarını zorlayan ve anlatım gücünü zenginleştiren bu birleştirmelere alışılmamış bağdaştırma denmektedir. Bu bağdaştırmaların algılanmasında ilk anda bir zorluk yaşansa da okuyucuda yeni duygu ve düşünce bileşimleri yaratmaktadır.[135] Şiirde benzetmeler ise, bir olay ya da durumun özelliklerini anlatabilmek için bir nesnenin başka bir nesne benzerliği ortaya konarak daha güçlü ve renkli bir biçimde söze dönüştürülmesidir.[136]

Deyim aktarmaları ise, iğretileme ya da metafor adları ile de ifade edilmektedir. Yine bir nesneyi, onunla benzerliği ve yakınlığı olan başka bir nesnenin adı ile ifade edilmesidir. Benzetmelerin daha ileri aşaması olan deyim aktarmaları yılan, domuz, öküz gibi hayvan adlarının aşağılayıcı bir biçimde kullanılması ve ince tatlı, kaba gibi sıfatların da insanlara uygulanarak somutlaştırılmasıdır. Kişileştirmeler de deyim aktarmalarına dâhildir.[137]

---

[133] Doğan Aksan, *Cumhuriyet Döneminden Bugüne Örneklerle Şiir Çözümlemeleri*, 2. Baskı, Bilgi Yayınevi, Ankara 2004, s. 23-24.
[134] Doğan Aksan, *a.g.e.*, s. 30-33.
[135] Doğan Aksan, *a.g.e.*, s. 38-39.
[136] Doğan Aksan, *a.g.e.*, s. 42-43.
[137] Doğan Aksan, *a.g.e.*, s. 45-46.

IV. BÖLÜM

GEORGİOS VİZİİNOS'UN ESERLERİNDE DOĞU TRAKYA VE TÜRKLER

4.1. ÖYKÜLERDE TÜRKLER VE DOĞU TRAKYA

4.1.1. Annemin Günahı

4.1.1.1. Öykü Hakkında

Annemin Günahı, G. Viziinos'un ilk öyküsüdür. 1 Nisan 1883'te *La Nouvelle Revue* adlı dergide Fransızca olarak yayımlanan öykü, aynı yıl 10-17 Nisan tarihlerinde Estia'da Yunanca olarak kendine yer bulur. Öyküde, anlatıcının ismi Georgi(s) annesininki ise Despoinio ya da Mihaliessa'dır. Ayrıca öykü, 1. tekil şahısta anlatılır ve öykü adında iyelik eki kullanılır. Bu açıdan bakıldığında öykü otobiyografik metin izlenimi taşır.[138]

Öykünün gerçek olduğu ve G. Viziinos'un kendi hayatı olduğu kabul edilsin ya da edilmesin, bu öykü diğer öyküler göz önüne alındığında anlatıcının hayatındaki olay ve detaylar ile örtüşür. Ayrıca bu olayların bazıları, tarih sırasına göre G. Viziinos'un hayatındaki gelişmelere de denk gelir. Yine de anlatıcı ve yazarın aynı kişi olduğunu söylemek mümkün değildir.

Öykü, anlatıcı 10 yaşlarındayken memleketinde başlar. Öyküde, anlatıcı yani Georgis, onun ağabeyi Hristakis, hasta kardeşi Annio ve adı belirtilmeyen bir erkek kardeşi daha yer alır. Annio'nun ölümünden kısa bir süre sonra, Georgis evden ayrılır ve belli bir süre eve dönmez. Georgis'in annesi, Annio'nun ölümünden yıllar sonra günahını oğluna anlatır. Günah olarak tanımlanan olay muhtemelen, Georgis

[138] Mihalis Hrisantopoulos, *Metaksi Fantasias kai Mnimis*, 1. Baskı, Vivliopoleion tis Estias İ. D. Kollarou & Sias A. E., Atina 1994, s. 31.

doğmadan 3-4 yıl önce gerçekleşmiştir. Öyküde, 30 yıl kadar önce gerçekleşen olay her yönüyle okuyucuya aktarılır.

G. Viziinos'un diğer öyküleri göz önüne alındığında Türkçe kelimeler yok denecek kadar azdır. Öykü, ismi bilinmeyen bir kasabada (Vize) ve İstanbul'da geçer. İstanbul'da dikkat çeken tek olay anlatıcının Patrik 2. Yoakim'i ziyaret etmesidir. Köyde ise mekân olarak iki yer dikkat çeker: ev ve kilise. Çoğunlukla olaylar bu iki mekân arasında meydana gelir ve bunlar yemek, uyumak ve dua etmek gibi tekrarlayıcı ve sıradan eylemlerdir.[139]

4.1.1.2. Öykünün Özeti

Annio, ailenin tek kız çocuğudur ve doğuştan gelen bir rahatsızlığı vardır. Annesi, oğullarına gösterdiği ilgiden çok daha fazlasını Annio'ya gösterir; fakat bu durum hiç bir zaman aile içinde sorun yaratmaz. Ailedeki erkek çocuklar da, Annio'nun hastalığını bildiği için ellerinden geldiğince ona iyi davranır ve onu korur. Annio da hiç bir zaman annesinden ve kardeşlerinden gelen bu ilgi ve sevgiyi kötüye kullanmaz.

Eşinin ölümünden sonra bir başına kalan Despoinio, uzun bir süre evinden dışarı çıkmaz. Fakat Annio'nun hastalığının ilerlemesi sonucu, bu hastalığa bir çare bulacağını düşünerek nerde bir umut ışığı görse soluğu orda alır. Öykünün geçtiği dönemde bulundukları yerde gerçek bir doktor yoktur. Bu yüzden mahallenin berberi küçük Annio ile bir doktor gibi ilgilenir. Despoinio, elinden gelen her şeyi yapmasına rağmen, Annio'nun hastalığı günden güne daha kötü bir hal almaya başlar. Son çare olarak küçük kızı yörelerindeki bir kiliseye götürür. Kilisede kaldıkları bir gün, Georgis, annesi dua ederken " '*Hangisini istersen al, ama kızımı bağışla'* "[140] dediğini duyar ve kiliseden kaçarak eve gider. Bu arada kilisedeki papaz da, Annio'nun iyice kötüleştiğini görünce, onu annesi ile birlikte eve yollar. O gece, Annio daha fazla dayanamaz ve hayata gözlerini yumar. Despoinio, biricik kızının

[139] Georgios Vizyenos, *My Mother's Sin…*, s. 1-2.
[140] Yeorgios Viziinos, *Öyküler…*, s. 27.

ölümünden çok etkilenir ve kendine gelmesi uzun bir süre alır. Kendini toparladığında ise, kalan erkek çocuklarına bakabilmek için başka tarlalarda çalışır. Aynı zamanda Despoinio, bu çetin şartlar altında eve evlatlık bir kız çocuğu getirir. Öz çocukları zorlu koşullar altında yaşarken, bu evlatlık kız çocuğu her şeyin en iyisine layık görülür.

Bu evlatlık kız çocuğu belli bir yaşa geldiğinde evlenir ve evden ayrılır. Tabi ki bu durum Despoinio'nun öz çocukları tarafından sevinçle karşılanır. Fakat Despoinio, kısa bir süre sonra eve yeni bir evlatlık kız çocuğu daha getirir. Diğer çocuklar bu duruma tepki gösterir. Georgis ise, bu sırada İstanbul'dadır. Fakat Despoinio, oğullarından gelen bu tepkiye pek aldırış etmez; çünkü Georgis'in İstanbul'dan döndüğünde ikisine de bakacağını ve bu konuda ona söz verdiğini söyler.

Uzun yıllar sonra eve dönen Georgis, annesinin dediklerinin aksine, bu son evlatlık kız çocuğunu hiç beğenmez ve kardeşleri ile aynı fikri paylaşır. Despoinio çok üzülür. Georgis'ten de böyle bir tepki görünce dayanamaz ve bunun üzerine yıllar önce gerçekleşen talihsiz bir olayı ona anlatır. Despoinio, ilk doğan çocuğunun erkek olmadığını, onun da bir kız çocuğu olduğunu ve adının da yine Annio olduğunu söyler. Annio daha çok küçükken Despoinio ve eşi yörelerindeki bir düğüne gitmiş ve geç saate kadar eğlenmişlerdir. Eve döndüklerinde çok yorgun olan Despoinio, bebeğini emzirirken uyuyakalmış ve istemeyerek de olsa onun ölümüne sebep olmuştur. O günden beri hayatı acı içinde geçen Despoinio, yeniden bir kız çocuğu olunca çok sevinmiş ve ona ölen ilk kızının ismini vermiştir. Fakat bu kız çocuğu da hastalanarak ölünce kız çocuğu isteğini evlatlık kızlar ile yatıştırma yoluna gider.

Georgis, annesinin başına gelenleri düşünür ve onla empati kurar. Onun bunca yıl neden böyle davrandığını anlar ve onu teselli etmeye çalışır. Annesine göre, başına gelen tüm kötülükler bu "günah"ın bir nedenidir. Georgis de onu bu durumdan kurtarmak için Patrikhane'ye günah çıkarmaya götürür. Günah çıkardıktan

sonra Despoinio, rahatlamış gibi gözükse de, oğlu ona iyi olup olmadığını sorduğunda şu cevabı verir:

> " *'Ne diyeyim ki evladım!' dedi düşünceli haliyle. Patrik bilge ve kutsanmış bir insan. Allah'ın kelamını biliyor ve herkesin ruhunu rahatlatabiliyor. Ama nasıl söylesem, o bir rahip, hiç çocuğu yok. Bir insanın kendi çocuğunu öldürmesinin nasıl bir şey olduğunu bilemez*."[141]

Georgis, annesinin bu sözleri karşısında hiç bir şey diyemez ve öykü böyle son bulur.

4.1.1.3. Türkler

Annemin Günahı adlı öyküde Türk karakterlere rastlanmamaktadır.

4.1.1.4. Doğu Trakya

Öyküde gerçekleşen olaylar Doğu Trakya'da geçmektedir. Fakat öykü içinde açık mekânlar hakkında detaylı bilgi verilmemektedir. Kapalı mekânlar daha çok önem arz etmektedir.

4.1.1.4.1. Vize

Annemin Günahı adlı öyküde olayların büyük bir kısmının geçtiği ana mekân adı belirtilmeyen bir kasabadır. Bu yerin Vize olması kuvvetli bir ihtimaldir.

Georgis'in Baba Evi

Öyküde ilk karşılaşılan kapalı mekân Georgis'in annesi ve kardeşleri ile birlikte yaşadığı bu evdir. Yazar, bu mekân hakkında detaylı bilgi vermez. Ailenin birlikte bulunduğu dış dünyadan izole edilmiş bir yer niteliğindedir.

---

[141] Yeorgios Viziinos, *a.g.e.*, s. 52.

W. F. Wyatt bu ev hakkında şu ifadeleri kullanır:

> "*Ev, kapı ile etrafı bir duvar tarafından çevrili bir yapıdan oluşur. Bu kapının içinde kalan her şey ailedir, bunun dışında kalanlar ise yabancı, tuhaf, düşmandır: Öykünün amaçlarından biri* '*bizden olan*' *ne ve ne değildir sorusudur. Evin kendisi, yerleştirilen ve ibadet edilen ailenin azizlerinin resimlerinin bulunduğu bir ikonastasis ya da ikon rafı içermektedir.* "[142]

Bu ev, ailenin tek kız çocuğu olan Annio'nun hastalığı sebebi ile erkek kardeşlerine göre ayrıcalıklı olduğu korunaklı bir mekândır. Georgis'in annesi, eşinin ölümünden beri bu evden dışarı adım atmaz; fakat Annio'nun hastalığına bir tedavi bulma umudu ile sık sık bu mekânın dışına çıkmak zorunda kalır. Bu eve dışardan girebilen tek kişi sadece berberdir. Bölgede doktor olmadığı için Annio ile doktor gibi ilgilenebilecek tek kişi bu berberdir.[143] Bu oda aynı zamanda küçük kızın hayata gözlerini yumduğu mekândır.[144]

Öykünün en önemli kapalı mekânlarından biri olan ev, sadece bir odası aracılığı ile okuyucuya sunulmaktadır:

> "*Hastamız her zamanki gibi zorlukla soluyordu. Yanında babamın takım elbisesi serilmişti. Sağda, siyah kumaşla kaplı bir taburenin üzerinde su dolu bir tas vardı, iki yanında da birer büyük mum yanıyordu. Annem elinde buhurdanlıkla diz çökmüş, gözlerini kaptaki suyun yüzeyine dikmişti*."[145]

Burada yazar, mekânın betimlemesi üzerine yoğunlaşmamaktadır. Daha çok romanın başkahramanı olan annenin kimliği hakkında bilgi vermektedir. Bu cümleler ile okuyucunun zihninde odanın nasıl bir yer olduğu değil, başkahramanın ruhsal

[142] Georgios Vizyenos, *My Mother's Sin…,* s. 2.
[143] Yeorgios Viziinos, *Öyküler…*, s. 19-21.
[144] Yeorgios Viziinos, *a.g.e.*, s. 31-33.
[145] Yeorgios Viziinos, *a.g.e.*, s. 31.

özelliklerinden bir parça sunulmaktadır. Buna göre başkahraman olan anne, batıl inançlara inanan biri olarak betimlenmektedir.

Kilise[146]

Öyküde bulunan bir diğer kapalı mekân adı belirtilmeyen bir kilisedir ve bu yerin iç özelliklerinden şu cümlelerle söz edilir:

> "*Annem bitkin kızını kucağına alarak kiliseye götürdü. Ağabeyimle ben, döşeğini sırtlayıp peşlerine takıldık. Orada, Meryem Ana ikonasının karşısına, buz gibi soğuk, nemli mermerlerin üzerine yatağını sererek biricik kız kardeşimizi yatırdık.*"[147]

Kilisedeki ilk gece Georgis'in hafızasında yer eder. O gece kilisenin içinde bulunduğu yarı karanlık ortam, henüz çocuk olan Georgis'i tedirgin eder. Kilisenin korkutucu ortamında hislerini ve gördüklerini şu cümlelerle ifade eder:

> "*Kilisede geçirdiğimiz o ilk gece hiç aklımdan çıkmıyor. Sadece önündeki basamakları aydınlatabilen kandillerin loş ışığı, çevremizdeki bir dirhem aydınlığı, mutlak karanlıktan daha da korkutucu kılıyordu. Bir kandilin alevi her titrediğinde, arkasındaki ikonada resmedilmiş azizin canlandığını sanıyordum. Başında ışık çelengi ve solgun yüzünün ifadesiz bakışlarıyla hareket ediyor, uzun kırmızı giysileriyle yere inmeye çalışıyor gibiydi. Soğuk, rüzgar, yüksek pencerelerin camlarını titretip ıslık çalarak her geçişinde dışarıdaki ölülerin duvarlara tırmandığını, kiliseye girmeye çalıştığını sanıyordum. Ve dehşetle titreyerek, bazen tam karşımda, bir iskeletlerin kemikten ibaret ellerini ısınmak için önümüzde yanan mangala uzandığını görüyordum.*"[148]

---

[146] Bu kilisenin, Plaça'da bulunan "Koimisi tis Theotokou" olması kuvvetli bir ihtimaldir. Çünkü diğer kiliseler çok daha önce camiye dönüştürülmüştür. Bkz. G. M. Viziinos, *Apanta ta Diigimata*, s. 11, Dipnot: 127-9.
[147] Yeorgios Viziinos, *Öyküler…*, s. 24.
[148] Yeorgios Viziinos, *a.g.e.*, s. 25-26.

Kilisede geçen bir diğer olay ise, Annio'nun ölümünden sonra Georgis'in annesinin evlat edinmesidir.[149]

Öyküde bu kilise, hem küçük kızın iyileşmesi için getirildiği ve Georgis'in olumsuz yönleri ile aklına kazınan bir mekân niteliğinde hem de Georgis'in annesi için mutlu bir olayın yani evlat edinmenin gerçekleştirildiği bir mekân konumunda yer almaktadır.

Çay

Bu çay "*köyden fazla uzakta olmayan*", "*kabardığında çok tehlikeli olabilen*", ve "*berbat bir ün(e)*"[150] sahip bir yerdir. Öyküde hakkında az da olsa bilgi verilen yöreye özgü tek açık mekândır.

4.1.1.4.2. İstanbul

Öyküde yer alan bir diğer açık mekân ise İstanbul'dur. Georgis'in para kazanmak için gurbete çıktığı bir yer konumundadır.[151] Ayrıca Georgis, annesinin başına gelen talihsiz olayın etkisinden kurtulması için annesini götürdüğü Patrikhane de İstanbul'dadır.[152] Fakat öyküde İstanbul'a yönelik herhangi bir betimlemeye yer verilmemektedir.

3.1.1.4.3. Diğer Mekânlar

Bu mekânlar dışında Georgis'in annesinin Annio'nun ölümünden sonra babası ve Annio'nun mezarı başında yatıp ağladığı mezarlık[153], fırıncı Foti'nin düğünün yapıldığı düğün evi[154] ve evin bulunduğu yer *Karşı Mahalle*[155] (Bkz. EK-8)

[149] Yeorgios Viziinos, *a.g.e.*, s. 35.
[150] Yeorgios Viziinos, *a.g.e.*, s. 39.
[151] Yeorgios Viziinos, *a.g.e.*, s. 40.
[152] Yeorgios Viziinos, *a.g.e.*, s. 52.
[153] Yeorgios Viziinos, *a.g.e.*, s. 34.
[154] Yeorgios Viziinos, *a.g.e.*, s. 46.
[155] Yeorgios Viziinos, *a.g.e.*, s. 47.

olarak adlandırılır. Bu mekânlar arasında en çok dikkat çekeni *Karşı Mahalle*'dir. Fakat ne yazık ki bu yer hakkında detay verilmez.

4.1.2. Kardeşimin Katili Kimdi

4.1.2.1. Öykü Hakkında

Kardeşimin Katili Kimdi adlı öykü *Estia* adlı dergide 23 Ekim–3 Kasım 1883 tarihlerinde yayımlanır. Bu öykü, G. Viziinos'un aynı dergide yayımlanan üçüncü öyküsüdür.[156]

Öykü, polisiye yapısı yanında 19. Yüzyılda Osmanlı İmparatorluğu topraklarında yaşayan bir Ortodoks Yunan ailenin psikolojik ve sosyolojik analizi ve aynı ailenin Müslüman Türk aile ile karşılaştırılmasından oluşur. Öyküde dönemin tarihi olaylarına yönelik yapılan göndermeler (1877-1878 Osmanlı-Rus savaşı, 2. Abdülhamit ve Tanzimat dönemi) tam bir doğruluk ile sunulur. Böylece öykünün gerçeklik temeli oluşturulur.

Öykü, 1. tekil şahısta anlatılır. Anlatıcı, *Annemin Günahı* adlı öyküdeki gibi "Georgis"tir ve yine aynı öyküdeki anlatıcının ailesi bu öyküde de yer alır. Fakat bu öyküde baba ve kız kardeşlere hiç değinilmediği görülür. Ayrıca *Annemin Günahı*'nda "yetim" olarak anılan en ufak kardeş, bu öyküde "Mihailos" ismi ile kendine yer bulur.[157] Üç Yunan kardeşin, Yunan ve Türklerin bir arada yaşaması konusunda farklı bakış açıları bulunduğu söylenebilir. Hristakis, Kamil ile aynı evde yaşamayı reddeder. Bunun sonucunda da ölümü, Kamil'in ellerinden olur. Çünkü hayatını kurtaran Yunan kadının oğlunun yüzünü hiç görmez. Diğer taraftan, Mihailos şakacı bir kişiliğe sahiptir ve çevresinde olup bitenlere çok fazla önem vermez. Fakat en dikkat çekici durum, Georgis'in düşünceleridir. Georgis, Türk ailenin onu evlerinde misafir etme teklifini başta reddetmesine rağmen, daha sonra

[156] Mihalis Hrisantopoulos, *a.g.e.*, s. 71.
[157] Mihalis Hrisantopoulos, *a.g.e.*, s. 72-73.

bir gece de olsa bu evde kalmaya razı olur ve bu tek gece, ağabeyi Hristakis'in katilinin Kamil olduğunu öğrenmesi ile son bulur.[158]

Bu öykü G. Viziinos'un Türklere yer verdiği ilk öyküsüdür. Anlatıcı, Türklere karşı antipatisini açıkça ifade etmesine rağmen, öyküde Türk karakterler genel olarak olumlu bir biçimde yer alır. Öykü İstanbul'da başlar ve Vize'de son bulur. Bu açıdan bakıldığında mekân bağlamında *Annemin Günahı*'nın tersi, *Hayatının Tek Yolculuğu*'nun ise benzeridir.[159] Öyküde, Georgis, onun annesi ve hayatta olan kardeşi Mihailos, diğer tarafta ise onların bir yansıması gibi Kamil, onun annesi ve erkek kardeşi yer alır. Öykünün başlangıç ve son kısmında anlatıcın annesi anlatıcı gibi görev alır. Çünkü asıl anlatıcının bilemeyeceği ayrıntılara sahiptir. Bunun yanında Mihailos da kimi zaman aynı görevi üstlenir. Türk tarafında ise, Kamil ve annesi yine anlatıcı işlevini üstlenir.

Bu öyküde, Georgis daha fazla yer alsa da, daha çok gözlemci konumunda kalır. Öyküde, *Annemin Günahı*'ndaki gibi birçok zaman geçişi vardır. Bu duruma anlatıcının kardeşinin ölümünden altı yıl sonra Georgis'in Vize'ye evine dönüşü örnek olarak gösterilebilir. Öyküde belirtilen tarihler gerçek tarihler ile karşılaştırılırsa, Osmanlı-Rus savaşı 1877'de patlak verir ve bu Hristakis'in öldürüldüğü zamanla örtüşür. Katilin bulunması konusunda başlatılan soruşturma ise muhtemelen 1880'de gerçekleştirilir. Öykünün son kısmında anlatılanlar da 1883'te geçtiği kabul edilirse, bu tarih öykünün *Estia* adlı dergide yayımlandığı yıla denk gelir.

Son olarak, G. Viziinos'un diğer öykülerinde olduğu gibi bu öyküde de birçok Türkçe kelime yer alır.[160]

---

[158] Michalis Chryssanthopoulos, "Georgios Vizyinos", *Greece Books and Writers*, Çev.: Aleksandra Kapsali, Ministry of Culture-National Book Centre of Greece, Atina 2001, s. 122.
[159] *Annemin Günahı*, Vize'de başlar ve İstanbul'da son bulur. *Hayatının Tek Yolculuğu* ise İstanbul'da başlayıp, Vize'de son bulur.
[160] Georgios Vizyenos, *My Mother's Sin…*, s. 53-54.

4.1.2.2. Öykünün Özeti

Öykü, yıllar sonra Avrupa'dan dönen anlatıcının yani Georgis'in annesi ve kardeşi tarafından ziyaret edildiği İstanbul'da bir otel odasında başlar.

Georgis'in ağabeyi Hristakis, Haralambis adındaki postacının kendi işini ona teklif etmesi ile onun yerini alır. Hristakis ve Haralambis görünüş bakımından birbirlerine benzerler. Annesi, Hristakis'in postacılık yapmasını istemez; çünkü Haralambis'e güvenmez ve Hristakis'in başına bir kötülük gelebileceğini düşünür. Hristakis'i postacı olmaması konusunda ikna etmeye çalışsa da, tüm çabaları sonuçsuz kalır.

Yeni despotun geleceği gün köydeki herkes onu karşılamak için tren istasyonuna gider. Georgis'in annesi de olup biteni uzaktan izlerken bir anda insanların kaçıştığını fark eder ve istasyona saldırı olduğunu öğrenir. Bu sırada yanlarında Mihailos ve sırtlarında da bir cesetle dört kişi görür. Yakına geldiğinde bu ölen kişinin postacılığa başlayan en büyük oğlu Hristakis olduğunu fark eder ve yıkılır.

Uzun süre devam eden araştırmalar sonucu Hristakis'in katilinin kim olduğu bulunamaz. İlk başta onun Rus saldırısında öldürüldüğü düşünülür; fakat bu olasılığın mümkün olmadığı görülür. Çünkü Rus saldırısından önce öldüğüne kanaat getirilir. Ayrıca üstündeki hiçbir şeye dokunulmamıştır bu yüzden soygun olma ihtimali de yoktur. Hristakis'in ölmeden önce yerine geçtiği postacı Haralambis tutuklansa da, o gün köyde olduğu ortaya çıkınca serbest kalır.

Yıllar geçse de anlatıcının annesi, ölen oğlu Hristakis'i unutamaz. Aslında oğlunun ölümünden çok, katilin hala bulunamaması onu üzer. Bu yüzden oğullarından, ağabeylerinin intikamının alınmasını ister. Tam bu sırada otel odasının kapısı çalar ve otel görevlisi bir Türk'ün onları ziyarete geldiğini söyler. Onu tanımadıklarını düşünüp otel görevlisini geri yollarlar. Fakat iki Türk ısrarla içeri

girmeye çalışır ve kısa bir süre sonra da bunu başarırlar. Mihailos, içeri giren Türkleri görünce hemen tanır. Bu gelenler Kamil ve onun annesidir. Kamil, yaralı ve hasta olduğu dönemde Georgis'in annesi ve kardeşi tarafından bulunmuş ve evlerinde yedi ay[161] boyunca bakılmıştır. Kamil ve annesi de onların İstanbul'da olduğunu öğrenince bunu onlara içten bir teşekkür etme fırsatı olarak görürler.

Daha sonra Kamil ve annesi, onları evlerine davet eder ve zaptiye olan diğer oğlunun Hristakis'in katilini bulma konusunda onlara yardım edebileceğini söyler. Georgis'in annesi ve kardeşi bu nazik teklife olumlu yanıt verirken, Georgis daha sonra onlara katılacağını belirtir. Kamil'in zaptiye olan kardeşinin yardımıyla birçok kişi yakalansa da katil bulunamaz. Belli bir süre sonra Georgis de bir gece de olsa bu evde kalır ve ailesine katılır. O gece yemeğe ne Kamil ne de kardeşi Mihailos gelir. Kamil ve Mihailos'un gelmesini beklerken Kamil'in annesi oğlunun başına gelenleri anlatmaya başlar. Anlattığına göre Kamil, Georgis'in ailesi tarafından bulunmadan önce İstanbul'dan gelirken Lüleburgaz Köprüsünde saldırıya uğramış ve yaralanmıştır. Kan kardeşi ise ölmüştür. Suya düşüp sürüklenen Kamil, bir değirmenci tarafından bulunmuştur. Georgis'in annesi ve kardeşi tarafından yedi ay bakıldıktan sonra iyileşince kan kardeşinin intikamını almak için değirmenciye gitmiş ve kan kardeşini öldürenin kim olduğunu öğrenmiştir. Onu öldürmek için pusu kurmuş; fakat ilk seferde onu elinden kaçırmıştır. Israrından vazgeçmeyen Kamil daha sonra kan kardeşinin katilini öldürmeyi başarmıştır.

Kamil, aynı gece eve geç saatte elleri kan içinde gelir ve hayalet olarak nitelendirdiği kan kardeşinin katilini öldürdüğünü söyler. Başına gelen olayları en başından Georgis'e anlatırken, Georgis ağabeyi Hristakis'i, Haralambis sanarak öldüren kişinin Kamil olduğunu fark eder. Tam bu sırada Mihailos ve zaptiyeler odayı basar ve Kamil, zaptiyeler tarafından tutuklanır. O gece öldürdüğü kişinin de eski postacı Haralambis olduğu anlaşılır.

[161] Sağlıklı bir doğum için minimum süredir. Bkz. Margaret Alexiou, *a.g.m.*, s. 290.

Bu geceden üç yıl sonra, Georgis köyüne döner ve evine vardığında büyük bir şok yaşar. Çünkü karşısında Kamil'i görür. Kamil, hapisten çıktıktan sonra ailesini bırakarak buraya gelir ve her gün yanlışlıkla öldürdüğü Hristakis'in mezarıyla ilgilenir. Kamil, onu görünce ayaklarına kapanır ve annesine katilin o olduğunu söylememesi için adeta yalvarır. Georgis'in annesi, Kamil'in katil olduğunu bilmez ve hala gerçek katilin bulunamadığını düşünür.

Öykü, Georgis'in "*...ikisinden hangisinin kardeşimin katili olduğuna bir türlü karar veremedim*."[162] sözleri ile son bulur.

4.1.2.3. Türkler

Kardeşimin Katili Kimdi adlı öyküde bir tarafta Hristiyan-Yunan diğer tarafta ise Müslüman-Türk iki ailenin karşılıklı etkileşim ve birbiri ile olan ilişkileri göze çarpmaktadır. Fakat bu ilişki komşuluk temeline dayanan bir durum değildir. Öyküde Türkler hakkında verilen bilgiler ışığında yazar tarafından Yunan halkının Türkler konusundaki görüşlerine yer verilmektedir. Türkler hakkındaki genel imge, her zaman olumsuz ve küçük düşürücüdür. Fakat Türkler hakkındaki bu olumsuz imge, Türk karakterlerin şahsiyetinde daha farklı bir boyut kazanmakta ve çoğunlukla olumlu bir imgeye dönüşmektedir.

Öykünün henüz daha başında Kamil ve annesi, Georgis'in annesini otel odasına ziyarete geldiğinde ziyaretçilerin milliyeti vurgulanmaktadır. Otel görevlisi ziyaretçilerin Türk olduğunu söylediğinde ise, Georgis, Türk olan kimseyi tanımadıklarını ifade etmekte ve çok sıra dışı bir durummuş gibi tepki göstermektedir:

> "*Ama birden kapı çalındı ve aralanan kanadın arkasından garsonun yüzünde, tedirgin bir ifadeyle içeri uzanan başı göründü. İçeri girince ona:*

[162] Georgios Vizyinos, *Moskof Selim*, Çev: Osman Bleda, 1. Baskı, Belge Yayınları, İstanbul 1994, s. 141.

'Ne var Lui?' diye sordum.

Asık suratlı annemi eğilip selamladıktan sonra:

'Bir Türk kadını,' diye cevap verdi; 'Bir Türk kadını ziyaretinize gelmiş.'

'Bizim ziyaretimize mi? İmkânsız! Yanılmış olacaksın, Lui. Git! Tanıdığımız her hangi bir Türk yok.'[163]

Bu noktada Georgis'in herhangi bir Türk tanımadığını belirtmesi dikkat çeker. Daha sonra kardeşinin Kamil için "*(a)nnemin yedi ay bakıp iyileştirdiği bir Türk!*"[164] dediğini duyduğunda ise daha da çok şaşırır ve iğneleyici bir şekilde "*annemiz ne zamandan beri Türklerin hasta bakıcısı?*"[165] diyerek tepki gösterir.

Öyküde bu noktadan itibaren Georgis'in Kamil ile şahsen tanışmasına kadar geçen aralıkta Türkler hakkındaki önyargılar ön plana çıkmaktadır. Türkler hakkındaki genel olumsuz imgeye çeşitli cümleler örnek verilebilir:

Mihailos, yakınlarda hasta biri olduğunu bilmesine rağmen annesine söylemez. Annesi, neden daha önce söylemediğini sorduğunda ise Türkler hakkındaki genel bir önyargıyı ifade eder:

" Ya İsa, ya Meryem, çocuğum hasta! Orada bir hasta olduğunu neden bana söylemedin?

Ama neden söyleyim? Doktor musun ki gidip iyileştireceksin? Duyduğu halde papa-Dimos bile gidip ona bakmadı. Çünkü hasta Türkmüş ve Türkler okuyup üflemeye para ödemiyorlar diyor.' "[166]

[163] Georgios Vizyinos, *a.g.e.*, s. 101-102.
[164] Georgios Vizyinos, *a.g.e.*, s. 103.
[165] Gös. yer.
[166] Georgios Vizyinos, *a.g.e.*, s. 107.

İhtiyar Murtos, Kamil'in Mihailos'un sırtında olduğunu gördüğünde alaycı tavırlar gösterir:

> " '*Ore, öyle tek başına eve bulaşıcı hastalık götürmek için debelenip duracağına benim şu ölü eşeği taşısan daha iyi değil mi, hiç olmazsa nalları senin olur?'* "[167]

Hristakis ise, evde bir Türk olduğunu görünce oradan ayrılarak teyzesinin evine gider.[168] Ayrıca Hristakis'in bu davranışı kendi kaderini belirlemesine neden olur. Çünkü Kamil, Hristakis ile tanışmış olsaydı, belki de onu yanlışlıkla öldürmezdi.[169]

Son olarak yazar, bu olumsuz imgelere ek olarak Kamil'in ağzından da Türkler ve Yunanlar arasında bir karşılaştırma yapmaktadır. Yani sadece Yunan halkının gözünden değil, bir Türk'ün gözünden de Türk imgesini olumsuz bir şekilde sunmaktadır. Kamil, "*(a)ma biz basit insanlar öküzler gibiyizdir. Siz efendimiz ise alafranga yaşıyor, otellerde kalıyorsunuz.*" derken, "biz" ve "siz" kelimeleri ile satır aralarında bir "ötekileştirme" hissedilmektedir.

Kamil

Kamil, Viziinos'un öykülerinde yer alan ilk erkek Türk karakterdir. O, Georgios'un annesi tarafından "*hastalığında yedi ay*"[170] boyunca baktığı bu "*dindar*"[171] Türk, üstünde "yeşil cübbe" ile "zayıf ve uzun boylu"[172] biridir. Öyküde yaşı hakkında herhangi bir bilgi verilmez; fakat genç yaşlarda olduğu söylenebilir.

---

[167] Georgios Vizyinos, *a.g.e.*, s. 108.
[168] Gös. yer.
[169] Ekaterine Lortkipanidze, "The Structure of Conflict in the Story 'Who Was My Brother's Killer?' by Georgios M. Vizyenos", *Phasis*, Sayı: 8, Gürcistan 2005, s. 68.
[170] Georgios Vizyinos, *Moskof Selim*, s. 103
[171] Georgios Vizyinos, *a.g.e.*, s. 114.
[172] Georgios Vizyinos, *a.g.e.*, s. 102.

Öyküde Kamil'in, Georgis'in annesi ve kardeşi tarafından daha önceden tanındığı görülür. Georgis ise, bu "*softa*"[173] ile ilk defa, onun annesi ile birlikte onları İstanbul'da kaldıkları bir otelde ziyarete geldiği zaman karşılaşır:

> "*Sersemlemiş olan Lui kendine gelmiş, kadının arkasından sıkılgan bir tavırla içeri giren çok uzun boylu, açık tenli softayı, yumruklarla dışarı çıkarmaya çalışıyordu. Ama araya giren kardeşim, adamı görür görmez garsonu azarladı ve sanki dünyadaki en iyi arkadaşıymış gibi büyük bir sevinçle bu zayıf ve beyaz tenli bu Türk'ü karşılamaya koştu. Onu göstererek bana:*
>
> *'Bizim Kamil!' dedi, 'Bu da annesi olacak*!' "[174]

Georgis, Kamil'i görünce onun bakışlarından oldukça etkilendiğini kendine itiraf eder ve hatta daha da ileri giderek Türklere karşı duyduğu antipatisini bir yana bırakır. Hristiyan anne de, Kamil'i Georgis'e tanıtırken onun çok iyi biri olduğundan söz eder. Yazar, hem Georgis'in izlenimlerine hem de annesinin şefkat dolu sözlerine yer vererek Kamil'i okuyucuya sunar:

> "*Ama bende derin iz bırakan bir şey varsa o da Kamil'in solgun ve melankolik çehresiydi. Öyle huzur içinde, öyle tatlıydı ki anında sempatimi kazandı. Bu, Türklere karşı duyduğum antipatiyi bilen annemin gözünden kaçmamıştı. Onun için Kamil'i bana tanıtırken ona şefkatle bakıyordu.*
>
> *'Bu bizim talihsiz Kamil!' dedi, 'çok, çok iyi çocuktur. Koliva yer, ayazma içer. Papazın elini de öper. Ne yapsın! Hep iyileşmek için.'* "[175]

Burada dikkat çeken bir nokta, Georgis'in Türklere karşı antipatisinin açıkça okuyucuya sunulmasıdır. Genel olarak öyküde Türklere yönelik bir önyargı olduğu görülür; fakat bu durum, bu ana kadar açıkça ifade edilmez. Aynı zamanda Kamil'in dindar ve Müslüman biri olmasına rağmen, papazların bile elini öptüğü

---

[173] Gös. yer.
[174] Georgios Vizyinos, *a.g.e.*, s. 101-102.
[175] Georgios Vizyinos, *a.g.e.*, s. 109.

ifade edilmektedir. Buna karşın, Kamil, oteldeki garsonu "*kâfir*"[176] olarak nitelendirmesi de dikkat çekmektedir.

Öykü boyunca çoğunlukla Kamil, olumlu Türk imgesi olarak yer alır ve dış görünüşü hep aynı şekilde betimlenir:

> "*Küçük ve kar beyazı sarığı, uzun yeşil cübbesi, solgun ve sevimli yüzü, neredeyse avlunun duvarları kadar uzun boyuyla Kamil her gelişimde, dudaklarında tatlı ve melankolik gülüşü, yerlere kadar eğilerek candan temenna ile kapıyı bana açardı.*"[177]

"Kamil" ismi de onun için yazar tarafından bu amaç ile seçilmiş olmalıdır. Çünkü roman, öykü gibi eserlerde kişilere verilen isimler ilk romanlardan beri belli bir amaç ile verilmektedir. Nasıl gerçek hayattaki insanlar kendi isimlerine önem veriyorsa ve insanların kişiliklerinin bir parçası ise, edebiyatta da roman, öykü kişileri ile ismi arasında bir ilişki vardır. Metin içinde işlevsel bir amacı olan bu durum, yazar tarafından bilinçli bir şekilde yapılmaktadır.[178] Kamil ismi, "*yetkin, erişkin, eksiksiz, ağırbaşlı, mükemmel*"[179] anlamlarına gelmektedir. Onun öykü içindeki kişilik yapısını ifade etmektedir. Ayrıca tasavvufta kemale ermiş ve olgunluğa erişmiş anlamlarını ifade eden "İnsan-ı Kamil"[180] kelimesine bir atıf olduğu da düşünülebilir

Kamil'in annesi de oğlunun bugünkü durumunun sebebinin bir kıza duyduğu aşk olduğunu dile getirir. Aslında eskiden oğlunun "*softa*" ve "*kollarını göğsünde bağlayıp oturacak*"[181] biri olmadığını anlatır. Yine Kamil'in annesi onun bugünkü halinden söz etmeye devam eder. Oğlu Kamil'in tüm başına gelenlerin âşık olduğu kızın başkası ile evlenmesi sonucu olduğunu anlatır. Kamil'in daha önceden

---

[176] Georgios Vizyinos, *a.g.e.*, s. 111.
[177] Georgios Vizyinos, *a.g.e.*, s. 114.
[178] Murat Belge, *a.g.e.*, s. 34-36.
[179] *Türkçe Sözlük*, Cilt: 2, s. 1180.
[180] Ahmet Cevizci, *a.g.e.*, s. 467.
[181] Georgios Vizyinos, *Moskof Selim*, s. 125.

bugünkü halinden uzak olduğu bilgisi verilir. Kamil, bir dönüşüm yaşamıştır; fakat bu öykü içinde fiziksel varlığı ile gerçekleşmez. Bu durumu Kamil'in annesinin anlatımı ile okuyucu öğrenmektedir. Kamil'in annesi, oğlunun sessiz ve sakin biri gibi görünmesine rağmen, bazı zamanlar kendini bilmez bir halde huzursuz davranışlar gösterdiğine işaret eder:

> "*Ne hallere düştü, görüyorsun! Kederinden şu yakınımdaki tekkeye gidip yazıldı. Her Cuma oraya gidiyor, dervişlerle afyon yiyip onlarla diz çöküyor, barsakları kanayıncaya kadar inliyor, dövünüyor. Sonra bayılmış bir halde onu aralarından çıkarıyorlar. Yalnız bu kadarla kalsa neyse. Çünkü dervişlerin Şeyhi onu çok seviyor, onun için bana oğlumun bir gün evliya olacağını söyledi. Ama bazan öyle kötüleşiyor ki bir gün aklımı oynatacağım! Onu gördün, nasıl sakin, tatlı ve sessiz! Daha önce başına gelenlerden çok, sevgilisinin evlendiğini öğrenince böyle oldu. Ama zaman zaman bir vahşileşiyor ki elbiselerine sığamıyor, ne yaptığını bilmiyor! Bugün de öyle. Biz Sultan ile arkada bahçedeyken birden deli gibi içeri girdi, dolaptan bir şey alıp çıktı gitti.*"[182]

Georgis, tüm bu anlatılanları sonra kendi kendine bir nevi itirafta bulunur. Müslümanlara ya da Türklere karşı duyduğu soğukluğu Kamil sayesinde unutur. Hatta bir an için onu bulmak için peşinden gitme isteği bile hisseder:

> "*Hatırı için dindaşlarına karşı duyduğum soğukluğu bana unutturan o soğuk Kamil, ayazma içen ve papazın elini öpen o akıllı Kamil birden gözüme o en fanatik dervişlerden, belki talihsiz bir aşk belki de aşırı sevişmekten*[183] *akli dengesi bozulmuş ve zaman kendini kaybeden biri olarak göründü! Yine de bir an için ben de gidip onu aramayı düşündüm. Nerede arayacağımı bilmediğim bir yana, daha sonra onun utangaç ve dindar karakterini hatırladım ve benim gibi sevip saydığı bir insanın onu kötü*

[182] Georgios Vizyinos, *a.g.e.*, s. 129.
[183] Yunanca metinde "*aşırı afyon kullanımından*" ifadesi geçmektedir. Bkz. G. M. Viziinos, *Apanta Ta Diigimata*, s. 165.

durumda görmesiyle ruhunda nasıl çirkin bir yara açılacağı aklıma geldi."[184]

Georgis, Kamil'in annesinin anlattıklarını dinledikten sonra odasına çekilir. Aklı hep Kamil ile meşgul olur. Şimdiki haline göre eskiden daha insan canlısı biri olduğu fikrine kapılır. Onun tüm başına gelen olayları düşünerek adeta onunla empati kurar:

"*Biçare Kamil etiyle kemiğiyle gözlerimin önünde beliriyordu. Şimdiki, yalnızlığı seven, sessiz ve bu yüzden de can sıkıcı bir softa olan Kamil bir zamanlar ne kadar da insanlarla kaynaşan, tatlı sözlü biri olmalıydı ki o haliyle, Osmanlı aristokrasinin en bencil sınıfını teşkil eden Sultanilerden birinin kalbini fethetmişti! Hiç şüphesiz genç Sultani bu dostlukta, sıradan dostluklarda hiç rastlanmayan bir mutluluk bulmuş ve bu dostluğu, çok sevdiği kızkardeşiyle de paylaşmak istemişti… Derken, merhametsizce terkedildiği ihtiyar-Murtos'un hanı yakınlarında ateşler içinde kıvranan ve gecenin soğuğuyla günün sıcağı altında cinnet getirip-belki nişanlısı sandığı bir böğürtlenden merhamet dilerken – belki kardeşliğinin katili sandığı – bir yabani enginarını öldürmekle tehdit eden Kamil!* "[185]

Yine Kamil hakkında çıkarımlarına devam eden Georgis, onun bu insancıl karakteri nedeniyle aşkı pahasına da olsa kan kardeşinin intikamını almaktan vazgeçtiğini düşünür. Hatta Kamil'in Osmanlı gibi davranmadığından söz eder. Aynı zamanda Hristiyanlığı, insan sevgisini temel alan tek din olarak görür ve Kamil'in intikam almış olmasının daha iyi olabileceği fikrine kapılır:

"*Talihsiz genç, katili nasıl bulsun? Öldürülen kardeşliğinin öcünü nasıl alsın? Yoksa katili buldu ve öcünü aldı mı? Nişanlısının kardeşinin öcünü aldıysa, şimdi nişanlısını kat kat daha çok sevmesi gerekirken niçin*

[184] Georgios Vizyinos, *Moskof Selim*, s. 129-130.
[185] Georgios Vizyinos, *a.g.e.*, s. 131-132.

> *terketti? Doğrusu, Kamil'in uysal karakteri böylesine zor ve kanlı bir vendettayı yerine getirerek öc almaya elverişli değildi… Böyle yapmayıp gerçek bir Osmanlı gibi davranarak, kanunların bile göz yumduğu ve dünyada temeli insan sevgisine dayalı tek din olan Hıristiyanlığın bile Hıristiyanlar arasında hala kökünü kazıyamadığı bu barbarca suçu işleyip kardeşliğinin öcünü alsaydı belki daha iyi olurdu.*"[186]

Georgis, Kamil hakkında bu tip düşünceler ile meşgulken Kamil geç saatlerde eve döndüğünde birini öldürdüğünü itiraf eder. Georgis, Kamil hakkında yaptığı çıkarımlarda öcünü almasının daha iyi olacağını düşünmesine rağmen, Kamil'in birini öldürdüğünü öğrendiğinde bunu "öç" yerine "cinayet" olarak tarif eder.[187] Öyküde bu noktadan sonra Kamil'in ismi yerine "Türk" kelimesi tercih edilir. Georgis, Kamil'i bir yabancı gibi görmeye başlar ve ondan nefret eder. Artık Kamil, küçümsenen bir "Türk"ten başkası değildir.[188] Kamil, olup biteni Georgis ile paylaşırken, sis perdesi aralanır ve Hristakis'i Haralambis'e benzerliği yüzünden yanlışlıkla öldürdüğü ortaya çıkar. Kamil bunu öğrenince delirir ve asıl katilin Kamil olduğunu bilmeyen Georgis'in annesinin adeta sessiz kölesi olur.[189]

Öykünün sonunda Georgis evinin bahçesinde Kamil ile karşılaşınca tekrar ondan ismi ile söz eder ve son durumu okuyucuya aktarır. Kamil artık kendinden geçmiş bir haldedir ve çevresinde olup bitenden habersizdir:

> "*Kamil boş bakışlarını ufka dikiyor, çevresinde olan bitenlerden habersiz görünüyordu. Başındaki koyu yeşil derviş külahı onu gülünç hale sokuyordu. Çürümüş vücudundan mensup olduğu tarikatın kaftanı sarkıyordu. Yırtık elbiselerinden dirsekleri dışarı fırlamıştı, ama belinde, tokası Mekke'den getirilmiş iri ve seçkin bir akik taşıyla süslü parlak, deri*

[186] Georgios Vizyinos, *a.g.e.*, s. 132.
[187] Georgios Vizyinos, *a.g.e*, s. 132-134.
[188] G. M. Viziinos, *Apanta ta Diigimata,*, s. 172, Dipnot: 1497.
[189] Esin Ozansoy, *a.g.m.*, s. 58.

bir kemer vardı. Yüzü, ya şimdi sürmekte olduğu miskin hayattan, ya da güneşin etkisinden şimdi daha yaşlanmış görünüyordu."[190]

Osmanlı Hanımı

Öyküde gerçek ismine değinilmez. Kamil ve Efendi'nin annesidir. Onun fiziksel özelliklerinden şu şekilde söz edilir:

"*Kısa boylu ve biraz tombulca olan Osmanlı hanımının başında kar beyaz bir yaşmak vardı ve altından sarı pabuçları ancak görünen uzun siyah feracesini edepli bir tavırla tutuyordu.*"[191]

Yardımsever biri olduğu görülür. Georgis ve ailesini evinde misafir etmek ister.[192] Hatta Georgis bu duruma çok şaşırır ve onun bu davranışının Türkler için çok sıra dışı olduğunu vurgular:

"*Bu hiç beklenmedik bir şeydi. Türklerin, özellikle büyük şehirlerde yaşayanların, değil Hıristiyanlarla aynı çatı altında oturmak, onlarla ayni mahallede bulunmaya bile tahammülleri yoktu.*"[193]

Osmanlı Hanımı, dış görünüşü bakımından dönemin Osmanlı/Türk halkının özelliklerini yansıtmaktadır. Fakat karakteri göz önüne alındığında yazar tarafından onun farklılık arz ettiği ifade edilmektedir.

Efendi

Öyküde zaptiye olduğu söylenmektedir. Yine Kamil'in annesi gibi ismi hakkında herhangi bir bilgi yoktur. Kamil'in ağabeyi, Osmanlı hanımının da oğludur.

---

[190] Georgios Vizyinos, *Moskof Selim*, s. 140.
[191] Georgios Vizyinos, *a.g.e.*, s. 109.
[192] Georgios Vizyinos, *a.g.e.*, s. 110.
[193] Georgios Vizyinos, *a.g.e.*, s. 111.

Dış görünüşü göz önüne alındığında eğitimli bir kişi izlenimi vermektedir.[194] Onun fiziksel özellikleri şu şekilde betimlenmektedir:

> *"Alafranga giyimli ve gölgede yaşamaya alışkın efendiyi binbir güçlükle tanıyabildim. Bizim köyün güneşi elbiselerinin en göze batan yerlerinin rengini kaçırıp açmışken efendinin beyaz yüzünü de iyice yakmıştı; öyle ki yüzü nerede başlıyordu, bakımlı kara sakalı nerede, belli olmuyordu."*[195]

Öyküde Hristakis'in katilinin bulunması için elinden gelen her şeyi yaptığı belirtilmektedir.[196] Bu durum onun annesi gibi yardımsever biri olduğunu göstermektedir. Bu açıdan olumlu bir Türk imgesidir. Ayrıca Efendi, gizlice alkol kullanmakta ve Jön Türkler[197] hareketini desteklemektedir. Yenilikten yanadır. Osmanlı içindeki yenilik isteyenlerin temsilcisi olan bir tipi yansıtır. Fakat öyküde Georgis, Efendi'nin sarhoş olduğunu görünce Jön Türklerin yenilikçi görüşünü "ispirto ruhu" olarak küçümser ve onların bir adım bile ileri gidememesinin sebebi olarak bu durumu öne sürer.[198]

Şeyh

Kamil'in gittiği tekkenin şeyhidir. Kamil, Georgis'e ondan "(...) *Ama tekkemizin şeyhi senden de daha çok okumuş biri, evliya. Onun dediğini yapmak*

---

[194] Margaret Alexiou, öyküde Georgis ve Efendi'nin ortak noktaları olduğunu ve ikisinin de eğitimli bireyler olduğunu belirtir. İkisi de kıyafet, eğitim ve ahlak açısından Batılılaşmıştır. Bkz. Margaret Alexiou, *After Antiquity: Greek Language, Myth, and Metaphor*, 1. Baskı, Cornell Üniversitesi Basımevi, Amerika 2002, s. 278-279.

[195] Georgios Vizyinos, *Moskof Selim,* s. 119.

[196] Georgios Vizyinos, *a.g.e.*, s. 112.

[197] "*Jön Türkler: Osmanlı Devleti içinde 19. Yüzyılın ikinci yarısında meşrutî bir temele dayalı bir sistem kurmak, Kanun-i Esasi ilanıyla da serbest seçimlere gitmek ve böylece oluşturulacak meclise, ülke geleceğini teslim etmek gibi fikirlerle yola çıkan, hedef olarak batı örnekliğini seçen Osmanlı aydınlarının ortak adıdır. Bu isim ilk olarak Mustafa Fazıl Paşa'nın yayınladığı bir arîzada kullanılmış ve sonradan Namık Kemal ve Ali Suavi tarafından Yeni Osmanlılar karşılığı olarak benimsenmiştir. Ayrıca, I. Ve II. Meşrutiyet dönemlerinde de bütün ihtilalciler için bu isim kullanılmıştır.*" Bkz. Durdu Mehmet Burak, "Osmanlı Devletinde Jön Türk Hareketinin başlaması ve Etkileri", *OTAM*, Sayı: 14, Ankara 2003, s. 291.

[198] Georgios Vizyinos, *Moskof Selim,* s. 121-122.

Allah'ın emrini yerine getirmektir. (...)"[199] diye söz etmektedir. Burada Kamil'in, Şeyh'i çevresindeki her şeyden üstün tuttuğu ve onun sözlerini tartışmasız kabul ettiği söylenebilir.

Nazile

Kamil'in kan kardeşinin kız kardeşidir. Nazile'nin ağabeyi, onu Kamil'e anlatırken "*güzellerin güzeli*"[200] diye tarif eder. Kamil ile Nazile birbirlerini sever ve nişanlanırlar; fakat Kamil'in köprüden düşüp ortadan kaybolması sonucu başka biri ile evlenir. Kamil'in delirmesine ve tekkeye gitmesine neden olan kişidir.[201] Kamil'in annesi ise ondan "*kancık*"[202] diye söz eder. Yine Nazile isminin yazar tarafından özellikle seçildiği ileri sürülebilir. Çünkü "Nazile" kelime anlamı olarak "bela, kötülük" anlamlarına gelmektedir.[203]

Kamil'in Kayınpederi

Öyküde olumsuz ve kötü biri olarak yer almaktadır. Nazile ve Kamil'in kan kardeşinin babasıdır. Kamil'in damadı olmasını istemez; çünkü Padişah soyundan geldiği için kızının da soylu biriyle evlenmesini ister.[204]

Kamil'in Kan Kardeşi

Öyküde adı belirtilmemektedir. Kamil'in kayınpederinin oğlu, Nazile'nin ağabeyidir. Kamil'in Vize'de tanıştığı ve çok sevdiği biridir. Onu o kadar sever ki, imama giderek kan kardeş olurlar.[205] Olumlu Türk imgesidir.

Zaptiye'nin Eşi ve Çocukları

Öyküde onlardan şu şekilde söz edilmektedir:

---

[199] Georgios Vizyinos, *a.g.e.*, s. 133-134.
[200] Georgios Vizyinos, *a.g.e.*, s. 125.
[201] Georgios Vizyinos, *a.g.e.*, s. 126-128.
[202] Georgios Vizyinos, *a.g.e.*, s. 128.
[203] G. M. Viziinos, *Apanta ta Diigimata*, s. 160, Dipnot: 1177.
[204] Georgios Vizyinos, *Moskof Selim*, s. 125.
[205] Georgios Vizyinos, *a.g.e.*, s. 125.

> "*Ben görünür görünmez evde, kümesleri önünde ortaya çıkan bir sokak kedisinden ürken tavukların çıkardığı gürültüye benzer bir telaş başlıyordu. Hakim efendinin, kendilerini yaşmaksız görürüm korkusuyla saklanmak için, apar topar haremlerine koşuşan kız ve erkek çocuklarıyla hanımlarının sesi duyulurdu.*"[206]

Bu cümleler ile o dönemin yaşayışı hakkında da fikirler verildiği görülmektedir.

Türk Çocuk

Kamil'in ağabeyinin oğludur. Kamil ve Mihailos'un evde olmadığı bir sırada anlatıcıya kapıyı açan kişidir.[207]

Subay

Kamil'i, Haralambis'i öldürdükten sonra Georgis'in kaldığı odada tutuklamaya gelen kişidir. Öyküde olumlu bir şekilde yer almaktadır. Görevini en iyi şekilde yaptığı ve samimi biri olduğu görülmektedir.[208]

Kaymakam

Sadece adı geçmektedir.

İmam

Sadece adı geçmektedir.

Gece bekçileri, İtfaiyeciler ve Polisler:

Sadece adları geçmektedir.

---

[206] Georgios Vizyinos, *a.g.e.*, s. 114.
[207] Georgios Vizyinos, *a.g.e.*, s. 115.
[208] Georgios Vizyinos, *a.g.e.*, s. 137.

4.1.2.4. Doğu Trakya

Bu öykü de Doğu Trakya'da geçmektedir. Fakat diğer öyküye göre, olayların büyük bir kısmı İstanbul'da meydana gelmektedir. Olayların büyük bir kısmı İstanbul'da otel odasında ve Türk ailenin evi gibi kapalı mekânlarda geçmektedir. Fakat öyküde Vize'ye dönük kapalı mekân betimlemeleri ağırlık kazanmaktadır.

4.1.2.4.1. Vize

Haralambis'in Evi

Georgis çocuk yaşlarda terk ettiği köyüne yıllar sonra döndüğünde, evine ulaşmak için geçtiği yolda karşısına çıkan ilk kapalı mekân bu evdir. Bu mekân, onun için kişisel imgeler ile anlam kazanan bir yerdir. Çünkü burası, ağabeyi Hristakis'in ölümüne sebep olan eski postacı Haralambis'in evidir. Georgis, ev ile ilgili izlenimlerine yer verirken, bu yerin çocukluk zamanlarındaki mutlu ve renkli halinden uzaklaştığını vurgular. Ve bu durum Georgis'in buruk da olsa mutlu hissetmesini sağlar. Bu evi öyküde şu şekilde betimler:

> "*Daha çocuk yaşlarda evden ayrıldığım o geceden üç yıl kadar sonra ilk defa köyümüze giriyordum. Bu zaman içinde başımıza gelen yeni yeni pek çok talihsizlikler, bir bakıma, kardeşimin öldürülmesi olayını gölgede bırakmıştı. Ama evimize yaklaştıkça onun acıklı hikâyesi yılların ötesinden yeniden canlanıyor ve belirginleşiyordu. Gerçekten de kim olsa, mutlu ve cıvıl cıvıl seslerle hayat dolu olarak geride bırakmış olduğu bir yeri, yıllar sonra bütün bunları yitirip ölüm sessizliğine gömülmüş ve harabeye dönmüş olarak bulunca içi burkulur ve üzüntüye kapılır. Kapalı pencereler, delik deşik duvarlar, içini ot bürümüş ve her yanı açık bir avlu... Nasıl olduğunu bilmiyorum ama bana garip bir mutluluk verdi bütün bunlar. Çünkü burası*

Mitakos'un ve oğlu eski postacı Lambis'in eviydi. Ve bu postacıyı kardeşimin ölümünden sorumlu tutmamak elimde değildi."[209]

Georgis, bu evi gördüğünde karmaşık duygular hisseder. Bu mekân hem ona kardeşinin ölümünü hem de huzur ve mutluluğu hatırlatır. Bu evin eskiden olduğundan farklı olarak bakımsız ve terkedilmiş bir halde olmasından bir nevi mutlu olur. Georgis'in anılarını canlandıran bu ev, onun için hem sevinç ve mutluluğu hem de acı ve hüznü anlatan bir imgedir artık.

Georgis'in Evinin Bahçesi

Georgis için bu mekân da çocukluk zamanlarından bir parçadır. Evinin bahçesi onun zihninde çocukluk anılarını canlandırır ve onu dertsiz, tasasız, mutluluk ve huzur dolu eski günlerine götürür. O günlere açıkça özlem duyar. Fakat bu bahçe artık çocukken oynadıkları yerden farklıdır. Eski zamanlardaki neşeli ve canlı imgeden uzak bir görüntü çizse de şimdi bakımlı bir mekândır. Elma ağacı dışında her şey değişmiştir. Georgis ile elma ağacı arasında çok kuvvetli bir bağ olduğu söylenebilir. Bu ağaç adeta ona eski neşe dolu günleri hatırlatan bir imge gibidir:

"Evimizin öbür tarafında bulunan bahçenin kapısı açıktı. Bahçedeki elma ağacı hâlâ ayaktaydı. Onun gölgesinde ben ve kardeşlerim kaygılardan uzak ve mutlu, az mı oynamıştık! Ama artık burada o tiz sesler ve çocuksu kahkahalar duyulmuyordu. Ağacın altında ebedi bir sessizlik hüküm sürüyor ve -önünde yanan kandili ile- beyaz taştan bir istavroz bu toprağın kutsallığına şahitlik ediyordu. Burada bizleri acılar içinde bırakıp giden kardeşim yatıyordu. Gözyaşları içinde adımlarımı o tarafa çevirdim. Mezarı en güzel güller ve en nadide çiçeklerle süslüydü. Halbuki bahçemiz eskiden çok bakımsızdı. Şimdi ise sanki bu mezardan fışkırarak en ücra köşelerine kadar yayılmışlar gibi çiçeklerle doluydu."[210]

[209] Georgios Vizyinos, *a.g.e.*, s. 138.
[210] Georgios Vizyinos, *a.g.e.*, s. 139.

Buradaki mutlu dünyası Hristakis'in ölümü ile adeta son bulmuştur. Köye girişte gördüğü Haralambis'in evi ile kendi evininin bahçesi arasında bir karşılaştırma yapar. Haralambis'in evi bakımsız, bu bahçe ise bakımlıdır. Ayrıca bu mekân, Hristakis'in ve Georgis'in değişik sebepler ile ayrıldığı yerdir. Georgis'in eve dönüşü normal şekilde gerçekleşmiş olsa da, Hristakis'in eve dönüşü ölüm imgesi ile gerçekleşmiştir. Her ne kadar Kamil'i evde gördüğünde bu mekânı terk etse de, sonunda tekrar geri dönmüştür.

İhtiyar Murtos'un Hanı

Bu mekân, "*uzakta tarlaların ardında kırmızı çatısı görünen*"[211] bir yerdir. Öykü içinde önemli bir işlevi yoktur.

4.1.2.4.2. Lüleburgaz

Öykü içinde Lüleburgaz ismi geçmektedir. Fakat herhangi bir betimlemeye yer verilmemiştir. Sadece Hristakis, annesini postacı olmak için ikna etmeye çalışırken Lüleburgaz'ın Vize'den "*beş saatlik* "[212] uzaklıkta olduğu bilgisi verilir.

Lüleburgaz Köprüsü[213]

Bu mekân da Georgis için ağabeyi Hristakis'in öldürüldüğü yer olması nedeniyle olumsuz bir imgedir. Köprünün betimlemesi, Kamil'in annesi tarafından yapılır. Kendisi bu yeri bizzat görmemiştir; fakat zaptiye oğlunun anlattığı kadarı ile bilmektedir:

> *" 'Böylece, daha sonraları yakınında kardeşinizin öldürüldüğü Lüleburgaz köprüsüne kadar gelmişler. Oraları görmüş olan hâkim efendinin bana söylediğine göre köprü yüksek ve dar imiş. Altındaki nehir*

[211] Georgios Vizyinos, *a.g.e.*, s. 106.
[212] Georgios Vizyinos, *a.g.e.*, s. 97.
[213] Bu köprü, Lüleburgaz Sokullu Mehmet Paşa Köprüsü olmalıdır.

derin ve akıntılı; bir kıyısı çıplak, öbür kıyısı ise, daha ilerideki ormana karışan söğütler ve başka ağaçlarla kaplı.' "[214]

4.1.2.4.3. İstanbul

Otel

Öykünün başladığı mekândır. Georgis, İstanbul'da bir otelde kalır. Georgis'in annesi ve kardeşi onu ziyarete buraya gelirler. Fakat otel hakkında öyküde betimlemeye rastlanmaz.

Boğaz

Georgis, annesi ve kardeşi ile otel odasındayken, annesinin düşüncelere dalıp seyrettiği Boğaz'ı[215] şu şekilde ifade eder:

"*Bakışlarını diktiği Boğaz zerafet dolu, akıp gidiyordu. Pek çok kayık hızla uçan kırlangıçlar gibi mavi suları yararak karşılıklı gidip geliyorlardı. Annem gözlerini ayırmadan onları seyrediyordu. Uzun bir sessizlikten sonra derin bir nefes alarak:*

'Görüyor musun,' dedi, 'Yıllar nasıl da geçiyor. Çocuğum geri gelmeyecek diyordum, dönmeyecek ve onun hasretinden gözlerim açık öleceğim!'"[216]

Burada Boğaz, su, kayık ve akıp gitmek kelimeleri ile zamanın geçtiği ve hayatın değiştiği imgesi yaratılmaktadır.

Osmanlı Hanımının Evi (Bkz. EK-6 ve EK-7)

Georgis, annesi ve kardeşinin kaldığı ve kendisinin de sık sık Hristakis hakkında gelişmeleri öğrenmek için gittiği bu evi şu şekilde betimler:

---

[214] Georgios Vizyinos, *a.g.e.*, s. 126.
[215] Georgios Vizyinos, *a.g.e.*, s. 91-92.
[216] Georgios Vizyinos, *a.g.e.*, s. 92.

"*Dul Osmanlı kadınının evi, şimdi artık genişletilmiş ama böylece eskisinden daha da şirin bir hale geldiği söylenemeyecek 'Divan-yolu'nda, Bizans hipodromunun yakınında bulunuyordu. Evin eskiden Avrupalı bir aileye ait olduğu belliydi. Çünkü bitişiğindeki evlerin bazı kısımları sokağı genişletmekte acımasızca yıkılmışken Türk hanımın evi, şimdi çok daralmış da olsa, bir zamanlar geniş olduğu anlaşılan ön avlusu ve sokağı gözler önüne seren balkonuyla diğerlerinden ayrılıyordu. Evin arkasında içinde köşkü ve sarmaşık kaplı yüksek duvarları ile küçük ve güzel bir bahçesi vardı. Evin büyük bir bölümü, sokağın arkasındaki mahalleyi kül eden korkunç yangında -bir mucize eseri- kurtuluşunu en başta bu duvarlara borçluydu. Köşkün karşısına düşen ve yangında yıkılmış olan duvarın bir kısmı eğreti olarak tamir edilmiş ve içine açılan kapıyla evin sokakla yeniden bağlantısı sağlanmıştı. Ne var ki bu uzunlamasına büyük arsa, evin yangında kül olan cephesi yüzünden bir işe yaramadan öylece duruyordu. Çünkü mali güçlükler yüzünden bu mahvolmuş cephenin tamiri yapılamadığı gibi, yarı yanmış tahtalarla öylesine onarılmış odalar da, içlerinde cirit atan rüzgârlar yüzünden oturmaya elverişli değildi*."[217]

Bu ev Georgis'in İstanbul hakkında yaptığı en detaylı betimlemedir.

4.1.2.4.4. Diğer Mekânlar

Öyküde yer alan diğer mekânlar şunlardır: Hristakis'in evde bir Türk olduğunu öğrenip gittiği teyzesinin evi[218] ve Kamil'in, Georgis'in annesi ve kardeşini gezdirdiği yerler: Ayasofya, Vefa Meydanı, adı belirtilmeyen cami ve Balıklı.[219]

[217] Georgios Vizyinos, *a.g.e.*, s. 113-114.
[218] Georgios Vizyinos, *a.g.e.*, s. 108.
[219] Georgios Vizyinos, *a.g.e.*, s. 112-113.

4.1.3. Mayıs'ın Biri

4.1.3.1. Öykü Hakkında

Mayıs'ın Biri adlı öykü *Akropolis* adlı gazetede 1-2 Mayıs 1884 tarihlerinde yayımlanan G. Viziinos'un beşinci öyküsüdür.[220]

Öyküde genel olarak Mayıs ayına girmeden bir gün önce meydana gelen olaylar anlatılır ve Trakya gelenek göreneklerinden bahsedilir. Öyküde mekân pek değişmez. Olayların çoğu kaynak yakınında ve çok az bir kısmı da kasaba merkezinde geçer.

Öykünün ana kahramanı isimsiz anlatıcıdır. Öykü kişi kadrosu olarak zayıf kalır. Anlatıcıdan sonra dikkate değer bir diğer kişi, İhtiyar Moskos'tur. İhtiyar Moskos, anlatıcının bulunduğu kasabada kendisine rehberlik etmesi için yanına aldığı biridir. Bu kişi, bir ayağı topal, kadınsı ve batıl inançlı biridir. Bu kadınsılık tabiri, G. Viziinos'un *Kardeşimin Katili Kimdi*, *Hayatının Tek Yolculuğu* ve *Moskof Selim* adlı öykülerinde de kendine yer bulur.

Öyküde yer verilen bir diğer konu, evli bir kadın ile genç aşığının gizlice kaynak yakınında buluşması ve anlatıcının onların bazı sözlerine kulak misafiri olmasıdır. Son olarak Öyküde İsis, Dionysos, Demeter, Apollo ve Flora gibi mitolojik unsurlara da rastlanır.

4.1.3.2. Öykünün Özeti

Öykü, Trakya'da adı belirtilmeyen bir kasabada geçer. Anlatıcı kısa bir süre kaldığı bu yerde, isteği üzerine kasabanın din görevlisi tarafından yanına verilen yörenin yerlisi İhtiyar Moskos adındaki yardımcısı ile birlikte dedesinin tarlalarını aramaya giderler. Kasabaya dönüş yolunda da bir kaynak yanında İhtiyar Moskos ile birlikte dinlenmeye koyulurlar.

[220] "Protomagia", *Akropolis*, 1-2 Mayıs 1884.

Anlatıcı, yarın İstanbul'da olması gerektiğini İhtiyar Moskos'a anlatır ve ondan tren istasyonuna gidebilmek için bir arabacı ayarlamasını ister. Fakat İhtiyar Moskos, yarının özel bir gün "Mayıs'ın Biri" olduğunu ve yarın yolculuğa çıkmaması konusunda onu kibarca uyarır. Anlatıcı, onun bu batıl inançlarından rahatsız olur ve bu duruma tepki göstereceği sırada çalılıkların arasından ellerinde çiçeklerle neşeli çocuk grubu çıkagelir. Kaynak kıyısında çiçek arayıp şarkılar söyleyen çocuklara, İhtiyar Moskos da katılır ve onlarla oradan uzaklaşır. Bir anda yalnız başına kalan anlatıcı, kendini yalnız ve üzgün hisseder. Tam hayallere dalmışken, çalılıklar arasından gelen bir sesle irkilir ve bir kadın sesi duyar.

Bu sırada kaynak boyundaki otlar gürültülü bir şekilde çalkalanır ve solgun yüzlü ve uzun beyaz elbiseli biri dereden hızla geçer. Ardından başka biri daha dereden geçip oradaki ilk kişiye katılır. Anlatıcı, bu iki kişinin gizlice buluşan iki âşık olduğunu fark eder ve onların sohbetini dinlemeye koyulur. Belli bir süre sonra uzaktan, anlatıcının cadıların eline düştüğünü düşünerek hayıflana hayıflana gelen İhtiyar Moskos'u görür. İhtiyar Moskos da, onu görünce derin bir nefes alır.

Anlatıcı ve İhtiyar Moskos yola koyulur ve kasabaya dönerler. Kasabaya girdiklerinde evlerin kapıları çiçeklerle donatılmış ve kapılar sıkıca kapatılmıştır. İhtiyar Moskos, anlatıcıyı kimseye dokunmaması ya da konuşmaması konusunda uyarır; çünkü ona göre cadılar bu şekilde insanların sağlığını ve zenginliğini alır. Ayağının topal olmasına sebep olan da cadılardır.

Bu tip sohbetlerle yürürken anlatıcıyı, tren istasyonuna götürecek olan arabacının evine varırlar. Bu arabacı bir Türk'tür ve cadılar ona zarar veremez. Bu yüzden ondan korkmalarına gerek yoktur. O gün arabacı ile anlaşıp ertesi sabah üçü at arabası üstünde tren yoluna doğru yola koyulurlar. Fakat İhtiyar Moskos bu yolculuktan hiç hoşnut değildir. Yol boyunca buğday saplarının yere yattığını da görünce bu endişesi daha da artar.

İhtiyar Moskos, tarlaların bu hale geldiğini görünce, "Mayıs'ın biri" gecesi mezarlarından çıkıp başak saplarındaki çiğ tanelerini toplayan cadılar/büyücüler hakkında bir öykü anlatmaya başlar. Bu sırada ani bir sarsıntıyla anlatıcı ve İhtiyar Moskos yere düşer. İhtiyar Moskos, bu durumu ima ederek kendisinin haklı olduğunu söyler. Aslında İhtiyar Moskos'un anlattığı öykü, arabacının dikkatini dağıtır ve atların dizginlerini bırakınca arabanın tekerleği hendekten geçerken kırılır ve onların düşmesine neden olur. Düştükleri yerden kalkarlar ve İhtiyar Moskos ile birlikte kasabaya geri dönerler.

Öykü, anlatıcının "*...en azından gerçekten emin oldum her kim Mayıs'ın Birinde seyahat ederse yarı yoldan geri döner*. "[221] sözleri ile son bulur.

4.1.3.3. Türkler

Öyküde genel olarak pek fazla kişi yer almaz. Türkler hakkında herhangi bir olumlu ya da olumsuz imgenin varlığına rastlanmaz.

Arabacı

Arabacı, anlatıcıyı tren istasyonuna götürmek için anlaştıkları bir Türk'tür. Fakat öyküde figüran konumundadır. Bu Türk'ün ismi, fiziksel ya da ruhsal özellikleri hakkında herhangi bir bilgi verilmez.

4.1.3.4. Doğu Trakya

Öyküdeki olaylar, Doğu Trakya'da ismi belirtilmeyen bir kasabada meydana gelmektedir. Vize'ye yakın bir kasaba olduğu söylenebilir. Öyküde açık mekânlar önem kazanmaktadır.

[221] "Protomagia", *Akropolis*, 2 Mayıs 1884, s. 2.

4.1.3.4.1. Kria Krini (Soğuk Çeşme)[222]

Öyküde olayların büyük bir kısmının geçtiği mekândır. Anlatıcı, uzun ve yorucu bir günün ardından İhtiyar Moskos ile birlikte geldiği bu yerde dinlenmeye koyulur ve Soğuk Çeşme'nin güzelliğini şu cümleler ile aktarır:

> "G*üneş neredeyse batmak üzereydi ve ben çok yorgundum çünkü tüm gün boyunca dedemin tarlalarını bulmak için koşturdum. Hayır yerlerinden ayrıldıkları için değil ama komşu çiftlikler arasında kalmışlardı. O ünlü atasözünün dediği gibi büyük balık küçük balığı yer.*
>
> *Orada Soğuk Çeşme'nin berrak suyunun yanında, çınar ağacının uzanan gölgesi altında, yorgun bedenimi gerdim ve manevi insanımı biraz nefes almaya bıraktım.*
>
> *Kafamın üstünde serin ve hafif batı rüzgârları duyuluyordu, nazik yaprakçıklar hafifçe hışırdıyordu, sanki küçük çocuklarını uyutmak isteyen Toprak Ananın görünmeyen kız çocukları gibi. Ayaklarımın önünde fokurdayan kaynağın suları, hızlı sabırsız dalgalar şeklinde fışkırdığı kaya deliğinden kalp atışı gibi ortaya çıkıyordu, biraz sonra kendisiyle ve dipteki beyaz çakıl taşları ile çarpışıyordu, kristalden tuşlar gibi, o kadar tatlı ve şehvetli sesler çıkarıyordu ki, kıyının ötesinde berisinde açan anemon ve laleler miskince başlarını kapatıyor, akıntı köklerinden geçerken onun ritmine boyun eğiyordu.*"[223]

Bu mekân, yazarı doğal güzelliği ile etkilemeyi başarmış yerlerden biridir. Yazar için huzur ve mutluluğu çağrıştıran bir imgedir.

---

[222] Öyküde Soğuk Çeşme ile ilgili yapılan betimlemeler, Moskof Selim'de yer alan Kaynarca hakkındaki betimlemelere oldukça benzerlik göstermektedir. Bkz. G. M. Viziinos, *Apanta ta Diigimata*, s. 427, Dipnot: 47-72.

[223] "Protomagia", *Akropolis*, 1 Mayıs 1884, s. 1.

4.1.3.4.2. Vize Manzarası[224]

Anlatıcı, yine Soğuk Çeşme'nin yanında şehrin genel manzarasını seyreder ve gördüklerinin betimlemesini yapar:

> "*Güneş artık Batıya doğru o kadar alçalmıştı ki, önümde şehrin ufuk çizgisinin derinliğinde, o altın renk, Akropol pitoreskin havada asılı gibi duran Bizans surlarının korkulukları dışında görünmüyordu. Tepenin eteklerindeki Hıristiyan evleri gitgide gölgede kalıyordu, akşam vakti muhteşem bir biçimde pencere panjurları uykulu gözkapakları gibi kapanıyordu.*
>
> *Hatta kırın neşeli mugannileri, ormanın kanatlı sakinleri, günün şarkısına son nakaratı ekleyerek huşu içindeki kısalıkta zorlukla duyuluyorlardı, gece barınaklarını arayan sessiz oklar gibi belli belirsiz görünüyorlardı.*"[225]

4.1.3.4.3. Diğer Mekânlar

Bunlar dışında kutlamaya hazırlanmış kasabadaki evler ve anlatıcıyı istasyona götürecek arabacının evi diğer kayda değer mekânlar olarak sayılabilir.

4.1.4. Hayatının Tek Yolculuğu

4.1.4.1. Öykü Hakkında

Hayatının Tek Yolculuğu adlı öykü yine *Estia* adlı dergide 17 Haziran–1 Temmuz 1884 tarihlerinde yayımlanır. G. Viziinos'un Atina'da çalıştığı ve yaşadığı sırada yayımlanan tek öyküsüdür. *Annemin Günahı*, *Pire Napoli Arasında*, *Kardeşimin Katili Kimdi* ve *Eski Hikâyenin Sonuçları* adlı 4 öykü yazar, Londra'da

---

[224] Burada bu mekânın ismi belirsizdir; fakat büyük ihtimalle bu yer Vize'dir. Çünkü benzer betimlemelere yine Moskof Selim adlı öyküde de rastlanmaktadır. Yazar, bu yerin ismini açıkça vermeyerek öykülerindeki aynı yerin okuyucu üzerindeki etkisini kaybetmemek için bu yola başvurmaktadır. Bkz. G. M. Viziinos, *Apanta ta Diigimata*, s. 425, Dipnot: 1-2.

[225] "Protomagia", *Akropolis*, 1 Mayıs 1884, s. 1.

bulunduğu sırada yayımlanır. *Moskof Selim* ise, Akıl hastanesinde yattığı sırada yayımlanır. Öykünün konusunu, dedesi Georgis'i ölmeden görmek isteyen Georgakis adlı torunun dedesinin evine ani dönüşü oluşturur. Ayrıca öykü, G. Viziinos'un, G. Zarifis'in ölümü (Mart 1884) nedeniyle Yunanistan'a dönüşünden sonra yayımlanır.[226]

Annemin Günahı adlı öyküde onun memleketinden ayrıldığında 10 yaşında olduğu bilgisi verilir ve bu göz önüne alındığında memleketine dedesini görmeye gelişi de bu yaşa yakın olmalıdır. Öyküde başkaları tarafından anlatılan masallara kolayca inanan hassas bir çocuktan söz edilir. *Kardeşimin Katili Kimdi* adlı öyküde de bu özelliğini koruduğu dikkati çeker.[227] Dede, çocukluğunda Yeniçerilerden kaçmak için kız gibi büyütülmüş ve küçük yaşlarda evlendirilmiştir. Dedenin büyükannesi de ona dikiş ve nakış yapmayı öğretirken, çeşitli masallar anlatmıştır.[228]

Dede de, ninesinden dinlediği masalları kendi başından geçen maceralarmış gibi torununa anlatır. Torunu da bu maceraları düşünerek dedesinin hayatından gerçek bir parça olduğunu zanneder. Torunun dedesine olan güveni, dedesine kız değil de erkek olduğu söylendiğinde buna inanması gibi, dedesinin büyükannesine olan güveninin tekrarıdır.[229] Çocukluk zamanlarında gerçekleşen olay, yıllar sonra yazar, yetişkin bir bireyken anlatılır. Adlar, karakterler ve işlevler birbiri ile iç içe geçer. Bir isim 3 farklı bakış açısını (çocukluk, yetişkinlik ve yaşlılık) ifade eder.[230]

Öyküde, Fok ve Büyük İskender, Prenses ve Terzi Çocuk, Köpek Kafalıların ülkesi ve Nereidler[231] gibi birçok masal yer alır. Özellikle dedenin melek ile güreşi, Yunan inancındaki Kharos ya da Kharon[232] ile yapılan güreşe benzer.[233]

---

[226] Mihalis Hrisantopoulos, *a.g.e.*, s. 111.
[227] Georgios Vizyenos, *My Mother's Sin…*, s. 153.
[228] Margaret Alexiou, "Writing against Silence: Antithesis and Ekphrasis in the Prose Fiction of Georgios Vizyenos", *Dumbarton Oaks Papers*, Cilt: 47, ABD 1993, s. 276.
[229] Mihalis Hrisantopoulos, *a.g.e.*, s. 27; Esin Ozansoy, *a.g.m.*, s. 60.
[230] Mihalis Hrisantopoulos, *a.g.e.*, s. 114; Esin Ozansoy, *a.g.m.*, s. 61.
[231] Nereus ve Doris'in 50 kızına verilen isimdir. Nereidler, denizin dibinde bulunan bir sarayda altın tahtlarda otururlar. Nereus kızları olarak da adlandırılan Nereidler, iplik dokur, nakış yapar, şarkı

4.1.4.2. Öykünün Özeti

Georgakis, dedesinden dinlediği öykülerden etkilenerek, prensesini bulma umuduyla İstanbul'a bir akrabasının yanına terzi olarak çalışmaya gider. Fakat kısa süre içinde buradaki hayatın öykülerdekinden uzak olduğunu fark etmeye başlar.

Georgakis, ustası tarafından sık sık elinde bohçalar ile saraya gönderilir. Orada haremde bulunan güzel birer prenses olduğunu düşündüğü kişiler ile sohbet eder ve onların ikram ettiği çeşitli yiyeceklerden yer. Fakat terzi dükkânındaki diğer çırakların onunla dalga geçmesi sonucu, haremde konuştuğu kişilerin prenses olmadığını öğrenir ve bir daha saraya gitmez. İstanbul'daki hayatın dedesinin anlattığı öyküler gibi olmadığını anlayınca, terzilik mesleği onun için sıkıcı bir hal alır. Tüm bunlara bir de ustasının sıkı disiplini eklenir. Yine de dedesinin anlattığı öykülerin gerçekdışı olduğunu aklına getirmez; çünkü dedesi onun için birçok yer gezmiş bir kahramandır.

Günlerden bir gün dedesinin hizmetçisi Thimyos, İstanbul'a gelir ve dedesinin ölmek üzere olduğunu söyleyerek onu köye götürmek için ustasından izin ister. Ustasının izin vermesi ile yola çıkan ikili, at sırtında uzun bir yolculuk yaparlar. Georgakis'in at sırtında yolculuk esnasında birçok kötü duygu ile zihni meşgul olur. Dedesinin yanına zamanında varamamaktan çok korkar. Köye, dedesinin evine vardıklarında etraf çok sessizdir ve kimseler yoktur. Birden bodrumda ninesinin kendi kendine söylendiğini duyar ve oraya gider. Ninesinden sıcak bir karşılama beklerken, bir de azar işitir. Daha uzun bir yolculuktan yeni gelmemiş gibi, ninesi onu çeşitli angarya işler ile meşgul eder. Ninesinin dediklerini gerçekleştirdikten sonra ondan dedesinin ölmediğini, "Bayır" diye tabir ettikleri yerde olduğunu öğrenir. Hemen ardından Georgakis dedesinin yanına gider. Oraya vardığında dedesi

---

söyler ve efsanevi deniz yaratıkları ile yüzerler. Bkz. Azra Erhat, *Mitoloji Sözlüğü*, 14. Baskı, Remzi Kitapevi Yayınları, İstanbul 2006, s. 217.

[232] Yer altı dünyasında para karşılığı ölülerin ruhlarını Akheron ırmağından geçiren kayıkçıdır. Bkz. Azra Erhat, *a.g.e.*, s. 173. Öykünün Türkçe çevirilerinde "Nereid(ler)" yerine "Peri(ler)" kelimesi kullanılmıştır. Bkz. Yeorgios Viziinos, *Öyküler…*, s. 57-58, 100; Georgios Vizyinos, *Moskof Selim*, s. 143-144, 175-176.

[233] Georgios Vizyenos, *My Mother's Sin…*, s. 153-154.

onu görünce bir mani ile hoş bir karşılama gerçekleştirir. Dede ve torun karşılıklı sohbete başlarlar. Dedesine İstanbul'da yaşadığı ve gördüğü şeylerden söz etmeye başlar; fakat bunlar dedesinin pek ilgisini çekmez. Dedesi ona çeşitli masallardaki kahramanlardan söz eder. Bu öyküler karşısında şaşıran Georgakis, dedesinin bir sürü yolculuğa çıktığını düşünerek " *'(ç)ok büyük yolculuklara çıkmış olmalısın'* "[234] der. Bu soru karşısında şaşıran adam, gerçeği anlatmaya başlar.

Dedesi, ninesi ile evlenmeden önce ailesi tarafından 10 yaşına kadar kız gibi büyütülmüştür. Çünkü o dönem yeniçerilerin, erkek çocukları devşirdiği zamanlardır. O da 10 yaşına geldiğinde bu halinden kurtulmuş ve Hrousi ile evlendirilmiştir. Evlenmeden önce yarım kalan ve tek çıktığı yolculuk "Höyük" diye tabir edilen yere yaptığı yolculuk olmuştur. Torununa anlattığı bu öykülerin hepsi aslında kendi ninesinden duyduğu öykülerdir. Bunu öğrenen Georgakis, dedesinin yolculuklarına hayran olduğu için gerçeği öğrendiğinde hayal kırıklığı yaşar; fakat bunu ona belli etmez. Ardından akşam olurken eve dönerler.

Sabah olduğunda Georgakis evin çok kalabalık olduğunu ve dedesinin öldüğünü fark eder. Öykü, "*zavallı dedem, 'hayatının biricik yolculuğuna' ancak şimdi çıkıyordu*"[235] sözleri ile son bulur.

4.1.4.3. Türkler

Öyküde, Türk karakterler fiziksel olarak varlık göstermezler. Yeniçeriler, imam ve cellat isimlerinden söz edilir. Bunlar dekoratif karakter olarak yer edinirler. G. Viziinos'un öyküleri içinde Türklerin tamamen olumsuz imgelerle ifade edildiği tek öyküsüdür.

[234] Yeorgios Viziinos, *Öyküler…*, s. 88.
[235] Yeorgios Viziinos, *a.g.e.*, s. 102.

Yeniçeriler-İmam-Cellat

Dede ve torun arasındaki konuşma sırasında dede, yeniçerilerden ve onların yaptıklarından torununa şöyle söz eder:

> " *'o zamanlar Yeniçeriler, o korkunç Türkler vardı bir tanem. Kocaman kavukları, kırmızı giysileriyle önlerinde imam, arkalarında cellatla köyleri dolaşır, en gürbüz Hıristiyan çocuklarını toplayıp dinlerini değiştirirlerdi.'*
>
> *'Neden dedeciğim?'*
>
> *'Onları Yeniçeri yapmak için;' dedi dedem isyan edercesine. Kendilerine benzetmek için. Büyüdüklerinde Rum olduklarını unutmaları köylerine giderek annelerini babalarını kesmeleri, aynı memeden süt emdikleri öz kız kardeşlerini kirletmeleri için.'* "[236]

Yazar, yeniçerileri "korkunç Türkler" olarak betimler. Onlar üzerinden kötü ve olumsuz Türk imgesi yaratır. Sağlıklı Hristiyan çocukların ailelerinden alınıp dinlerinin değiştirildiğine ve kendi özüne düşman edildiğine vurgu yapmaktadır. Daha net bir ifadeyle, bu çocukların kendi özüne yabancılaştığı yani ötekileştiği üzerinde durmaktadır. Aynı zamanda bu cümlelerin devamında " '*Lanet olsun o güne, ordunun sefere çıkıp çocukları topladığı Nisan'ın birine!*' "[237] diye şiir okuyarak olumsuz Türk imgesini derinleştirmektedir.

Herkül Millas da *Türk ve Yunan Romanlarında 'Öteki' ve Kimlik* adlı kitabında Yunan romanlarında yer alan Türklerin kesin çizgilerle "yönetici" ve "halktan kişiler" olarak ayrı tutulduğunu belirtir:

---

[236] Yeorgios Viziinos, *a.g.e.*, s. 93.
[237] Gös. yer.

"*Türkler oldukça kesin çizgilerle 'yönetici-sıradan insan' olarak ayrılırlar. Birinciler kötü, ikinciler 'olumlu', 'normal' yada 'safça olumlu' olabilirler. Yunan edebiyatında 'kötü' Türkler genellikle vezirler, ağalar, askerlerdir.*"[238]

Valide Sultan

Sadece adı geçmektedir.

4.1.4.4. Doğu Trakya

4.1.4.4.1. Vize

Öyküde Vize adeta bir resim tablosu gibi okuyucuya detaylı bir şekilde betimlenerek sunulur. Yazar, çevresinde olup bitenleri ve doğayı en küçük ayrıntısına kadar betimlemeye özen gösterir:

> "*Yaşlı adam örgüsünü yere bıraktı ve gözlerini ufka yönelterek sessizce önümüzde uzanan manzaraya daldı. Gökyüzü bulutsuzdu, güneş batmak üzereydi ve bulunduğumuz yüksek noktadan, önümüzde uçsuz bucaksız topraklar uzanıyordu. Tam önümüzde, kayalığın eteklerinde, kasabanın evleri inşa edilmişti. Avlularında erkekler, kadınlar ve çocuklar sonbahar mevsiminin hasadını kilerlere taşımakla meşguldü. Kasabanın dış mahallelerinde bostanlar ve yaprakları dökülmüş yaşlı meyve ağaçları seçiliyordu. Geç kalmış bostancılar, topladıkları sebzeleri arabalarına yüklerken harman yerlerinde yakılan artıkların dumanı tütüyordu. Daha uzaklarda, yarım ay şeklinde, bölgenin bereketli tarlaları sıralanıyordu. Sapsarı bir denizin dalgalı yüzeyin andıran başaklar artık toplanmıştı ve otlaklardan dönen sürüler kalan son taze otları geviş getiriyordu. En arkada, hasat toplandıktan sonra terk edilen uçsuz bucaksız bağlar vardı. Sonbaharın parlak renkleri, ıssız toprağı oya gibi işleyen küçük dereler, sınırlarında sıralanan ağaçlarla kır evleri ve yer yer yükselen*

[238] Herkül Millas, *Türk ve Yunan…*, s. 413-414.

Odrysailerin[239] *Konik höyükleri muazzam manzaranın monotonluğunu bozmuyor, tam aksine uyumlu bir bütün oluşturuyordu*."[240]

Georgis'in Dedesinin Evi

İstanbul'dan at sırtında uzun bir yolculuktan sonra Georgis ve Thimyos, Georgis'in dedesinin evine vardıklarında öğlen zamanıdır. Georgis, bu evden ayrılmadan önce burayı nasıl hatırlıyorsa her şey aynı öyledir. Fakat tek fark, dedesine ait çarıkları görememesidir. Bu durum onda kısa süreli bir üzüntüye neden olur:

"*Dedemin evinin önünde attan indiğimizde öğle olmuştu. Thimyos, tek kelime konuşmadan, yorgunluktan ayaklarını sürüyen atı ahıra götürdü, ben de taş döşenmişi avluda ilerleyerek sessizce kapıyı açtım. Evde mutlak bir sessizlik hakimdi, ama her şey hatırladığım gibiydi. Evin her köşesi tertemiz ve düzenliydi, renkli kadife şeritlerle süslenmiş çalı süpürgesine kadar bütün eşyalar yerli yerindeydi. Sadece dedemin her zaman tozlu ve çamurlu çarıkları odasının önünde burunları kapıya dönük bırakılmamıştı. Bu eksiklik evin boş, ıssız ve terk edilmiş görünmesine neden oluyordu. Dedem yoktu ve her hangi bir yolculuğa çıktığını varsayamayacağım için yüreğim burkuldu, gözyaşlarına boğuldum*."[241]

Bayır

Öyküde "Bayır" (EK-8) diye tabir edilen yerin betimlemesi yapılırken bu çevrenin tarihi geçmişi gözler önüne serilir:

" '*Bayır' dediğimizi dedemin evinin kuzeyinde, eski çağlarda bir kalenin inşa edilmiş olduğu yüksek bir kayalıktı. Kalenin yıkıntıları üzerinde*

[239] Trakların en büyük boylarından biri olan Odrisler, Trakya'da büyük ve devamlı bir siyasi oluşum meydana getirmişler ve bu bölgenin büyük bir kısmını kontrolleri altına almayı başarmışlardır. Bkz. Arif Müfid Mansel, *Trakyanın Kültür ve Tarihi*, Edirne ve yöresi eski eserleri sevenler yayınları, İstanbul 1938, s. 20.
[240] Yeorgios Viziinos, *Öyküler…*, s. 95-96.
[241] Yeorgios Viziinos, *a.g.e.*, s. 77-78.

idari binalar ve bazı hatırlı Osmanlıların evleri vardı. Binalar farklı renk ve mimarileriyle hoş bir görüntü oluşturuyordu. Kayalığın batı yakasını kuzey ve doğu rüzgarlarından koruyan bu binalar, güneş ışınlarını yansıtarak kış günlerinde bile sıcak bir sığınma yeri meydana getiriyordu."[242]

Höyük

Höyük diye bahsedilen yer ise dede ve torunun karşılıklı konuşması sırasında şu şekilde anlatılır:

" *"O höyüğü görüyor musun bir tanem?" diye sordu.*

'Hangisini dedeciğim?'

'Toprak ile gökyüzünün birleştiği yerde, diğerlerinden daha yüksekmiş gibi duranını.'

'Görüyorum! Tepesi gökyüzüne dokunuyor gibi.'

'Evet dedeciğim. Yeryüzü orada sona eriyor ve ötesinde gökyüzü başlıyor.'

(...)

'Höyük evimizin penceresinden görünüyordu. Küçüklüğümden beri onun tepesine çıkmayı düşlüyordum.' "[243]

4.1.4.4.2. İstanbul

İstanbul, Georgakis'in dedesinin anlattığı öykülerden etkilenerek geldiği bir mekândır. Burada bir akrabasının terzi atölyesinde çırak olarak çalışır ve sık sık Boğaz'daki saraya bohçalar taşır.[244] Georgakis, İstanbul'dan dedesine "*İstanbul'un ne kadar büyük olduğunu bir görseydin! Çeşit çeşit insanları, prensleri, prensesleriyle...*"[245] diye söz eder.

İstanbul, Georgis için farklı anlamlar ifade eder. Dedesinden dinlediği öyküler süresince zihninde mutluluk, aşk ve güzellik imgesi yaratır. Fakat zamanla

[242] Yeorgios Viziinos, *a.g.e.*, s. 82.
[243] Yeorgios Viziinos, *a.g.e.*, s. 96-97.
[244] Yeorgios Viziinos, *a.g.e.*, s. 55-59.
[245] Yeorgios Viziinos, *a.g.e.*, s. 85-86.

gerçekler ile yüzleşince çekilmez bir mekân haline dönüşür. Ve tabi ki aynı zamanda evinden ve ailesinden uzakta onun için gurbet imgesidir.

Boğaz'daki Saray

Boğaz'daki saray, Georgis'in ustası tarafından bohça ya da hesap defterlerini götürmesi için gönderildiği bir yerdir. Sık sık bu saraya gider; fakat hayal ettikleri ile gerçekler birbiri ile örtüşmez:

> "*Ustam gerçekten de Valide Sultan'ın başterzisiydi ve en küçük yamağı olduğumdan, bazen başımdan büyük bir elbise bohçası, bazen de koltuk altımda hesap defterlerini koyduğu altın sırmalı ipek torbayla beni sık sık boğazdaki saraya gönderiyordu. Süslemeli çardaklardan ve yarı karanlık geçitlerden geçerek Valide Sultan'ın hareminin misler gibi kokan büyülü dairelerine birçok kez gitmiştim. Ama muhataplarım genellikle geniş ağızlı, bembeyaz dişleri kalın dudakları arasında parıldayan ve sert bakışlarıyla kanımı donduran siyahi haremağalarıydı. Bazen -prenseslerin ısrarıyla kuşkusuz- beni haremin içine davet ederlerdi*. "[246]

Haremin içine girdiğinde yaşadıklarını ve bulunduğu odayı ise şu şekilde betimler:

> "*Odada hiç, kelimenin tam anlamıyla hiç bir şey yoktu. Kapının karşısındaki duvarda, kendi ekseni etrafında dönebilen ve yandaki odayla bağlantıyı sağlayan dikey ahşap bir silindir vardı. Arkasını görmeye olanak tanımadığı halde, elimle dokunur dokunmaz yan odadan ince, çok ince bir ses duyuluyordu:*
>
> *'Geldin mi kuzum?'*
>
> *'Geldim, Sultanım!'*

[246] Yeorgios Viziinos, *a.g.e.*, s. 59.

Ahşap silindir kendi ekseni etrafında dönüyor ve önüme dolaba benzemesini sağlayan küçük bir çekmece çıkıyordu."[247]

Terzi Atölyesi

Georgis'in, İstanbul'da terzi çırağı olarak çalıştığı yerdir. Atölye, "*İstanbul'un Kapalıçarsı'nda, Cebeci Han'ın kurşun kaplı kubbelerinin altında ve demir kapılarının ardında(dır)*"[248]

Silivri

Öyküde "*(k)alesinin koca bir kapısı ve rüzgarda dönen kanatlı yel değirmenleri*"[249] olan bir yer olarak betimlenir.

4.1.4.4.3. Diğer Mekânlar

Öyküde bunlar dışında Georgis'in dedesinin yolculuğa çıkmak istediği yerler olarak Tekirdağ ve Kıyıköy adları geçer. Yine dedesinin ufak bir çocukken gezdiği bahçeler, tarlalar ve ırmak Vize'ye özgü mekânlardır.[250]

4.1.5. Moskof Selim

4.1.5.1. Öykü Hakkında

Moskof Selim, G. Viziinos'un *Estia* adlı dergide 28 Nisan–16 Mayıs 1895'te yayımlanan son öyküsüdür. Bu öykü, yazarın akıl hastanesine kapatılmasından üç yıl kadar sonra yayımlanır. Büyük ihtimalle de, yazarın diğer öykülerinin

[247] Yeorgios Viziinos, *a.g.e*, s. 61.
[248] Yeorgios Viziinos, *a.g.e*, s. 63-64.
[249] Yeorgios Viziinos, *a.g.e*, s. 83.
[250] Yeorgios Viziinos, *a.g.e*, s. 98.

yayımlanmasından (1883–1885) iki ya da üç yıl kadar sonra tamamlanmış olmalıdır.[251]

Öykü, birçok açıdan benzersizdir. Vize yakınlarında başlar; fakat olayların çok azı orada geçer. Anlatıcı, bu sefer olayları yazıya geçiren konumundadır ve öykü içinde çok az yer alır. Öykünün başkahramanı Selim, Vize yakınlarında yaşayan bir Türk'tür. Askerlik görevi nedeniyle çok farklı coğrafyaları görme fırsatı bulur. Türk olmasına rağmen, sıra dışı bir biçimde Ruslara olan sevgisini söylemekten çekinmez. Ağabeyinin yerine askere yazılan Selim, 1854'te Kırım Savaşına katılır ve 7 yıl kadar ülkesine hizmette bulunur. 1862'de Bosna-Hersek'te isyan patlak verdiğinde tekrar cepheye koşar ve 2 yıl da orada hizmette bulunur. 1875'te Bosna-Hersek'te isyan tekrar patlak verince, yine göreve en önde atılır. Son olarak da Osmanlı-Sırp ve Osmanlı-Rus savaşlarında görev alan Selim, muhtemelen 1879 yılı başlarında Türkiye'ye döner.

G. Viziinos'un diğer öykülerine göre, bu öyküde halk masalı unsurlarına rastlanmaz. Diğer öykülere benzer yanı olarak, Selim'in hayal kurmaya meyilli olması sayılabilir. Tithonos'un[252] yatağı Mitolojik unsurlara ve Selim'in okuduğu Pers şiiri ise şiir yapısına örnek gösterilebilir. *Moskof Selim* ve *Kardeşimin Katili Kimdi* adlı öyküler birlikte düşünüldüğünde her ikisinde de Türk kahramanlar hakkında fiziksel betimlemeler yapılır.

Bunlar dışında, bu öyküde *Hayatının Tek Yolculuğu*'nda olduğu gibi birçok Türkçe kelime kullanılır. Bunlar daha çok konuşma esnasında kullanılan kelimelerdir. Yazarın, Türklere karşı olan antipatisini yendiğini söylemek yanlış olmaz.[253]

---

[251] Mihalis Hrisantopoulos, *a.g.e.*, s. 131.
[252] Çok yakışıklı bir genç olan Tithonos, Şafak tanrıçası tarafından kaçırılır ve saraya kapatılır. Eos'un sevgilisine ölümsüzlüğü vermesine rağmen, kendisi için sonsuz gençliği bağışlamayı unutunca yaşlanır ve çekirgeye dönüşür. Bkz. Azra Erhat, *a.g.e.*, s. 287.
[253] Georgios Vizyenos, *My Mother's Sin…*, s. 184-185.

4.1.5.2. Öykünün Özeti

Yaz ayının sonlarına doğru anlatıcı ve yol arkadaşı uzun bir yolculuktan sonra Vize'ye varırlar. Bu bölgenin yerlisi olan yol arkadaşı Kaynarca'nın görülmeye değer bir yer olduğundan bahseder ve oraya doğru yola koyulurlar. Kaynarca'ya vardıklarında çok etkilenen anlatıcı, atlarına su verdikten sonra etrafı incelemeye başlar. Bu sırada gözüne ağaçlar arasında içinde birilerinin yaşadığı bir kulübe çarpar. Yol arkadaşından burada "Moskof Selim" adında birinin yaşadığını öğrenen anlatıcı, onun Rus olduğunu düşünür. İkili arasında konuşma devam ederken, Selim anlatıcı, Rus sanarak yanlarına gelir; fakat öyle olmadığını fark edince morali bozulur. Anlatıcı onunla sohbet etmek istese de Selim, atların sulandıktan sonra gezdirilmesi gerektiğini bahane ederek konuşmaya yanaşmaz ve bu nedenle anlatıcı ve yol arkadaşı oradan ayrılarak kalacakları yere doğru yola koyulurlar. Ertesi gün anlatıcı, erkenden kalkarak Selim'in yanına gider. Selim, anlatıcı evine buyur eder ve koyu bir sohbete koyulurlar. Selim, anlatıcı Rum olsa da onun Ruslar kadar iyi biri olduğunu düşünür ve ona hayat hikâyesini anlatmaya başlar.

Anlattığına göre Selim, ailenin üç erkek çocuğundan en küçüğüdür. Annesi kız çocuğu olmadığı için Selim'i kız gibi büyütmüştür. Babası ise bu yüzden ona yüz çevirmiş ve onu pek sevmemiştir. Bir gün büyük ağabeyi Hasan askere çağrılmıştır. Babası buna çok sevinirken, Hasan askere gitmekten korkmuş ve bir arkadaşı ile dağlara kaçmış ve saklanmıştır. Bu durumu öğrenen Selim, büyük ağabeyinin yerine askere yazılmıştır. Aniden bir savaşın patlak vermesi ile de kendini savaşın içinde bulmuştur. Yedi yıl kadar çeşitli savaşlarda bulunan Selim, evine döndüğünde umduğu saygı ve ilgiyi görememiştir. Çünkü babası Selim'in Hasan'ın yerine askere gittiğini öğrenince sinirlenmiş ve ikisini de ihbar etmiştir. Hasan, jandarmalar tarafından öldürülmüş, Selim ise 7 yıl sonra döndüğü evinden doğrudan hapsi boylamıştır. Bir yıl kadar hapis yattıktan sonra çıkar çıkmaz soluğu tekrar savaş meydanında almıştır. İki yıl kadar savaştıktan sonra geri dönen Selim, babasını tanıyamamış; çünkü babası o sert adam değildir. Babasından hep beklediği sevgiyi görse de hep bildiği babası olmadığı için üzülmüştür. Bu arada Melike ile evlenmiş, 3 çocukları olmuştur. 1875'te isyan patlak verince Rusların saldırı hazırlığında

olduğunu duyan Selim, hiç düşünmeden cepheye koşmuştur. Savaş sırasında ağır yaralanan Selim, hastanedeyken ordunun geri çekilmesi sırasında Rusların eline esir düşmüştür. Rusların elindeyken anlatılanların aksine onlardan iyi niyet görmüştür. Bu sırada eşi ve çocukları da İstanbul'a giderken yolda ölmüştür. Anlatıcı, Selim'in hikâyesini sessizce dinler ve Selim'in bu haline üzülür onu teselli ettikten sonra geri döneceğini söyleyerek İstanbul'a doğru yola koyulur.

Anlatıcı, iki ay kadar sonra geri döndüğünde Selim'in felç geçirdiğini görür. Bulgaristan'da darbe olunca Selim'le dalga geçmek isteyen birkaç kişi ona Rusların saldırıya geçtiği yalanını söyler. Selim de bundan etkilenir ve hastalanır. Doktorun dediğine göre sevinçten bu hallere düşer. Fakat Selim bunun üzüntüden olduğunu söyler. Anlatıcının, gerçeği söylemesi ile Selim ikinci defa kriz geçirir ve hayata gözlerini yumar.

4.1.5.3. Türkler

Moskof Selim adlı öyküde bir tarafta Yunan, diğer tarafta bir Türk olan Selim arasındaki etkileşim gözler önüne serilmektedir. *Kardeşimin Katili Kimdi* adlı öyküdekine benzer biçimde yine Türkler hakkındaki genel imge olumsuz özelliklerle ifade edilmektedir. Türk karakterler özelinde olumlu imgelenme göze çarpmaktadır. Fakat bu öyküde, öykünün başkahramanı Selim, Türklük özelliklerinden uzaklaşmıştır. Damla Demirözü'nün de ifade ettiği gibi, Selim yazarın Türkler için atfettiği özellikleri reddetmiş ve Yunan olmasa bile "öteki" olmaktan çıkmıştır.[254]

Selim'in reddettiği bu özellikler "bencillik" ve "fanatiklik"tir. Yunanca metinde Viziinos, "*milli bencillik*" ve "*din fanatizmi*"[255] kelimelerini kullanmaktadır. Bu kelimeler ile Türk milletinin bencil olduğunu ve Müslümanlığın da fanatizmi besleyen bir din olduğunu vurgulamak istemektedir. Osman Bleda ise bu cümleleri biraz daha yumuşatmıştır:

[254] Damla Demirözü, "İlk Dönem…", s. 6.
[255] G. M. Viziinos, *Apanta Ta Diigimata*, s. 269.

"*Böyle bir anne ve babadan doğmuş Selim'in bencillikten ve fanatiklikten hepten kurtulmakla kalmayıp bu özelliklerinin tam zıddını benimsemiş olması, öyle görünüyordu ki gerçekleri idrak etmiş olmasından ileri geliyordu.* "[256]

Öykü, yazarın duygu ve düşüncelerini açıkladığı bir önsöz ile başlar. Kendi soydaşlarına üzüldüğü kadar bir de bu Türk için üzüldüğünü söyleyen yazar, böylece okuyucuyu bu Türk'ün acıklı hikâyesine hazırlamaktadır. Aynı zamanda öykünün yazarının ve başkahramanının etnik kimliği[257] gözler önüne serilmektedir. Yazar, onu halkının düşmanı yerine bir insan olarak gördüğünü ve onun hikâyesini bir kronik yazarı gibi yazacağını vurgulamaktadır. Aynı zamanda onun erdemlerini gizlemediği ve onu Hristiyan bir kahramana dönüştürmediği için kendi "ulusunun fanatiklerinden" tepki göreceğini bilmektedir. Benzer bir biçimde, öykünün başkahramanı Türk'ün de hayat hikâyesini bir "kâfire" anlattığı için onun "ulusunun fanatikleri" tarafından suçlanacağını da belirtmektedir. Yazar, öykünün başından itibaren etnik farklılıklar konusunda okuyucuların anlayışına odaklanır. Bunu yaparken, Selim'in akıl sağlığı ile ilgili şüpheleri ortadan kaldırmayı amaçlar ve kendi soydaşlarının yabancılara özellikle de Türklere karşı önyargılarına itiraz eder. Böylece yazar, açık görüşlü ve tarafsız olduğu izlenimi verirken,[258] önyargıların bilincinde olarak gelecek eleştirilere "fanatik" kelimesi ile en baştan cevap vermiş olur.[259]

Yazar, her ne kadar öykünün başında tarafsız olduğunu belirtse de, öykü içinde bu özelliğini koruyamadığı fark edilmektedir. Öyle ki bu öyküde Türklere yönelik olumsuz imge daha açık ve net biçimde ortaya konmaktadır. Yazar, Selim üzerinden Türkler hakkındaki önyargılı düşüncelerini ortaya koymaktadır:

"*Burada itiraf etmek zorundayım ki düşüncelerimde Selim'e haksızlık etmiştim. Çünkü derdinin nedenini tahmin edemeyeceğim gibi ne*

[256] Georgios Vizyinos, *Moskof Selim,* s. 57-58.
[257] Anlatıcı Yunan, öykünün başkahramanı ise Türk'tür.
[258] Dimitris Tziovas, *The Other Self: Selfhood and Society in Modern Greek Fiction,* 1. Baskı, Lexington Books, ABD 2003, s. 251.
[259] Herkül Millas, *Türk ve Yunan…*, s. 357.

olduğunu da bilemezdim. Ama konuya girişi ve durmadan ayni noktaya dönüşü öylesine açıkça bir Rus hayranlığı ortaya koyuyordu… Yine şimşek gibi, sohbet arkadaşımın, kendi dinine, gelenek ve göreneklerine ters düşen her şeyi hakir gören, hurafelere körü körüne bağlı ve amacı milli olduğu kadar özel konularda da stoik bir ilgisizlikle kendi gururunu okşamak olan Türk ırkına mensup olduğu aklımdan geçti. Bu konuşma, neresinden bakılırsa bakınsın, Selim'in milli kimliğini inkara sürükleyen nedenleri ortaya serecek ilginç bir konuşma olacağa benziyordu."[260]

Yazar bu cümleler ile dogmatik düşüncelere sahip, batıl inançlara gözü kapalı inanan olumsuz bir Türk imgesi çizmektedir.

Başka bir bölümde yazar, Selim'in ağzından Çerkez olduğu belirtilen Melike üzerinden Türk kadınlarını küçümseyen olumsuz Türk imajı çizmektedir. Bunu yaparken, aynı zamanda Rus kadınlarını idealize etmektedir:

"*Bizim evlerimizde en iyi kadınların bile koyundan farkı yoktur. Onca yıl Meleika'mla yaşadık ve üç çocuğumuz oldu. İnanır mısın, bir kere olsun gözlerime Pavlofska gibi bakmadı. Önümde başını eğip efendisinden emir ya da azarlamayı bekleyen bir uşak gibi bakmazdı Pavlofska. Asla. Bakışlarının içime işlediğini, kalbimi ısıtıp aydınlattığını, buzları erittiğini hisseder, sevinç ve mutluluktan göklere tercih ederdim. Ya sesi! (…) Çok kere geceleri gözüme uyku girmediğini, kendisine o kadar güzellik ve iyi kalplilik vermiş olan Allah'ın Meleika'mı niçin Pavlofska gibi yaratmadığını düşünüp çocuk gibi ağladığımı bilirim.*"[261]

Yazar bir başka anlatımında ise Yunan halkındaki genel inanışı dillendirmektedir. Türklerin insanüstü bir çabayla Avrupa'daki topraklarını korumaya çalışmalarına rağmen, Türklerin Avrupa'da bulunan Osmanlı topraklarını kendisine ait hissetmediğini ve zamanı gelince bu yerlerden çekilerek İstanbul'u geri

[260] Georgios Vizyinos, *Moskof Selim*, s. 19.
[261] Georgios Vizyinos, *a.g.e.*, s. 51-52.

iade edeceklerini açıkça ifade etmektedir. Türklerin tüm çabalarına rağmen yine de bu toprakları ellerinde tutamadığı ve birer birer kaybettiğini söylemektedir. Hatta bu inanışın Selim'in söyledikleri ile kesiştiğini ve onun böyle düşünmesinin de normal olduğunu vurgulamaktadır:

> "*Sonra aklıma bir başka konu daha geldi: Bizimkilerden çok kereler duyduğuma göre Türkler Osmanlı devletinin Avrupa'daki topraklarını asla kendilerine ait olarak görmüyorlardı. Tersine, gerçek vatanlarının Kızıl Elma olduğuna ve zamanı gelince Bizans'ın anahtarlarını kutsal bir emanetmiş gibi sessiz sedasız bize teslim ederek 'kadınları ve çocuklarıyla' Boğaz'ı geçip gideceklerine inanıyor ve bunu itiraf ediyorlardı. Bu Bizans ümidinin, Türklerin Avrupa'daki topraklarının bütünlüğünü bütün işgallere ve isyanlara karşı canları pahasına uzun, çetin ve kıyasıya savaşlarla adım adım korumaya çalıştıkları tarihi gerçeğiyle çeliştiği ortadadır. Ama Selim dememiş miydi? Türk ordularının verdiği bunca savaş ve elde ettiği başarılar neye yaradı? Yoksa yine olan olmamış mıydı? Yunan ayaklanmasının Padişah'ın Avrupa topraklarını sarsmasından ve ona verdiği zararlardan sonra ne akıtılan oluk gibi kanlarla ne de sayısız ölü vermekle, müminler ne kadar isteseler de, bu çözülmenin önünü almak mümkün değildir.*
>
> *(...)*
>
> *O halde Selim gibi bir insanın, Halife'nin tahtını artık Şam'a ya da Bağdat'a taşımak zorunda kalacağını ve kaderde yazılı saatin geldiğini düşünmesinde şaşılacak ne vardı?*"[262]

Yazar, belli bir yerden sonra (Selim'in Plevne savaşından sonra Ruslara olan sevgisini itiraf ettiği andan itibaren) Selim'in hikâyesini kendi milli beklentileri ile yeniden şekillendirmektedir.[263] Yazarın, açıkça ifade ettiği bu satırlar, "Megali İdea" düşüncesinin gündemde olduğu bu dönemde Yunan halkının duymak istediği cümlelerdir.[264] Yazar, Türklerin ne yaparsa yapsın başarısız olduklarını ve Yunan

[262] Georgios Vizyinos, *a.g.e.*, s. 58.
[263] Margaret Alexiou, "Why…, s. 291.
[264] Herkül Millas, *Türk ve Yunan…*, s. 357.

halkındaki "Megali İdea" düşüncesinin her şeye rağmen gerçekleşeceğini vurgulamaktadır. Yazarın, belli kalıplaşmış önyargıları olduğu sezilmektedir.

Moskof Selim

Öykünün başkahramanı olan Selim, Kaynarca'da yaşayan bir Türk'tür. Öyküde isimsiz anlatıcı da onu burada tanır. Bu Türk, Ruslara duyduğu sevgi nedeniyle "Moskof Selim" olarak anılır. Anlatıcı, Selim ile üç kez karşılaşır. Aleksandır Battenberg'in tahttan indirilmesi göz önüne alındığında bu karşılaşmalardan ilk ikisi, 1886 yılının 21 Ağustos'undan önce gerçekleşir. Son karşılaşma ise aynı yılın Eylül ayı içinde meydana gelir.[265]

Öyküde Selim, ilk olarak yazar tarafından anlatıcı ve yol arkadaşının arasında geçen diyalog aracılığı ile okuyucuya sunulur. Anlatıcı, Selim'in "Moskof" lakabını duyunca onun Rus olduğunu düşünür. Fakat aslında Selim, Ruslara esir düşüp dönmeyi başarmış bir Türk'tür. Aynı zamanda onun çevresi tarafından pek sevilmediği ve deli olarak kabul edildiği görülür. Anlatıcı, yol arkadaşının Moskof Selim'in deli olduğuna dair görüşlerine katılmaz. Ona göre, Selim'in bu şekilde yaşaması insanın sağlıklı olduğuna işaret eder:

> " *'Burada kim oturuyor? diye sordum. İlgisiz bir tavırla:*
>
> *'Moskof Selim." diye cevap verdi.*
>
> *'Son savaştan sonra buraya yerleşip kalmış bir Rus, herhalde?'*
>
> *'Tam tersine, buranın yerlisi bir Türk. Esir alıp Rusya'ya götürmüşler, dönüp gelmeseydi de bizi sevindirseydi. Yedi canlı adam.!'*
>
> *'Ne demek yedi canlı?'*
>
> *'Nah işte, yirmi beş yıldır girip çıkmadığı savaş kalmadı, hala dipdiri.'*
>
> *'Şimdi burada ne yapıyor?'*
>
> *'Küçük bir bahçesi var ve orada yetiştirdiklerini satıyor. Bir ineği ve tavukları da var. Sonra kahveci'lik de yapıyor. Çay pişiriyor. Delinin biri.'*

[265] Mihalis Hrisantopoulos, *a.g.e.*, s. 135-136.

Böyle düzenli bir hayat sürüyorsa,' dedim, 'Nasıl deli olur?' " [266]

Anlatıcının yol arkadaşı ise ona tepki göstererek Selim'in deli olduğu konusunda ısrar eder ve onu ikna etmeye çalışır:

" *'Ona Moskof Selim dediklerini duymuyor musun? Aklı fikri Ruslarda, Türkler onu, hain diye önce aralarından atmayı denediler. Sonra birkaç tahtasının eksik olduğunu anlayarak kendi haline bıraktılar. O da onları görmek istemiyor. 'Rusların gelmesini beklediğini' söylüyor ve ağzından başka bir şey çıkmıyor. Türkler yine buraya gelip oturuyor, yiyip içiyor eğleniyor, onunla alay ediyorlar.' "*[267]

Tam bu sırada Moskof Selim, onları fark eder ve evinden çıkarak onlara doğru ilerler. Anlatıcı ve Selim'in ilk karşılaşması böylece gerçekleşir:

"*Gerçekten de evden çıkan uzun boylu, geniş omuzlu bir adam emin adımlarla bulunduğumuz yere doğru geliyordu. Orta yaşı geçmişe benziyordu. Yerlerin kuruluğuna rağmen ayağında, Trakya'yı boşaltırken Kazakların*[268] *onbinlercesini yerli halka sattıkları dizlere kadar gelen yüksek asker botlarından vardı.(...) Gerçek olan bir şey varsa o da Moskof Selim'in ayağındaki botların, Trakya topraklarını çiğneyen Rus ayaklarının temsilcisi olarak kullanılamayacak durumda olmasıydı. Altları öylesine aşınmıştı ki Moskof Selim'in kendi tabanları Rus köselelerinin yerini almış bulunuyordu.*

Buna karşılık Türkün belinde, göğsüne kadar bütün göbeğini örten ve bu yüzden vücudunu biçimsiz gösteren sayısız kırışıklıkları ile kundak bezi gibi kat kat sarılmış kırmızı bir kuşak vardı. Bu kuşak kadar, sırtındaki asker işi olduğu anlaşılan ve yerinde kalmış iki üç Rus düğmesi özenle parlatılmış, yakasıyla manşetlerindeki şeritleri yıpranmış eski paltosu da Moskof Selim'e komik bir görünüş veriyordu. Bunlardan başka Moskof Selim başına, Türk

[266] Georgios Vizyinos, *Moskof Selim*, s. 9-10.
[267] Georgios Vizyinos, *a.g.e.*, s. 10.
[268] Rus Kazakları.

askerlerinin giydikleri türden ama püskülsüz yüksek bir fes geçirmiş ve etrafına, kulaklarına değecek şekilde ince yeşil bir mendil sarmıştı. Aptalca şeylere yenilik adını veren buranın yerli halkı için bile bundan acayip bir üniforma olamazdı. Türk bana yaklaşırken apaçık bir heyecan içinde:

'Dobro doide, bratuşka!' diye seslendi. Bu Rusça 'Hoş geldin kardeş! demekti.''[269]

Anlatıcının, "Moskof Selim" hakkındaki ilk izlenimlerinde, yazarın bilinçli bir amaç güttüğü savunulabilir. Çünkü Selim bir Türk olmasına rağmen kıyafetleri göz önüne alındığında başındaki fes dışında Rus kıyafetleri içinde betimlenir. Bu noktada bu durum "Selim"in kendini Rus olarak kabul ettirmesinin ya da bir başka deyişle Türklüğünden uzaklaşmasının bir örneği olarak gösterilebilir.[270]

İlk tanışmanın ardından, Selim sahip olduğu farklı yapısı ile anlatıcının hemen dikkatini çeker. Hatta Selim üstündeki komik görünen kıyafetlerine rağmen, anlatıcının sevgisini kazanır[271]:

"Moskof Selim ellisinin üzerinde olmalıydı, ama dış görünüşü ve siyah saçlarıyla daha genç gösteriyordu. Biçimli bir başı, düzgün bir alnı vardı. Yalnız yüzünün derisi, normaldan daha solgun ve kırışık görünüyordu. Uzun sürmüş bir hastalıktan yeni kalkmış gibiydi. Titrek ve ağır sesi ve derin melankolik bakışları erkekçe görünüşüyle tezat teşkil ediyordu. Her şeyden önce oldukça gür, yay gibi kaşlarının çevirdiği iri gözleri sevimliydi.

Gariptir ki önceden hiç tanımadığımız kimi yüzler daha ilk görüşümüzde, akıl erdiremediğimiz ve bilmediğimiz bir nedenle bizleri büyüleyip içimize yer edebiliyorlar. Moskof Selim'i ilk görüşümde bana da

[269] Georgios Vizyinos, *a.g.e.*, s. 10-11.
[270] Bu konuda D. Tziovas da Selim'in Ruslar gibi giyinmesine rağmen Türklere özgü fes takmasının onun kimlik karmaşasının bir işareti olduğunu belirtir. Bkz. Dimitris Tziovas, *a.g.e.*, s. 252.
[271] Aynı duruma Kamil ile karşılaşmasında da rastlanır.

öyle bir hal oldu. Üniformasının bütün komikliğine rağmen beni büyüledi, daha anında sevgimi kazandı, ilgimi çekti."[272]

O gün anlatıcı, onu bu kadar derinden etkileyen Selim hakkında bir şeyler öğrenmek için uğraşır; fakat umduğunu bulamaz. Anlatıcının aklını meşgul eden ve bir türlü kabullenemediği bir diğer konu, Selim'in anlatıldığı gibi deli olamayacağıdır:

"Derken kayalıklardan inerek yine karşısına geçtim ve onu soru yağmuruna tuttum. O ise kaçamak cevaplar veriyor, beni tatmin edeceği yerde daha çok meraklandırıyordu. Yalnız şu var ki bu adamın acayip kıyafetine bakıp gerçekten de aldanmamak gerektiğini anlamıştım. Moskof Selim'in deli olduğunu söyleyen arkadaşım şimdi sanki bana küfür etmiş gibi geliyordu. Adamın tek şaşırtıcı yanı kimi şeylere beklenmedik bir şekilde değer vermesiydi."[273]

Öyküde Selim'in deli olup olmadığı konusunda iki farklı görüşün olması ve anlatıcının Selim'in deli olmadığı üzerinde durması yine Kamil karakterindeki gibi Selim isminin de bilinçli bir şekilde seçilmiş olduğunu göstermektedir. "Selim" ismi, "*doğru, dürüst, kusursuz*"[274] anlamlarını karşılamaktadır. Aklı-ı Selim ise "*sağduyu*"[275] anlamına gelmektedir. Yazar, Selim ismi ile öyküsünün başkahramanının aslında anlatıldığı gibi deli biri olamayacağını aslında aklı başında biri olduğunu vurgulamak istemektedir.

Anlatıcı, o gün Selim'i bir türlü aklından çıkaramaz. Onun yüzünden uykuları bile kaçar ve o gece Selim'in ruhsal yapısı hakkında çeşitli çıkarımlar yaparak uykusuz kalır. Hayatı boyunca acı çekmiş olmasına rağmen, onun köşeye sıkıştırılmış bir ceylan gibi gurur dolu olduğunu düşünür:

---

[272] Georgios Vizyinos, *Moskof Selim*, s. 12.
[273] Georgios Vizyinos, *a.g.e.*, s. 12-13.
[274] *Türkçe Sözlük*, Cilt: 2, s. 1936.
[275] *Türkçe Sözlük*, Cilt: 1, s. 63.

"*Değişik kıyafeti ve Rus modeli kulübesiyle başka durularda dönüp bakmayacağımız, haline gülüp geçeceğimiz Kaynarcalı bu Türk bütün gece gözlerimin önünden gitmedi. Hem de öylesine ki gecenin uzun saatlerini elimde olmadan onun hakkında bir kanaat edinmeye ve üzgün bakışlı olduğu kadar da erkek karakterli bu insana duyduğum sevginin nedenlerini araştırmakla geçirdim. Deli olmadığı muhakkak, dedim kendi kendime. Ya da Ruslara olan tutkusu yüzünden delirmek üzere olan çaresiz bir yaratık. Gerçekten de dalıp giden melankolik bakışlarındaki esrarengiz bir gölge onun bambaşka bir iç aleminde yaşamakta olduğunu ele veriyordu.*

Ama ne kadar da sakin konuşuyordu! Ne kadar ince davranıyordu! Erkekçe tavırları karşısında insan elbisesinin gülünçlüğünü unutuyor. Ruslara olan zaafını görmezlikten geliyordu. Av köpekleri tarafından derisi parçalanmış, öldürücü yaralar almış olmasına rağmen mütevazi kovuğunda hala başını dik tutan mağrur bir ceylana benziyordu."[276]

Geceyi bu tip düşüncelerle geçiren anlatıcı, sabah olur olmaz "Moskof Selim"in yanına gider. İkilinin ikinci karşılaşması böylece gerçekleşir. Anlatıcı, çay içme bahanesi ile onu bu duruma iten sebepleri öğrenmek ister. Selim de onu gördüğüne çok sevinir. Çünkü onu ilk gördüğünde Rus sandığından; ama Rus olmamasına rağmen ne kadar iyi biri olduğunu düşündüğünden söz eder. Anlatıcı da, onu tekrar görme isteği duyduğunu anlatır. Selim, bunu duyunca, birbirini tanımayan insanların ruh kardeşi olabileceğini söyler. Daha da önemlisi Selim, anlatıcı bir Yunan olmasına rağmen kimseye anlatmadığı hikâyesini ona güvenerek anlatacağını belirtir.[277]

Öyküde Selim'in fiziksel ve ruhsal özellikleri anlatıcının gözüyle betimlenirken, Selim'in geçmişi hakkındaki bilgiler ise onun aracılığı ile okuyucuya sunulur:

" *'Bey oğluyum ve ailem çok zengindi. Aynı anadan iki erkek kardeşim daha vardı. Ben en küçükleriydim ve kızkardeşimiz olmadığı için*

[276] Georgios Vizyinos, *Moskof Selim*, s. 13-14.
[277] Georgios Vizyinos, *a.g.e.*, s. 14-19.

rahmetli annem beni haremden çıkarmadığı gibi kız gibi de giydirip süslerdi. Görüyorsun ya, zavallı kadın bir kız evladı olmadığı için böylece avunmak ve teselli bulmak istiyordu. Oniki yaşıma geldiğim halde saçlarım hala uzun, ellerim kınalı yüzüm boyalıydı ve kız elbiseleri giyiyordum. (...)' "[278]

Selim'in çocukluğunda baba sevgisine muhtaç kaldığı görülür. Babasının onu üstündeki kız elbiseleri yüzünden sevmediğini düşünür ve onun sevgisini kazanmak için onun gibi biri olmayı dener. Fakat olaylar beklediği gibi gelişmez:

"*Eskiden kendi kendime derdim ki: 'Babam beni öteki kardeşlerimi sevdiği kadar sevmiyorsa bunun suçu sırtımdaki kız elbiselerinde'. Böylece, şimdi artık onun gibi giyindiğim ve küçük atıma bindiğim ve okula gittiğim için beni iyi karşılayacağını sanıyordum. Ne gezer. Her zaman beceriksiz, korkak ve iğrenç olan bendim. Ne yapsam yaranamıyordum. Babamın hiçbir şekilde beni sevmek istemeyişini gördükçe kahroluyordum.*"[279]

Yine Selim kendi hayat hikâyesini Yunan anlatıcı ile paylaşırken, onun belli bir yaşa kadar kız gibi büyütülmesine rağmen ülkesi ve ulusuna bağlı biri olduğu görülür. Bu duruma örnek olarak Selim'in, ağabeyi Hasan asker kaçağı olduğunda onun yerine askere gitmesi,[280] bayraktarın şehit olması sonucu bayrağı düşman elinden kurtarma pahasına canını hiçe sayması[281] ve Rusya'nın savaşa hazırlandığını duyunca ailesini geride bırakarak tekrar askere yazılması[282] sayılabilir.

Selim'in başından geçen olayları onun ağzından dinledikten sonra, anlatıcı onun hakkında son olarak şu çıkarımlarda bulunur:

"*'Başına gelenler, Türk askerlerinin bilinen sabır ve metanetiyle ilgili anlatılanları da geçiyor. Yiğit yaradılışlı ve ayni zamanda filozof, ama*

[278] Georgios Vizyinos, *a.g.e.*, s. 19-20.
[279] Georgios Vizyinos, *a.g.e.*, s. 21-22.
[280] Georgios Vizyinos, *a.g.e.*, s. 25.
[281] Georgios Vizyinos, *a.g.e.*, s. 29.
[282] Georgios Vizyinos, *a.g.e.*, s. 43.

kıymeti bilinmemiş. Bıyığı terler terlemez, sadece haremde bir kız gibi büyütüldüğünü değil, onu sonsuz bir şefkatle seven ve onun ayrılığına dayanamayarak ölen talihsiz annesini de unutarak savaşa atılmış. Anne ve babasının, çocuklarının görüş ve duyguları konusundaki yanılgıları ne acayip. Anne ve baba da çocukların sadece dış görünüşte kendilerine benzeyip benzemediklerine bakıp önyargılara varmışlar. Özellikle babası evin kökünden felaketine sebep olmuş. Gerçeği söylemek gerekirse Selim annesiyle babasındaki iyi ve güzel huyları kendi benliğinde toplamış: Korkusuz ve cesur karakteri. Şeref ve gururu babasının meziyetlerinden başka ne olabilir? Ama babası, kaba mantığı, insana yakışmayacak katılığı, hiç de akıllıca olmayan sert ahlak anlayışıyla ruhundaki bu meziyetlere zarar verirken Selim, miras olarak aldığı bu meziyetlerin yanı sıra yumuşak ahlakı, doğuştan sağduyulu oluşu, sabrı ve iyikalpliliğiyle insanda sevgi ve saygı uyandıran kişi.

Bana öyle geliyordu ki kaderin garip cilvesi, savaşçı ve gönlü yüce Selim, uysal ve barışsever annesinden sadece görülmemiş derecede sevgi dolu bir kalp değil, aynı zamanda eşi az bulunur canlılıkta bir hayal gücü miras almıştı. Tıpkı o iyi kalpli hanım annesinin hayalinde küçük bir kız yaratmış ve Selim'i bir kız evlat gibi süsleyip giydirerek büyütmüş olması gibi, Ruslara olan zaafı altında ezilen ve gözlerindeki bizim için komik sayılabilecek gülüşü bile kaybolan Selim de bu Elen toprağında kendisine bir Rus dünyası yaratmış ve o canlı hayal gücüyle bu dünyanın eksikliklerini doldurmuştu.' "[283]

Anlatıcı, Selim hakkında yaptığı bu son çıkarımları ile aklında dönüp duran sorulara ait cevapları kısmen de olsa bulmuştur. Onun kişiliğini şekillendiren özellikleri anne ve babasından aldığını; fakat babasında farklı bir yapıya bürünen özelliklerin Selim'in kişiliğinde annesinden gördüğü sevecenlikle olumlu bir hale dönüştüğünü ifade eder. Anlatıcı, son cümlede ise iki zıtlığı birbiriyle karşılaştırır. Nasıl ki Selim'in annesi, onu erkek olmasına rağmen kız gibi giydirerek kız olduğu hayalini kurar, Selim de Türk olmasına rağmen, Rus sevgisi yüzünden kendini onlardan biri gibi görerek hayali bir dünya yaratır.

[283] Georgios Vizyinos, *a.g.e.*, s. 56-57.

Anlatıcı ve Selim'in üçüncü ve son karşılaşması, Selim hasta yatağındayken gerçekleşir. Anlatıcı, belediye doktorundan onun çok rahatsız olduğunu öğrenir ve onu evine ziyarete gider.[284] O gün Selim ölmeden önce kendi soyunu inkâr ettiği ve Ruslar ile gitmeyi düşündüğü için pişman olur:

> " *'Babam ve annem Müslüman idiler… Ben ve bütün Osmanlılar Padişah'ın mülküyüz… İnsan kanını değiştirebilir mi? Kanımı nasıl inkar ederim!.... Efendimize ihanet etmek!... Ruslarla gitmek!... Bu korkunç düşünce bir gece, bütün gece bana vicdan azabı çektirdi… Bütün gece sabahlara kadar aklımla kalbim mücadele etti… Sabahlara kadar… Kederimden, düşüncelerden aklım başıma geldi…'* "[285]

Öykünün sonunda "*Türk, Türk olarak ölmüştü.*"[286] sözü ile Selim'in her şeye rağmen Türk olduğu vurgulanır. Öykü ile birlikte yanılsama sona erer. Böylece nasıl Türk, Türk olarak kaldıysa Yunan da Yunan olarak kalır.[287] Bu ana kadar, Selim, ruhunun derinliklerinde birbirine zıt olan Türk ve Rus benliği ile mücadele etmektedir. Fakat Bulgaristan'da darbe olduğu ve Rusların, kendi bulunduğu yere doğru ilerlediği söylentileri yayılınca, Selim'in içindeki eski benliği yani Türk benliği, yüzeysel benliği olan Rus benliğine üstün gelir. Türk benliği o kadar güçlüdür ki, onu kalp krizi geçirmesine neden olur. Ölümle yüz yüze geldiğinde ise aslına yani Türklüğüne geri döner.[288]

Moskof Selim'in Babası

Öyküde ismi hakkında herhangi bir bilgi verilmez. Selim'in babası sert ve gururlu biridir. Kadınsı özelliklerden hoşlanmayan, at ve silahlara düşkün biridir. Selim'i de pek sevmez:

---

[284] Georgios Vizyinos, *a.g.e.,* s. 59-60
[285] Georgios Vizyinos, *a.g.e.,* s. 61
[286] Georgios Vizyinos, *a.g.e.,* s. 62
[287] Mihalis Hrisantopoulos, *a.g.e.,* s. 159.
[288] Esin Ozansoy, "Vize'li Georgios Viziinos'un 'Moskov-Selim' Adlı Öyküsüne Genel Bir Bakış, *Ataol Behramoğlu, Şair, Düşünür, Çevirmen, Öğretmen Armağan Kitabı,* Ed: Korhan Korbek, Heyamola Yayınları, 1. Basım, İstanbul 2009, s. 176.

> "*Babamı pek ender görüyordum. Mağrur ve sert bir insandı, hareminde konuşmazdı. Bir kere olsun beni kucağına alıp okşamış değildi; beni uzun saçlı ve kız elbiseleri içinde görmekten nefret ediyordu. Bana hiçbir zaman bir hediye vermedi ve her zaman gülünç takma adlarla çağırdı beni. Buna rağmen delikanlı adamdı. Atları ve silahları sever, kadınsı davranışlarla alay ederdi.*"[289]

Fakat oğlu Hasan'ın asker kaçağı olduğunu ihbar edip ölümüne sebep olduktan sonra çok değişir. Başta bu yaptığından pişman olmamış gibi gözükse de, Hasan'ın yokluğunu hissettikçe bu durumun farkına varır, kendini içkiye verir ve çevresinde olup bitenleri umursamaz bir duruma düşer.[290]

Öyküde ilk olarak sert ve kalpsiz biri olarak gösterilir. Bu açıdan bakıldığında Osmanlı'ya ait özellikler taşıdığı ve bu yüzden olumsuz bir şekilde yer aldığı söylenebilir. Daha sonraki aşamada eski halinden eser kalmaz ve kendini içkiye verir. Bu durum Osmanlı'ya ait özelliklerinden uzaklaşma olarak kabul edilebilir.

Moskof Selim'in Annesi

Öyküde yine ismi hakkında bilgi yoktur. Yine fiziksel özellikleri hakkında da bilgi verilmez. Selim'in annesinin eğitimli ve varlıklı bir aileden geldiği ve Selim'i çok sevdiği görülür.[291] Selim, askere alındığı sırada yine annesinin iyi bir aileden geldiğine vurgu yapar. Annesini, ekonomik yönden kötü durumda olan diğer kadınlar ile karşılaştırır ve onlar gibi olup son kez onun yanında olmasını annesinin zenginliğine tercih eder.[292]

---

[289] Georgios Vizyinos, *Moskof Selim*, s. 20.
[290] Georgios Vizyinos, *a.g.e.*, 35-36.
[291] Georgios Vizyinos, *a.g.e.*, s. 22.
[292] Georgios Vizyinos, *a.g.e.*, s. 27.

Selim'in babası ise eşinin ölümünden sonra eşi hakkında "*iyi kalpli karım*"[293] diyerek pişmanlığını dile getirir.

Hasan

Hasan, Selim'in büyük ağabeyidir. Öyküde Selim'i diğer kardeşinden koruduğu görülür.[294] Hasan, "*iradesi zayıf*"[295], "*ciddi ve sert*" aynı zamanda "*yumuşak kalpli ve uysal*"[296] biridir.

Şakir Baba

Şakir baba, Selim ve ailesinin uşağıdır. Yaşlı ve dürüst biridir. Selim ve ağabeylerini çok sever. Selim'in babasından çok, annesine bağlı biridir.[297]

Bayraktar

Öyküde ismine değinilmez. Bayraktar, "*edepsiz davranışlarıyla kısa boylu ve şişman biri(dir)*"[298]

Binbaşı

Öyküde sadece binbaşı olduğu söylenir. Orduya alınan acemi askerlerin kaydını yapmakla görevli,[299] "*soluk yüzlü*"[300] ve "*Serasker'in gözdelerinden birinin akrabası*" [301]olan "*aksi*"[302] bir subaydır.

[293] Georgios Vizyinos, *a.g.e.*, s. 41.
[294] Georgios Vizyinos, *a.g.e.*, s. 22.
[295] Georgios Vizyinos, *a.g.e.*, s. 24.
[296] Gös. yer.
[297] Georgios Vizyinos, *a.g.e.*, s. 34-35.
[298] Georgios Vizyinos, *a.g.e.*, s. 23.
[299] Georgios Vizyinos, *a.g.e.*, s. 26.
[300] Georgios Vizyinos, *a.g.e*, s. 29.
[301] Georgios Vizyinos, *a.g.e.*, s. 30.
[302] Georgios Vizyinos, *a.g.e.*, s. 29.

Selim'in Küçük Ağabeyi

Selim'in ortanca kardeşi olduğundan söz edilir. Sadece evlendikten sonra evden ayrıldığı söylenir.[303]

Hasan'ın Arkadaşı

Hasan'ın askere gitmemek için birlikte kaçtığı arkadaşıdır.

Postacı

Yeni askere alınanların Edirne'ye gideceğini bildiren Padişah emrini getiren biridir.[304]

İmam

Avlu kapısında bir koç kesip askere gidenler için dua eden biridir.[305]

Padişahın Budala Kulları[306]

Yedi yıl boyunca ülkesine hizmet eden Selim, evine dönmeye çalıştığı sırada okuma yazma bilmedikleri için tezkeresini okuyamayan ve onu hırsız sanarak tutuklayan kişilerdir.[307]

Genç Zaptiye ve Zaptiyeler

Pavlovska'nın Selim'e hediye olarak verdiği Rus kılıcını almak isteyen biridir. Ona gösterdiği tepki ve hakareti sonucu zaptiyeler tarafından dövülür, kılıcı

[303] Georgios Vizyinos, *a.g.e.*, s. 36.
[304] Georgios Vizyinos, *a.g.e.*, s. 26
[305] Georgios Vizyinos, *a.g.e.*, s. 28
[306] Asıl metinde "aptal memurlar" olarak yer almaktadır. Bkz. G. M. Viziinos, *Apanta ta Diigimata*, s. 227.
[307] Georgios Vizyinos, *Moskof Selim*, s. 31.

elinden alınır ve subay rütbe işaretleri sökülür.[308] Öykü içinde sadece olumsuz özellikleri ile yer alırlar.

Kumandan

Selim'in hapisten çıktıktan sonra onu bölüğüne alan kişidir. Cesur ve dürüst biridir.[309]

Gazi Osman Paşa

Öyküde ondan "*Plevne kahramanı yaşlı Osman Paşa*"[310] diye söz edilir.

Padişah, Serasker, Müftü, Subay, Atlı Subay, Hâkim, Süvariler, Askerler, Doktorlar, Hastane Görevlileri, Hastalar ve Diğer Paşalar

Öyküde ya sadece isimleri geçer ya da çok az yer alırlar. Bu kişiler hakkında öykü içinde net bir biçimde olumlu ya da olumsuz herhangi bir ifadeye rastlanmamaktadır.

4.1.5.4. Doğu Trakya

4.1.5.4.1. Vize[311]

Yaz aylarının sonuna doğru, anlatıcı ve yol arkadaşının uzun bir yolculuktan sonra vardıkları bu yerin ismi öyküde açıkça belirtilmez. Anlatıcı, sadece bu yerin Doğu Trakya'nın B….. adındaki ilçe merkezi olduğunu söyler ve bu mekânı şu şekilde betimler:

---

[308] Georgios Vizyinos, *a.g.e.*, s. 53-54.
[309] Georgios Vizyinos, *a.g.e.*, s. 40.
[310] Georgios Vizyinos, *a.g.e.*, s. 44.
[311] Orijinal metinden tam çevirisi "*V. Kazasının idari merkezi*"dir. Bkz. G. M. Viziinos, *Apanta ta Diigimata*, s. 194. Fakat Osman Bleda Trakya'nın B….. adındaki ilçesi olarak çevirmeyi uygun görmüştür.

"*Yaz neredeyse sona ermişti. Bir akşam üzeriydi. En ücra köyler arasında geçen on saatlik bir at yolculuğundan sonra doğu Trakya'nın B….. adındaki ilçe merkezine vardık. Şehrin tepesindeki kalenin kasvetli siyah kuleleri görünüyordu. Evlerin kiremit döşeli damları üzerinde, alçalmakta olan güneşin ışıkları altında bembeyaz birkaç minare ve servi ağaçları yükseliyordu.*"[312]

4.1.5.4.2. Kaynarca

Yazarın doğduğu topraklara yönelik geri dönüşleri, anlatılarının içinde sürekli göze çarpmaktadır. Bu dönüşler onun doğum yeri olan topraklara duyduğu bir özlem, anımsama ya da şefkatli yıllarının anısı değildir. Bu, onun için umutsuz bir yolculuk ve ölmeden önce doğduğu toprakları görebilmesi için gerçekleştirdiği son çabadır. Anlatıcı ve yol arkadaşının ısrarla Kaynarca'nın yolunu tutmaları bu yolculuğun aslında bir rastlantı sonucu olmadığını göstermektedir.[313]

Öyküde Kaynarca'nın betimlemesi üç farklı bakış açısından okuyucuya sunulur. İlk olarak anlatıcı yol arkadaşı tarafından " *'(c)ana can katan bir su. Kayalardan kaynıyor.'* "[314] diye betimlenen Kaynarca, anlatıcı gözünden adeta büyülü bir yermiş gibi okuyucuya aktarılır. Anlatıcı gördükleri yol arkadaşının söylediklerini onaylar niteliktedir. Betimlemelerine kaynaktan akan su ile başlar ardından onun çevresine ve yörenin genel bir görünümüne de değinerek betimlemesini detaylandırır:

"*Gerçekten de Kaynarca göreni mest eden bir pınardır ve Türkçe adını, gürültüyle fokurdayan bir kazana benzemesinden almıştır. Buzlu suları öylesine berraktır ki bembeyaz, dağ gibi kayaların dibinden ışıl ışıl erimiş elmas kaynıyor gibidir. Sular insanı büyüleyen esrarengiz bir şarıltıyla durmadan oluk oluk akar. Sanki mübarek Toprak Ana, o bitmez tükenmez şefkatiyle, geniş ovalardan yaz güneşinin okları altında halsiz*

[312] Georgios Vizyinos, *a.g.e*, s. 7-8.
[313] Esin Ozansoy, "Vize'li Georgios…" s. 172.
[314] Georgios Vizyinos, *Moskof Selim*, s. 8.

kalmış onca bitki ve çiçek kana kana içsin ve büyüsün diye yeryüzüne dalga dalga su pompalamaları için yer altı ruhlarına emir vermiştir.

Ve böylece, bu mavi-beyaz ve geveze dereciğin kıyıları, güzel kanatlı yusufçuklarla başka başka böceklerin ve kelebeklerin seve seve gezintiye çıktıkları koyu-yeşil sazlıklar ve papirüslerle çevrili bir vaha halini almıştı. Orada burada kısa gövdeleri ve kalın dallarıyla geceleri kumru sürülerine, besbelli sığınak vazifesi gören yabani söğüt ağaçları yükseliyordu. Akşam rüzgarı sevişen kumruların tatlı iniltilerini kulaklarımıza kadar taşırken, üzerine yıldırım düşmüş bir çınarın kuru dallarından pusuya yatmış bir atmaca, göze görünmeden yükseklerde günün son şarkısını yayan neşeli ve geveze tarla kuşlarını bekliyordu.

Bu vahanın çevresindeki uçsuz bucaksız tarlalar artık hazinelerini B…… şehrinin köylerine vermişlerdi ve toprak göz alabildiğine ıssız ve terkedilmiş görünüyordu."[315]

Selim ise, Kaynarca'yı "*cansız kayalardan fışkıran şu soğuk su*"[316] olarak ifade eder. Öykü genelinde yapılan üç farklı betimlemenin ortak imgesi, hayat ve canlılıktır. Kaynarca, anlatıcı aklında doğal güzelliği ile yer eder. G. Viziinos'un diğer öyküleri ile karşılaştırıldığında Doğu Trakya hakkında yaptığı en detaylı betimleme *Moskof Selim* adlı öyküde yer alan Kaynarca'dır.

Moskof Selim'in Evi

Kaynağın serin sularından başını kaldırıp etrafına bakan anlatıcı, bulunduğu çevrenin Rus bozkırlarına benzediğini vurgular. Yine bu ortam içinde Moskof Selim'in evini Rus evlerine benzetir:

"*Kaynağın soğuk sularından içip elimi yüzümü yıkadıktan sonra bakışlarımı etrafımda gezdirdim. Bir an için kendimi güney Rusya'nın steplerinde bir vahada sandım. Kaynaktan oldukça uzakta bir tepeye çakılmış gibi duran küçük bir ev, iki uzun kayın ağacının yaprakları*

[315] Georgios Vizyinos, *a.g.e.*, s. 8-9.
[316] Georgios Vizyinos, *a.g.e.*, s. 18.

arkasından görünür görünmez seni alıp geçici bir hayat alemine sürüklüyordu. Her bir yanı birbirine çakılmış ya da üst üste yığılmış kütüklerden yapılmış olan bu küçük ev, Rus köylülerinin 'izbe' dedikleri fakir evlerine tıpatıp benziyordu."[317]

Kaynarca ve çevresinin betimlemesi aslında okuyucuyu öykünün başkahramanı olan Moskof Selim'in hayat hikâyesine götüren bir ön hazırlıktır. Bu yöre aracılığı ile Selim'in gizemi gözler önüne serilir. Anlatıcı, gözlerinin önünde duran gizemli, farklı ve yabancılaşmış bir yörenin hayretinden etkilenir. Bu yörenin yabancılaşma örneği ile Selim hakkındaki ilk bilgi ortaya çıkarılmaktadır. Selim de bu yörenin yabancılaşması gibi yabancı ve bambaşka biridir.[318]

4.1.5.4.3. İstanbul

Konak

Selim'in çocukluk ve gençlik zamanlarını geçirdiği mekândır. Bu evin betimlemesi Selim'in gözünden yapılır. Selim, bu evin zamanla değişimini şu şekilde aktarır:

"*Evimizin avlusuna girdiğimde kimse beni tanımadı. İnan bana, ben de kimseyi tanıyamadım. Sanki binalar bile tanınmayacak hale gelmişti. Çocukluk ve gençlik yıllarımda gözünü nereye çevirip baksan, gördüğün her şey sana burada, titizliği, güzelliği ve sessizliği seven ciddi bir beyefendinin sözü geçtiğini anlatırdı. Şimdi ise her şey bambaşkaydı. Avludaki çeşme kurumuştu. Kapının halkaları küften kızarmıştı ve evin girişinde, eskiden olduğu gibi, kapıyı beyefendisine açmaya hazır elleri göğsünde bağlanmış duran kimse yoktu. Sadece, utanmadan bağırışıp çağırışan, küfreden ve*

[317] Georgios Vizyinos, *a.g.e.*, s. 9.
[318] Esin Ozansoy, "Vize'li Georgios..." s. 172-173.

gülüşen hizmetçilerin sesini duyuyordum. Kim geldi diye bakmak ve anlamak için kimseler koşup gelmemişti!"[319]

Ayrıca bu ev, Selim askerden geldikten sonra, hapse atılmadan önce huzur bulamadığı bir mekân konumundadır.[320]

4.1.5.4.4. Diğer Mekânlar

Öyküde yer alan diğer mekânlar şunlardır: Anlatıcının konakladığı ev,[321] Selim'in Hasan'ın yerine askere yazılmak için gittiği askerlik şubesi,[322] verilen emir sonucu acemi erlerin gitmesi gereken Edirne,[323] Selim'in askerlikten kaçan kardeşi Hasan'ın öldürüldüğü dağlar[324], babasının şikâyeti sonucu cezasını çektiği hapis[325] ve son olarak İstanbul'daki konaklar, camiler, sokaklar ve savaş esirlerinin gemilerden indirildiği Galata Köprüsü, Boğaziçi kıyıları[326] ve Seraskerlik avlusu.[327]

4.1.6. DİĞER ÖYKÜLERİ

G. Viziinos'un detaylı bir biçimde incelenen beş öyküsü dışında geriye kalan üç öyküde Türkler yer almamaktadır. 1885 yılında *Evdomas* adlı dergide yayımlanan ve dil sorununa eğilen[328] *Elma Ağacı Neden Alma Ağacı Olmadı* adlı öykü mekân olarak Doğu Trakya'da geçmektedir. Bu öyküde de öykünün geçtiği köy ismi açıkça ifade edilmemektedir. Fakat bu yerin Vize olduğunu söylemek yanlış olmaz. Çünkü öyküde bahçelerinde bulunan elma ağacından söz eder[329] ve kendi ismini de Georgis olarak gösterir.[330] Aynı bahçe ve elma ağacı *Kardeşimin Katili Kimdi* adlı öyküde de yer almaktadır. Öyküde kendi evleri ve bahçesi dışında,

[319] Georgios Vizyinos, *Moskof Selim*, s. 31-32.
[320] Georgios Vizyinos, *a.g.e.*, s. 39.
[321] Georgios Vizyinos, *a.g.e.*, s. 13.
[322] Georgios Vizyinos, *a.g.e.*, s. 25.
[323] Georgios Vizyinos, *a.g.e.*, s. 26.
[324] Georgios Vizyinos, *a.g.e.*, s. 35.
[325] Georgios Vizyinos, *a.g.e.*, s. 40.
[326] Georgios Vizyinos, *a.g.e.*, s. 52
[327] Georgios Vizyinos, *a.g.e.*, s. 53.
[328] Alkis Thrilos, *a.g.e.*, s. 963.
[329] G. M. Viziinos, *Apanta ta Diigimata*, s. 447
[330] G. M. Viziinos, *a.g.e.*, s. 449

haftada iki ya da üç kere bahçesindeki otları temizlemeye gittikleri Başkilise[331] de Doğu Trakya'daki mekâna örnek gösterilebilir.

G. Viziinos'un ikinci öyküsü 1883 yılında *Estia*'da yayımlanan *Pire ve Napoli* arasındaki adlı öyküde ise anlatıcı ve Masinga arasındaki konuşmada eski anılarından söz ederken İstanbul, Boğaz ve Tarabya[332] adları geçmektedir.

4. 2. ŞİİRLERİNDE TÜRKLER VE DOĞU TRAKYA

Bu bölümde Türkler ve Doğu Trakya'dan söz eden şiirler ele alınmıştır. Birçok şiirde Türkler ve Doğu Trakya yer almasına rağmen, çok az bir kısmında tezin amacına dönük özelliklere rastlanmıştır. G. Viziinos'un Türklere yer verdiği şiirlerine bakıldığında, bunların çoğunluğu İstanbul ile ilgili şiirlerdir. Vize ile ilgili şiirleri içinde sadece 2 şiirinde Türklere rastlanmıştır.

4.2.1. Attika Rüzgârları

Vize

G. Viziinos, *İ Thliveri İstoria* (Üzücü Hikâye) adlı şiirinde Trakya'da bulunan bir köy ve evden söz eder. Bu evin ve bahçenin bakımsızlığına vurgu yapar. Bu şiirde geçen köyün ismini ya da evin kimin olduğunu açıklamaz; fakat bu köyün Vize ve evin de kendi evi olduğu rahatlıkla söylenebilir. Burada anlatılan mezar, *Kardeşimin Katili Kimdi* adlı öyküde de söz edilen ağabeyi Hristakis'in mezarını ve bahçede bulunan elma ağacını hatırlatmaktadır. Aynı elma ağacı *Elma Ağacı Neden Alma Ağacı Olmadı* adlı öyküde de yer almaktadır:

(...)
Trakya'da bir köy bilirim, aşağıda bir ev,
Bir ev, yıkık bir ev ──Allah korusun──

[331] Gös. yer.
[332] G. M. Viziinos, *a.g.e.*, s. 382,410.

Çepeçevre bir duvar, önünde bir avlu

Sağ tarafında sulanmamış bir bahçe

Bahçenin içinde bir ağaç, gölgesinde bir mezar

Sabah üstünde tütsü, akşam mum yanar

Bir ihtiyar kadın gündüz gece, budanmış bağ gibi,

Yas tutar ve ağlar, eğri mezar taşı gibi.
(...)[333]

Şiirde, ağabeyinin ölümünün ailesini özellikle de annesini nasıl etkilediğini anlatmaktadır. "İhtiyar kadın" olarak ifade ettiği annesi Despoinio olmalıdır. Şiirde benzetmelerden yararlanarak onun üzüntüsünü somutlaştırır. Despoinio şiirde "budanmış bağa gibi" ve "eğri mezar taşı gibi" benzetilmektedir. Üzüm bağları budandığında nasıl hiç durmadan özsuyunu akıtır ve ağlıyor gibi gözükürse, Despoinio da üzgün, mutsuz ve ağlamaktan bitap düşmüştür.

Pros Tin Selini (Aya) adlı şiirde ise Viziinos genel olarak çocukluk anılarına yer verir ve bir arkadaşıymış gibi Aya seslenir. Şiir, okuyucuda eski günlere duyulan bir özlem imgesi uyandırır. *Üzücü Bir Hikaye*'de çizdiği karamsar tablo yerini güzellik ve özlem hissine bırakır. Yine Vize'den, evinden ve bahçesinden söz eder:

Ciddi ve solgun görünüşün,
Yükseklerde seyreden Ay,
Bilmiyorsun bana nasıl kardeşçe teselli,
Nasıl da çocukça muhakeme veriyor!
(...)

Güzel köyümüzü, Vize'mizi hatırlıyor musun?
Evimizi, güzel bahçemizi?
Ve çiçekler içinde, Mario'yu hatırlıyor musun,
Tüm kalbimle sevdiğim?[334]

[333] Georgios Viziinos, *Apanta ta Poiimata…*, s. 128.

Viziinos, ilk kıtada Ay ile konuşur ve deyim aktarmalarından yararlanır. Ay insana ait olan "ciddi ve solgun görünüşü" ile kişileştirilir.

İ Parafron (Deli) adlı şiirde Vize'de gerçekleşen bir düğünden ve bu sırada Rusların kaçarken köyleri ateşe verdiğinden ve Türklerin Hristiyanları kılıçtan geçirdiğinden söz edilir:

Mersin ağacından yapılmış bir taç takıyor
Örgülü saçlarında
Ağılın dışından geçiyor kız
Yavaşça ve ürkekçe
Ağır felaket içinde
─Nikâh taçlarını getirin! Mumları getirin,
Çünkü damat beni bekliyor!
(...)

Kapı açılıyor ve bakıyorlar
Yardım et İsa gökyüzünden
Kılıçtan geçiriyor Türkler sağdan soldan
Yakaladığı Hıristiyanları!...
Rusların yenik düşenleri ayrılıyor,
Ve savunmasız köyleri yakıyor:
─Saklayın nikâh taçlarını ve mumları
Çünkü hepimiz öleceğiz![335]

Şiirde sade bir anlatım göze çarpmaktadır. Şiir, bir düğünü çağrıştıran ifadeler ile başlar. Mutluluk imgesi ile başlayan şiir, daha sonraki kıtalarda savaşın acımasızlığı ile bir felaket, acı ve umutsuzluk imgesine dönüşür.

[334] Georgios Viziinos, *a.g.e.*, s. 131.
[335] Georgios Viziinos, *a.g.e.*, s. 144-145.

İ Epaitis Tis Viziis (Vize Dilencisi) adlı şiirde yine Vize'den ve yaşadıkları mahalleden söz eder. Viziinos, yaşadığı mahallenin isminin "Plaça" (Bkz. EK-8) olduğunu ifade eder. Trakya'da bulunan diğer yerler arasında Vize'nin eşi ve benzeri olmadığını vurgular. Yine şiirde sade bir dil kullanır. Benzetmelerden, deyim aktarmalarından yararlanmaz:

Trakya'nın köyleri çok,
Vize gibisi yok,
Aşağıda bir mahalle
Plaça adında,
Plaça'da kalabalığın ortasında
Büyük bir taş;
(...)[336]

Türkler ve İstanbul

To Baloukli adlı şiirde, hem İstanbul hem de Türkler yer almaktadır. Viziinos, bu şiirinde İstanbul'un fethi sırasında gerçekleştiğine inanılan bir efsaneyi[337] anlatır. Şiire bakıldığında, Fatih Sultan Mehmet'in 40 gün kadar İstanbul'un fethi için mücadele ettiğine yer verilir. "40 gün" burada sembolik bir anlam taşır. Paskalya öncesi 40 günlük hazırlık olan "Lent" dönemi[338] ile İstanbul'un kuşatması arasında bir benzerlik kurmaktadır. "Lent" döneminde günde bir kez yemek yenir. Et ve balık gibi yiyeceklerden bu süre boyunca uzak durulur.[339] Şiirin devamında Türklerin şehri ele geçirdiği ve Hristiyanların kafalarını kestiği ifade edilir. Bu sırada balık kızartan bir rahibe İstanbul'un düştüğü haberi verilir; fakat buna inanmaz. Buna inanabilmesi için tavadaki balıkların tekrar canlanması gerektiğini söyler. Ve balıklar sanki ölmemişler gibi birden canlanırlar:

---

[336] Georgios Viziinos, *a.g.e.*, s. 147.
[337] Fetih sırasında bir keşiş Balıklı Ayazma'da balık kızartır. Tam bu sırada başka bir keşiş gelir ve ona İstanbul'un Türkler tarafından alındığını söyler. Fakat balıkları kızartan keşiş, buna inanabilmesi için tavadaki balıkların canlanıp suya atlaması gerektiğini söyler. Bunun üzerine tavadaki balıklar bir tarafları kızarmış biçimde zıplar ve bunu gören keşiş onları aldığı suya geri bırakır. Bkz. Edmon De Amicis, *İstanbul*, Türk Tarih Kurum Basımevi, Ankara 1993, s. 272.
[338] Mehmet Alparslan Küçük, "İkonografiden İnanca 'İsa Mesih'in Dirilişi, /Paskalya' Süreci", *Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, s. 258.
[339] Şinasi Gündüz, Din ve İnanç Sözlüğü, 1. Basım, Vadi Yayınları, Konya 1998, s. 234.

40 gün savaştı Mehmet[340] *almak için*
Ulu İstanbul'u
40 gün balık sürmedi başrahip
Ağzına yemek için

40 gün sonra, canı çekti yemek
Kızarmış balık
Eğer Meryem Ana bizi koruyorsa ve koruyor da
İstanbul'u kim alabilir?
(...)

—Kızartma, ihtiyar, ve balık kokusu yayıldı
Ulu İstanbul'da
Şanlı İstanbul'u Türkler aldı
Uçuruyorlar kellemizi!

—Türk ve Müslümanlar İstanbul'a adım atamaz!
Bana yalan gibi geliyor!
Eğer kötü bir gerçekse, balıklar canlansın da
Atlasın kaynağa!
(...)[341]

Şiirde Türklere ve Fatih Sultan Mehmet'e doğal olarak yer verilmesine rağmen Viziinos efsanede anlatılanlara sadık kalır. İstanbul'dan söz edilmesine rağmen, betimlemelere yer verilmez. Türkler, İstanbul'da bulunan halkı katleden düşman imgesi olarak yansıtılır. Bu açıdan bakıldığında Viziinos'un Yunanların Türklere karşı sahip olduğu olumsuz Türk imgesini benimsediği söylenebilir.

O Teleftaios Palaiologos (Son Paleologos) adlı şiir konu olarak Konstantinos Palaiologos'tan söz eder. K. Palaiologos'u kendi gözleri ile gördüğünü

[340] Fatih Sultan Mehmet.
[341] Georgios Viziinos, *Apanta ta Poiimata*…, s. 103.

torununa anlatan bir ninenin ağzından çıkmış gibidir. Şiirde İstanbul'un fethine değinilir ve Türk askerleri ile Hristiyan ordusu arasında bir karşılaştırma yapılır. Hristiyanlar özgür, bağımsızdırlar; fakat Türk askerleri "Sultan'ın köleleri" olarak anılır. Yine Türkler İstanbul'u işgal eden düşman imgesi ile bütünleştirilir. Ayrıca Fatih Sultan Mehmet'ten ve imparatorun kaldığı "saray gibi döşenmiş" bir mekândan söz edilir. Bu yerin mağara olmasına rağmen, benzetmelerden yararlanılarak gösterişli ve kutsal bir yer olduğuna işaret edilir:

—Onu kendi gözlerinle gördün mü, nine, İmparatoru,
Belki de sana rüya gibi geldi, diyelim mi,
Masal gibi?
—Onu kendi gözlerimle gördüm, senin kadar gençken,
Yüz yaşında olsam da, hala hatırlıyorum,
Sanki dün gibi.

İstanbul'da, Altınkapı'da, kulenin altında,
Geniş bir mağara, döşenmiş saray gibi,
Kutsal kilise gibi.
Hiçbir Türk onun yakınında duramaz,
Hiç kimse demir kapının yolunu bulamaz,
Haber veremez.

Neden nine, nerede o? —Kana bulanmış
Şimdi bir meleğin ellerinde,
Gökyüzünde…
Türkiye'nin İstanbul'a savaş açtığı zamanlardı.
Bir yanda bir avuç özgür, diğer yanda on binlerce asker
Sultan'ın köleleri.

Ve Mehmet ihtişamlı atının üstünde
—İstanbul'un anahtarını bana ver! diye Konstantinos'a haykırır,
Ve kılıcını da!
Gel de al! der mutat Türk'e.

Ben hiçbir şey vermem! Hiçbir şey, kaynadıkça
İçimde bir damla kan!─
(...)[342]

Yukarıda alıntılanan şiirin son kıtasında Fatih Sultan Mehmet'in Konstantinos'a teslim ol çağrısında bulunduğu gerçeğine de değinilir.

4.2.2. Diğer Şiirleri

Vize, İstanbul ve Türkler

I Mitera ton Epta (Yedilerin Annesi) adlı şiir uzun bir şiirdir ve 104 kıtadan oluşur. Bu şiir içinde Türk-Rus savaşından, Türklerden, Vize'den ve hatta kısaca da olsa İstanbul ve Ayasofya'dan da söz edilir.

Türk-Rus savaşı sırasında Vize'nin genel durumu şu şekilde anlatılır:

(...)
Vize'nin etrafındaki evler yıkılmış,
Kilise yarısı yanmış, mezarlar açılmış,
Ve mağaralar sessiz,
Azrail'in susturduğu dudaklar gibi,
Ve oradakiler apaçık kaldılar solukları kesilmiş gibi,
Zannedersin ki gizlice işaret ederler ve sana söylemek isterler,
(...)[343]

Viziinos, savaşın getirdiği olumsuz durumu ifade etmek için mecaz anlamlı kelimelerden ve benzetmelerden yararlanır. Savaşın getirdiği bu felaket ortamında, Vize ve çevresinin durumunu ölüm meleğinin insanların canlarını aldığında oluşan ölüm sessizliğine benzetir.

[342] Georgios Viziinos, *a.g.e.*, s. 111-112.
[343] Georgios Viziinos, *a.g.e.*, s. 241.

Yine aynı şiirde başka bir kıtada Türklerden ve Ruslardan olumsuz imgeler ile söz edilir. "Yeryüzü nefes alsın" deyim aktarması ile Türklerin ve Rusların olumsuz imgesi derinlik kazanır:

(...)
Tanrı'ya dua ettim onları benim için canlandırsın diye!
Onlara güç bağışlasın, onlara hükmetme yetisi versin,
Poyraz rüzgârı ile yola koyulsunlar,
Rusları ve kara Türkleri boğsunlar!
Yeryüzü nefes alsın diye, rahat etsin diye
İnsanlık.
(...)[344]

Şiirin bir başka kıtasında yine Viziinos, deyim aktarmalarından yararlanır:

(...)
Ve Türkler bana bir çapa, bir kürek bile bırakmadı,
Yavrucaklarımı gömeyim de, toprak onları geri kabul etsin
Verdiği gibi.
Aldım ve getirdim onları karalar bağlı evime,
Güvende olsunlar diye, ölümü bulayım ben de diye
Aynı siperde.
(...)[345]

Fakat sadece Türklere değil, savaşan iki tarafa da tepki gösterilir:

—Ateş yaksın Türkleri, ateş ve yıldırım!
Ve rüzgârlar küllerini daha öteye sürüklesin
Kızıl Elma'dan!
Tanrı'nın gazabı pençelerini Ruslara saplasın
Onları apaçık boğsun, gizlice boğsun

[344] Georgios Viziinos, *a.g.e.*, s. 245.
[345] Georgios Viziinos, *a.g.e.*, s. 246.

Saraydan mağaraya kadar!
(...)[346]

Türklerden ve Ruslardan söz ettiği bir başka kıtada "kudurmuş köpek Türkler" ve "acıkmış kara ayı" deyim aktarmalarından faydalanarak Türk ve Ruslar arasındaki çekişmeyi ifade eder:

(...)
Ama lanetlenmiş Ruslar gene ortaya çıktı
Ve kudurmuş köpek Türkler ile kavgaya tutuştu
Acıkmış kara ayı.
Ve orada yırtınıp da birbirlerini yiyen bunlar,
Kocasını öldürdüler! Onu dul bıraktılar,
Ve çocuklarını tarlalarda yetim koydular!
(...)[347]

4.2.3. Çocuk Şiirleri

Vize

Filopatria (Yurt sevgisi) adlı çocuk şiirinde yine Vize'ye duyduğu sevgisine yer verir. Vize'nin güzelliğinin benzersiz olduğunu anlatır. Aynı zamanda "Tatlı yurdum gibi" kelimesi ile alışılmamış bağdaştırma kullanır:

Tüm köyleri, sana söylüyorum,
Tüm köyleri seviyorum
Duyduğum ve gördüğüm,
Fakat bu kadar güzeli (yok)
Güzel yurdum gibi
Tatlı yurdum gibi.
(...)[348]

[346] Georgios Viziinos, *a.g.e.*, s. 250.
[347] Georgios Viziinos, *a.g.e.*, s. 252.

İstanbul

To helidoni (Kırlangıç) adlı çocuk şiirinde İstanbul'dan geçen bir kırlangıç ile konuşur gibi Ayasofya'nın tarihi yapısına atıfta bulunur. Kırlangıca insana ait özellikler yükleyerek deyim aktarmasından faydalanır:

Zavallı kırlangıcım,
Söyle bana, söyle neden,
Göğsün kan içinde
Ve kuyruğun kesilmiş?

İstanbul'dan geçtim,
Ayasofya'dan,
Tüm neşesi ile
Tüm antik güzelliği ile.
(...)[349]

4.2.4. Türkler ve Doğu Trakya'dan Söz eden Diğer Şiirler

Bu şiirler dışında Doğu Trakya'ya ve Türklere çok az da olsa yer veren şiirler de bulunmaktadır. *İlk Dizeler* adlı şiir derlemesi içinde *İ en Halki theologiki sholi*'de Boğaz[350] ve *To Apolasithen Ptinon*'da memleket[351] kelimeleri geçer. *Attika Rüzgârları* adlı şiir derlemesi içindeki *İ Agia Sofia*'da ise Ayasofya'nın inşası konu olarak seçilmiştir. Bu şiir, genel olarak Ayasofya'nın inşası hakkında anlatılagelen efsane[352] temel alınarak yazılmıştır. Şiirde, I. Justinianus'un Ayasofya'yı yaptırmak için mimarlardan kilise planı çizmesini istemesinden ve bu planların istediği gibi

[348] Georgios Viziinos, *a.g.e.*, s. 367.
[349] Georgios Viziinos, *a.g.e.*, s. 352.
[350] Georgios Viziinos, *a.g.e.*, s. 13.
[351] Georgios Viziinos, *a.g.e.*, s. 28.
[352] Efsaneye göre, I. Justinianus, Ayasofya kilisesinin yapılması için plan çizilmesini ister; fakat hiçbir ustanın çizdiği planı beğenmez. Bir gün ayin sırasında, I. Justinianus "mukaddes ekmeği" yere düşürür ve bir arı onu alıp kaçar. Bunu gören I. Justinianus, İstanbul'da arı sahibi olanlara bu ekmeği bulursalar ödül vereceğini vaat eder. Bir kişi kilise maketi şeklinde ve mihrabında da "mukaddes ekmek" bulunan bir bal peteği getirir. Ayasofya'nın bu petekteki şekle göre yapıldığına inanılır. Bkz. Reşad Ekrem Koçu, İstanbul Ansiklopedisi, Cilt: 3, İstanbul Ansiklopedisi ve Neşriyat Kollektif Şirketi, 1960, s. 1468.

olmadığından söz edilir. Ayrıca Ayin sırasında elindeki mukaddes ekmeği düşürmesi, bir arının alıp kaçması ve bunun sonucunda şehre gönderdiği tellallar aracılığı ile mukaddes ekmeğin bulunduğu ve Ayasofya'nın bu ekmeğin bulunduğu petekteki kilise maketine göre yapıldığı söylenir.[353]

Bu şiir dışında aynı şiir derlemesi içinde az da olsa Türklerden ve Doğu Trakya'dan söz eden şiirler şunlardır: *To ptohon tis Kiprou*'da İstanbul[354]; *İlia Tantalidi*'de Meryem Ana Rum Ortodoks Kilisesi[355]; *To Mario*'da köy(Vize)[356]; *Erotos Aseveia*'da yine köy[357]; *Thrakon Asma*'da Meriç'in suları[358]; *İ Kıra İ Kritiki*'de Trakya'nın köyleri[359]; *Georgio Zarifi, To Sevasto Kidemona*'da Boğaz[360], *O Sofianos* şiirinde Derbentağası[361] ve Türkler[362], *To Seitan Akintisi*'nda Boğaz[363], Bebek[364], Balta-Limanı[365] ve Şeytan Akıntısı[366] yer alır. *Lirika* içinde sadece *Ta Arkeskonta*'da Türkler[367] kelimesi geçer. Çocuk şiirlerinden *O Arhitekton*'da Ayasofya[368] kelimesi bulunur. Diğer şiirleri içinde *O Pirgos tis Koris*'te Boğaz[369]; *O Vasilikos*'ta İstanbul[370]; *İ Heir tou Dikaou*'da yine İstanbul[371] yer alır.

[353] Georgios Viziinos, *Apanta ta Poiimata…*, s. 104-106.
[354] Georgios Viziinos, *a.g.e.*, s. 139.
[355] Georgios Viziinos, *a.g.e.*, s. 154.
[356] Georgios Viziinos, *a.g.e.*, s. 161.
[357] Georgios Viziinos, *a.g.e.*, s. 164.
[358] Georgios Viziinos, *a.g.e.*, s. 173.
[359] Georgios Viziinos, *a.g.e.*, s. 177.
[360] Georgios Viziinos, *a.g.e.*, s. 197.
[361] Georgios Viziinos, *a.g.e.*, s. 214.
[362] Georgios Viziinos, *a.g.e.*, s. 217.
[363] Georgios Viziinos, *a.g.e.*, s. 222.
[364] Georgios Viziinos, *a.g.e.*, s. 225.
[365] Gös. yer.
[366] Georgios Viziinos, *a.g.e.*, s. 226.
[367] Georgios Viziinos, *a.g.e.*, s. 339.
[368] Georgios Viziinos, *a.g.e.*, s. 391.
[369] Georgios Viziinos, *a.g.e.*, s. 262.
[370] Georgios Viziinos, *a.g.e.*, s. 271.
[371] Georgios Viziinos, *a.g.e.*, s. 275.

SONUÇ

G. M. Viziinos, Vize'de doğmuş ve çocukluk zamanlarını burada geçirmiştir. Çok küçük yaşlarda ekonomik sıkıntılar sebebiyle memleketinden ayrılmak zorunda kalmıştır. Böylece İstanbul, Kıbrıs, Yunanistan, Almanya, Fransa ve İngiltere gibi çeşitli yerleri görme ve kendini geliştirme fırsatı yakalamıştır. Eserlerinde Doğu Trakya'dan özellikle de Vize'den söz eder ve kimi öykülerinde ise Türk karakterler başkahraman olarak yer alır.

Kronolojik sırayla incelendiğinde, şiirlerinde çoğunlukla çocukluk zamanlarını geçirdiği Vize'ye yer verdiği ve Vize'nin eşsiz güzelliğine vurgu yaptığı görülmüştür. Trakya'daki köyler içinde memleketinin onun için çok önemli bir yere sahip olduğu anlaşılmıştır. Viziinos, memleketinden genellikle güzel duygularla söz eder. Bu konuda istisna olarak, köylerindeki evinden ve kardeşinin mezarından söz ettiği *Üzücü Hikâye* ile Türk-Rus savaşına değindiği *Deli ve Yedilerin Annesi* adlı şiirleri gösterilebilir. Bazı şiirlerinde ise İstanbul'dan ve Türklerden söz eder. Bu şiirleri anlatılagelen efsaneler temel alınılarak kaleme alınmıştır. Üç şiirde İstanbul'dan ve Türklerden söz eder; fakat efsanede anlatılanlara sadık kalır. Bu şiirlerde Türk imgesi her zaman olumsuzdur.

Öyküleri incelendiğinde 8 öyküsünden 6 tanesinde Doğu Trakya mekân olarak seçildiği tespit edilmiştir. Fakat bu 6 öyküden 5 tanesinde Doğu Trakya hakkında çeşitli betimlemelere yer verdiği görülmüştür. Bu öyküler *Annemin Günahı, Kardeşimin Katili Kimdi, Mayıs'ın Biri, Hayatının Tek Yolculuğu* ve *Moskof Selim*'dir. Öykülerde özellikle Vize, Vize'nin yakın çevresi Kaynarca, Soğuk Çeşme ve İstanbul yer alır. Bu mekânlar dışında, Lüleburgaz'dan söz edilse de detaylı bir betimlemeye yer verilmez. Kıyıköy, Silivri ve Tekirdağ gibi çeşitli yerlerin ise sadece adları geçer. Öykülerin çoğunda Vize ve çevresi ana mekân olarak yer alır. İstanbul sadece *Kardeşimin Katili Kimdi*'de ana mekândır. *Annemin Günahı*'nda olaylar Vize'de geçer ve İstanbul'da son bulur. Yöreye özgü Kilise ve Çaydan söz edilir; ama neresi olduğu açıkça belirtilmez. Tek istisna Karşı mahalle'dir. Mekânlar

hakkında olumlu ya da olumsuz izlenime yer verilmez. *Kardeşimin Katili Kimdi*'de ana mekân İstanbul'dur ve öykü Vize'de son bulur. Yine İstanbul'dan olumlu ya da olumsuz şekilde söz edilmez. Vize'de ise iki mekân arasında karşılaştırma yapılır. İlki ağabeyinin ölümüne dolaylı yoldan sebep olan postacının eskimiş ve bakımsız evi, diğeri ise çocukluk zamanlarını geçirdiği ve o günlere göre daha bakımlı bir yer olan evidir. *Mayıs'ın Biri*'nde Soğuk Çeşme adlı bir yerden söz eder. Bu yerin güzelliğinden etkilenir ve onu betimleyerek okuyucuya sunar. *Hayatının Tek Yolculuğu*'nda yine Vize'den, dedesinin evinden, çocukluk zamanlarından bildiği Bayır, Höyük ve İstanbul'daki boğaz ve saraydan söz eder. Çevrenin tarihi bir geçmişi olduğunu vurgular. İstanbul hakkında detaylı bir betimle yapmaz; fakat Vize ve çevresini gerçekçi bir yaklaşımla betimler. Son olarak, *Moskof Selim*'de Kaynarca'nın güzelliğinden detaylı bir şekilde söz eder. Yazarın Kaynarca'dan oldukça etkilenmiş olduğu söylenebilir. Tüm eserleri içinde en uzun betimleme Kaynarca hakkında yaptığıdır. Ayrıca Kaynarca ve Soğuk Çeşme ile ilgili yaptığı betimlemeler birbirine benzerlik gösterir. Bu nedenle Soğuk Çeşme olarak söz ettiği yerin Kaynarca olabileceği ileri sürülebilir.

Yazarın öykülerinde karşılaşılan Türkler incelendiğinde özellikle Moskof Selim ve *Kardeşimin Katili Kimdi* adlı 2 öyküde Türklere detaylı bir şekilde yer verdiği görülmüştür. *Hayatının Tek Yolculuğu* ve *Mayıs'ın Biri* adlı öykülerde ise Türklerden söz edilmesine rağmen yok denecek kadar yer aldıkları tespit edilmiştir.

Kardeşimin Katili Kimdi adlı öyküde Türkler hakkındaki genel Türk imgesi olumsuzdur. Türklerin Yunan halkı tarafından pek sevilmedikleri görülür. Türkler hakkındaki genel kanı dışında, öyküdeki karakterler genellikle olumlu olarak yer alırlar. Örneğin Kamil, dindar ve eğitimsiz biri olarak tanıtılır. Yazar da Türklere karşı antipati duyduğunu öyküde itiraf eder. Fakat Kamil, öyküde daha çok olumlu yönleri ile tanıtılır. Yazar, öyküde Türklere karşı duyduğu antipatiyi itiraf eder. Aynı zamanda Kamil sayesinde sadece ona karşı değil tüm Türklere karşı da antipatisini unuttuğunu vurgular. Hatta öykünün sonunda onu evinin bahçesinde gördüğünde, ağabeyinin katilinin o olduğunu bilmesine rağmen annesine söylemez ya da

söyleyemez. Belki de onu yakından tanıdığı ve bir Türk olmasına rağmen sevdiği, saydığı ve iyi niyetinden şüphe etmediği için böyle bir davranışta bulunur. Tabi ki ağabeyini yanlışlıkla öldürmesinin payı da büyüktür. Kamil'in annesi ilk olarak Osmanlı hanımı olarak isimlendirilir; fakat daha sonra onun genel Türklere ait özellikleri taşımadığından ve iyi biri olduğundan söz edilir. Yine Kamil'in eğitimli izlenimi taşıyan ve Osmanlı memuru olan ağabeyinden olumlu olarak söz edilir. Aynı zamanda Jön Türk hareketini destekleyen, gizlice alkol alan, batıya özgü kıyafetler giyen ve çok içen biri olduğuna da yer verilir. Yazarın, belki de onun bu özelliğine değinerek onu Osmanlı'ya ait genel görüşü benimsemediğini göstermek istediği söylenebilir. Bunlar dışında öyküde Kamil'i tutuklamaya gelen Subay ve Kamil'in kan kardeşi yine olumlu özelliklerle okuyucuya sunulur. Kamil'in kan kardeşinin babasının kötü biri olduğu ifade edilir ve Osmanlı soyundan geldiğine vurgu yapılır. Yine kızı Nazile başta güzelliği ile okuyucuya sunulsa da daha sonra kötülüğü ön plana çıkar.

Hayatının Tek Yolculuğu'nda yazarın yaşadığı dönem ile dedesinin yaşadığı dönem arasında çok farklılıklar olduğundan söz edilir. Öykü içinde Yeniçeriler, imam ve cellat isimleri geçer. Yeniçeriler ile tamamen kötü ve olumsuz Türk imgesi çizilir.

Mayıs'ın Biri'nde sadece bir Türk yer alır. O da öykü içinde çok az yer alır ve onun hakkında olumlu ya da olumsuz bir izlenim yansıtılmaz.

Moskof Selim'de yine genel Türk imgesi olumsuzdur. Fakat yazar, öykünün başındaki kısa açıklamasında tarafsız olduğu izlenimini verir. Öykünün başkahramanı bir Türk olan Selim'dir. Selim öykü genelinde olumlu bir şekilde yer alır. Hatta yazar onun davranışlarından ve karakterinden oldukça etkilenir. Ona sevgi ve saygı duyar. Öykü boyunca onun olumlu yanlarından detaylıca söz eder. Bu duyulan sevgi ve saygının benzerine Kamil'e karşı davranışlarında da rastlanır. Selim dışında annesi, babası, kardeşleri Selim'in bakış açısından anlatılır. Yine de öykünün sahibi yazar olduğu için burada kendi görüşlerini yansıttığını kabul etmeliyiz.

Selim'in annesi, Şakir baba ve Selim'in ikinci komutanı olumlu özelliklerle öyküde yer alır. Selim'in büyük ağabeyi fiziksel özellikleri bakımından babasına benzemesine rağmen olumlu özelliklerle yer alır. Selim'in babası Osmanlı'ya ait özellikler taşıdığı vurgulanarak sert ve kötü bir biçimde tanıtılır. Öykünün sonuna doğru, Selim'in babası sert ve acımasız özelliklerinden uzaklaşır. Karakteri bakımından babasına benzeyen ortanca kardeşin ise sadece Selim'e kötü davrandığından söz edilir. Aynı zamanda Selim'in ilk komutanı ve İstanbul'daki bazı görevliler olumsuz özelliklerle anlatılır.

Sonuç olarak, Viziinos Vize ile ilgili şiirlerinde çoğunlukla Vize'ye duyduğu sevgiden ve onun güzelliğinden söz eder. İstanbul'a ise efsanelerdekine sadık kalarak yer verir. Ayasofya'nın güzelliğine vurgu yapar. Türkler, İstanbul'un fethi ve Türk-Rus savaşı sırasında her zaman olumsuz yönleri ile öne çıkar. Öykülerinde Vize ve çevresi kişisel anılarının yer aldığı mekândır. Kaynarca ve Soğuk Çeşme ise doğal yapısı ve güzelliği ile onu etkilemeyi başarmış mekânlardandır. Türkler bağlamında öykülerde genel anlamda olumsuz ifadelere rastlanır. Bunun sebebinin de "Megali İdea" ile yaratılan düşman Türk imgesinin Yunan toplumunu etkilediği kadar yazarı da etkilemiş olmasıdır. Türkiye'de büyümüş olmasına rağmen, Türkler ile ilgili kötü ve olumsuz imgeler Türklere bakışında etkili olmuştur. Fakat Türk karakterlere istisnalar dışında olumlu yönleriyle yer vermesi, yazarın birçok Yunan yazardan farklı olduğu gerçeğini desteklemektedir.

KAYNAKÇA

AKSAN, Doğan, *Cumhuriyet Döneminden Bugüne Örneklerle Şiir Çözümlemeleri*, 2. Baskı, Bilgi Yayınevi, Ankara 2004.

ALEXİOU, Margaret, "Writing against Silence: Antithesis and Ekphrasis in the Prose Fiction of Georgios Vizyenos", *Dumbarton Oaks Papers*, C.: 47, ABD 1993, s. 263-286.

ALEXİOU, Margaret, "Why Vizyenos?", *Journal of Modern Greek Studies*, C.: 13, Sayı: 2, ABD 1995, s. 289-298.

ALEXİOU, Margaret, *After Antiquity: Greek Language, Myth, and Metaphor*, 1. Baskı, Cornell Üniversitesi Basımevi, ABD 2002.

ATHANASOPOULOS, Vangelis, "Hronologia G. Viziinou", *Diavazo*, Sayı: 278, Atina 1992, s. 12-17.

ATHANASOPOULOS, Vangelis, "Viziinos Ekato Hronia meta tin Eksodo tou apo to Frenokomeio", Nea Estia, C.: 140, Sayı: 1664, Atina 1996, s. 1403-1412.

AYTAÇ, Gürsel, *Genel Edebiyat Bilimi*, 1. Basım, Papirüs, İstanbul 1999.

BATSAKİ, Yota, " 'There was only one thing paradoxial about the man': an oblique perspective on madness in four stories by Georgios M. Vizyenos", *Modern Greek Literature Critical Essays*, New York-Londra 2003, s. 72-95.

BEATON, Roderick, "Realism and Folklore in Nineteenth-Century Greek Fiction", *Byzantine and Modern Greek Studies*, Sayı: 8, C.: 1, 1982-1983, s. 103-122.

BORGHART, Pieter, "The Late Appearance of Modern Greek Naturalism: An Explanatory Hypothesis", *Journal of Modern Greek Studies*, C.: 23, Sayı: 2, 2005, s. 313-334.

BURAK, Durdu Mehmet, "Osmanlı Devletinde Jön Türk Hareketinin başlaması ve Etkileri", *OTAM*, Sayı: 14, Ankara 2003, s. 291-318.

CEVİZ, Ahmet, *Felsefe Sözlüğü*, 3. Baskı, Paradigma yayınları, İstanbul 1999.

CHRYSSANTHOPOULOS, Michalis, "Georgios Vizyinos", *Greece Books and Writers*, Çev.: Aleksandra Kapsali ,Ministry of Culture-National Book Centre of Greece, Atina 2001, s. 121-123.

CUDDON, J. A., *Leksiko Logotehnikon Oron kai Theorias Logothenias*, Metaihmio, 4. Baskı, Atina 2010.

ÇAĞBAYIR, Yaşar, *Ötüken Türkçe Sözlük*, C.: 4, Ötüken Yayınları, İstanbul 2007.

ÇETİN, Nurullah, *Roman Çözümleme Yöntemi*, 5. Baskı, Öncü Kitap, Ankara 2007.

ÇETİŞLİ, İsmail, Batı Edebiyatında Edebi Akımlar, 16. Baskı, Akçağ Yayınları, Ankara 2016.

DE AMİCİS, Edmon, *İstanbul*, Türk Tarih Kurum Basımevi, Ankara 1993.

DEMİRÖZÜ, Damla, "İlk Dönem Yunan Romanında (1834-1880) Öteki İmajı", *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Dergisi*, C.: 43, Sayı: 1, 2003, s. 169-195.

DEMİRÖZÜ, Damla, "Yunan Romanından Türk Anlatısına Yapılan Çeviriler ya da İki Ülke İlişkilerinin Edebiyat Üzerinden Okunması", Cilt: 20, Sayı: 20, *Littera Edebiyat Yazıları*, 2007 s. 137-145.

DİMARAS, Konstantinos Th. *İstoria tis Neoellinikis Logotehnias*, 9. Baskı, Ekdoseis Gnosis, Atina 2000.

ECEVİT, Yıldız, *Türk Romanında Postmodernist Açılımlar*, 1. Baskı, İstanbul 2001.

EKATERİNİDİS, Georgios N., "İ Laografiki Diastasi sto Ergo tou Georgiou Viziinou", *Serraika Hronika*, Sayı: 13, Atina 1998, s. 177-190.

ERHAT, Azra, *Mitoloji Sözlüğü*, 14. Baskı, Remzi Kitapevi Yayınları, İstanbul 2006.

GÜNDÜZ, Şinasi, Din ve İnanç Sözlüğü, 1. Basım, Vadi Yayınları, Konya 1998.

HRİSANTHOPOULOS, Mihalis, *Metaksi Fantasias kai Mnimis*, 1. Baskı, Vivliopoleion tis Estias İ. D. Kollarou & Sias A. E., Atina 1994.

KABAKLI, Ahmet, *Edebiyat Akımları*, 1. Baskı, Türk Edebiyat Vakfı Yayınları, İstanbul 2016.

KALELİOĞLU, Oğuz, "Türk-Yunan İlişkileri ve Megali İdea", *Ankara Üniversitesi Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü Atatürk Yolu Dergisi*, Sayı: 41, Ankara Mayıs 2008, s. 105-123.

KANDİLİS, İo. D., "İ Tragiki Zoi tou G. Viziinou", *Nea Estia*, Cilt:129, Sayı: 1535, Atina 1991, s. 817-823.

KARATAŞ, Turan, *Ansiklopedik Edebiyat Terimleri Sözlüğü*, 1. Baskı, Perşembe Kitapları, İstanbul 2001.

KEFELİ, Emel, *Batı Edebiyatında Akımlar*, 3. Baskı, Dergah Yayınları, İstanbul 2017.

KELAĞA AHMET, İbrahim, "Çağdaş Yunancanın Tarihsel Gelişimi", *Balkanlar El Kitabı*, 3. Baskı, Cilt: 2, Akçağ Yayınları, Ankara 2017, s. 477-490.

KIRLIDÖKME, Utku, "Ulus Devlet Oluşturmada Yunanistan Örneği: Büyük Ülkü-Megali İdea", *Ankara Üniversitesi Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü Atatürk Yolu Dergisi*, Sayı: 46, Ankara Güz 2010, s. 401-424.

KOÇU, Reşad Ekrem, İstanbul Ansiklopedisi, C.: 3, İstanbul Ansiklopedisi ve Neşriyat Kollektif Şirketi, 1960.

KOUMANOUDİS, Stefanos A., *Sinagogi Neon Lekseon*, Tipois P. D. Sakellariou, Atina 1900.

KÜÇÜK, Mehmet Alparslan, "İkonografiden İnanca 'İsa Mesih'in Dirilişi/Paskalya' Süreci", *Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, C.: 3, Sayı: 8, s. 230-274.

LORTKİPANİDZE, Ekaterine, "The Structure of Conflict in the Story 'Who Was My Brother's Killer?' by Georgios M. Vizyenos", *Phasis*, Sayı:8, Gürcistan 2005, s. 65-69.

MACKRİDGE, Peter, *Language and National Identity in Greece, 1766-1976*, 1. Baskı, Oxford University Press, ABD 2009.

MACKRİDGE, Peter, " 'Ologira sti Mnimi': O Horos, O Hronos kai ta Prosopa s' ena Diigima tou Papadiamanti", *Ellinika*, Sayı: 43, Selanik 1993, s. 173-186.

MANSEL, Arif Müfid, *Trakyanın Kültür ve Tarihi*, Edirne ve yöresi eski eserleri sevenler yayınları, İstanbul 1938.

MARMARİNOU, El. Politiou, "To Periodiko Estia (1876-1895) kai to Diigima: mia Antithesi kai mia Thesi", *Parousia*, Sayı: 3, 1985, s. 123-152.

MELİSSARATOU, Gerasimia, "O Karavelas, i İthografia kai Kapoia Provlimata Afigimatikis Orologias", *Diavazo*, Sayı: 281, Atina 1992, s. 13-24.

MERRY, Bruce, *Encyclopedia of Modern Greek Literature,* Greenwood Press, Londra 2004.

MİLLAS, Herkül, *Yunan Ulusunun Doğuşu*, 1. Baskı, İletişim Yayınları, İstanbul 1994.

MİLLAS, Herkül, *Türk ve Yunan Romanlarında 'Öteki' ve Kimlik*, İletişim Yayınları, 1. Baskı, İstanbul 2005.

OZANSOY, Esin, "Georgios M. Viziinos (1849-1896) ve Çağdaş Yunan İthografik Öyküsü", *İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Fransız Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı Dergisi – DİLBİLİM*, C.:1, 2009, s. 53-62.

OZANSOY, Esin, "Vize'li Georgios Viziinos'un 'Moskov-Selim' Adlı Öyküsüne Genel Bir Bakış, *Ataol Behramoğlu, Şair, Düşünür, Çevirmen, Öğretmen Armağan Kitabı*, Ed: Korhan Korbek, Heyamola Yayınları, 1. Basım, İstanbul 2009, s. 169-179.

PAPATHANASOPOULOS, Thanasis, "İ Thraki stin Pezografia tou G. Viziinou", *Nea Estia*, C.: 140, Sayı: 1664, Atina 1996, s. 1417-1420.

PARİSİS, İoannis-Nikitas, *Leksiko Logotehnikon Oron*, Ekdoseis Pataki, Atina 2015.

POLİTİS, Linos, *İstoria tis Neoellinikis Logotehnias*, Mortotiko İdrima Etnikis Trapezis Yayınları, Atina 1998.

STERGİOPOULOS, Kostas, *İ Neoelliniki Afigimatiki Pezografia*, Ekdosi Simpliromeni, Panepistimion İoanninon,Yanya 1977.

STERGİOPOULOS, Kostas, "O Viziinos kai to Diigima", *To Dentro*, Sayı: 21-22, Atina 1986, s. 17-23.

TEKİN, Mehmet, *Roman Sanatı Romanın Unsurları 1*, 13. Basım, Ötüken, İstanbul 2015.

THRİLOS, Alkis, "Ellines Diigimatografoi", *Nea Estia*, Sayı:114, Atina 1931, s. 958-965.

TSAKONAS, Dimitris Gr., "Georgios Viziinos", *Odos Panos*, C.: 15, Sayı: 78, Atina 1995, s. 15-19.

TSOURAS, Nikos A., "O Viziinos mesa apo to Ergo tou", *Nea Estia*, C.: 140, Sayı: 1664, Atina 1996, s. 1421-1425.

TUNCAY, Faruk-Karatzas, Leonidas, *Yunanca Türkçe Sözlük*, Doğu Dil ve Kültürleri Merkezi, Atina 1994.

TÜRKÇE SÖZLÜK, C.: 1-2, 9. Baskı, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara 1998.

TZİOVAS, Dimitris, *The Other Self: Selfhood and Society in Modern Greek Fiction*, 1. Baskı, Lexington Books, ABD 2003.

ULAĞLI, Serhat, *İmgebilim "Öteki"nin Bilimine Giriş*, 1. Baskı, Sinemis, Ankara 2006.

VARELAS, Lambros, "İthografia", *Leksiko Neoellinikis Logotehnias, Leksiko Neoellinikis Logotehnias*, Ekdoeis Pataki, Atina 2008, 796-797.

VİTTİ, Mario, *İdeologiki Leitourgia tis Ellinikis İthografias*, 3. Baskı, Kedros, Atina 1991.

VİTTİ, Mario, *İstoria tis Neoellinikis Logotehnias*, 1. Baskı, Ekdoseis Odisseas, Atina 2003.

VİZİİNOS, Georgios, *Apanta ta Poiimata tou Georgiou Viziinou*, Papiros, Atina 1996.

VİZİİNOS, G. M., *Apanta ta Diigimata*, Haz: İrkos-Stantis R. Apostolidis, Ta Nea Ellinika, Atina 2013.

VİZİİNOS, Yeorgios, *Öyküler: Annemin Günahı, Hayatının Biricik Yolculuğu, Moskof Selim*, Çev: Ari Çokona, İstos Yayınları, İstanbul 2015.

VİZYENOS, Georgios, *My Mother's Sin and Other Stories*, Çev: William F. Wyatt, 1. Baskı, ABD 1988.

VİZYİNOS, Georgios, *Moskof Selim*, Çev: Osman Bleda, Belge Yayınları, İstanbul 1994.

WYATT, William F., "Vizyenos and His Characters", *Journal of Modern Greek Studies*, Cilt:5, Sayı: 1, 1987, s. 47-63.

ZİRAS, Aleksis, M. MERAKLİS, Mihalis, ANAGNOSTOPOULOS, Vasilis D., ve Paradeisi, Evdokia, "Georgios Viziinos", *Leksiko Neoellinikis Logotehnias*, Ekdoseis Pataki, Atina 2008, s. 291-295.

GAZETELER

"Protomagia", *Akropolis*, 1-2 Mayıs 1884.

İNTERNET KAYNAKLARI

http://www.potheg.gr/PeriodDetails.aspx?lan=1&id=13, (20.02.2018).

www.greeklanguage.gr/digitalResources/literature/education/literature_history/search.html?details=46, (20.02.2018).

EKLER

EK-1

Georgios Viziinos. (Kaynak: G. M. Viziinos, *Apanta ta Diigimata*, Haz: İrkos-Stantis R. Apostolidis, *Apanta ta Diigimata*, Ta Nea Ellinika, Atina 2013, s. Fotoğraflar)

Georgios Viziinos. (Kaynak: G. M. Viziinos, *Apanta ta Diigimata*, Haz: İrkos-Stantis R. Apostolidis, *Apanta ta Diigimata*, Ta Nea Ellinika, Atina 2013, s. Fotoğraflar)

EK-2

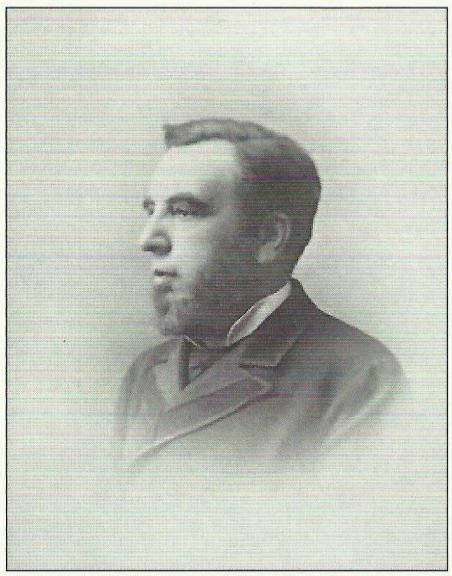

Sol baştan Georgis Viziinos'un üvey kardeşi Katerinio, annesi Despoinio ve kardeşi Mihailos. (Kaynak: G. M. Viziinos, *Apanta ta Diigimata*, Haz: İrkos-Stantis R. Apostolidis, Ta Nea Ellinika, Atina 2013, s. Fotoğraflar)

Georgis Viziinos'un annesi Despoinio ve torunları, 1891 yılı. (Kaynak: G. M. Viziinos, *Apanta ta Diigimata*, Haz: İrkos-Stantis R. Apostolidis, Ta Nea Ellinika, Atina 2013, s. Fotoğraflar)

EK-3a

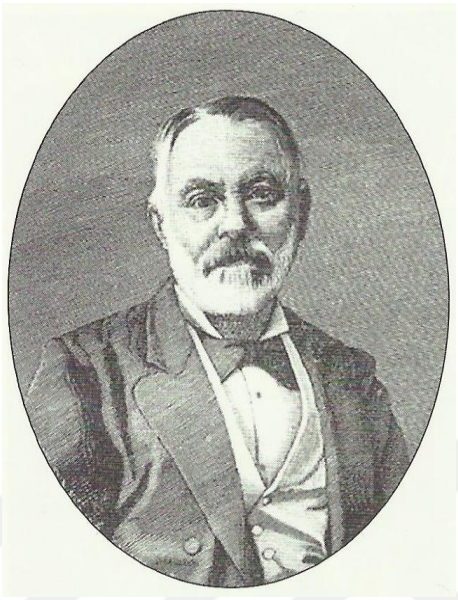
G. Viziinos'u öykü yazmaya yönlendiren Dimitrios Vikelas. (Kaynak: G. M. Viziinos, *Apanta ta Diigimata*, Haz: İrkos-Stantis R. Apostolidis, Ta Nea Ellinika, Atina 2013, s. Fotoğraflar)

EK-3b

G. Viziinos'un ilk öyküsü hakkında fikrine başvurduğu Nouvelle Revue adlı derginin sahibi Juliette Lamber Adam. (Kaynak: G. M. Viziinos, *Apanta ta Diigimata*, Haz: İrkos-Stantis R. Apostolidis, Ta Nea Ellinika, Atina 2013, s. Fotoğraflar)

EK-4a

Georgios Zarifis, G. Viziinos'un son ve en büyük hamisi. (Kaynak: G. M. Viziinos, *Apanta ta Diigimata*, Haz: İrkos-Stantis R. Apostolidis, Ta Nea Ellinika, Atina 2013, s. Fotoğraflar)

EK-4b

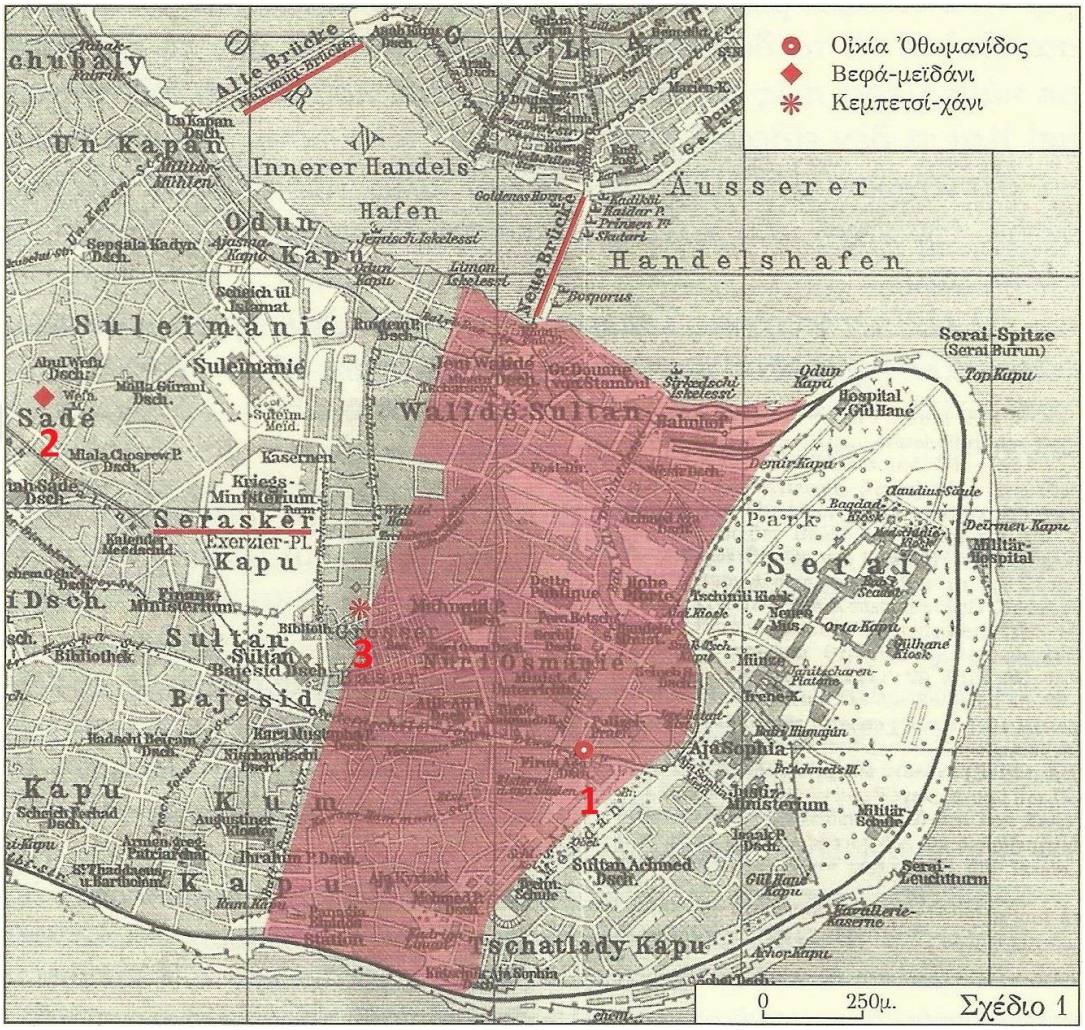
İlias Tantalidis, G. Viziinos'un ilk şiir derlemesini yayımlamasına yardım etmiştir. (Kaynak: G. M. Viziinos, *Apanta ta Diigimata*, Haz: İrkos-Stantis R. Apostolidis, Ta Nea Ellinika, Atina 2013, s. Fotoğrafl

EK-5

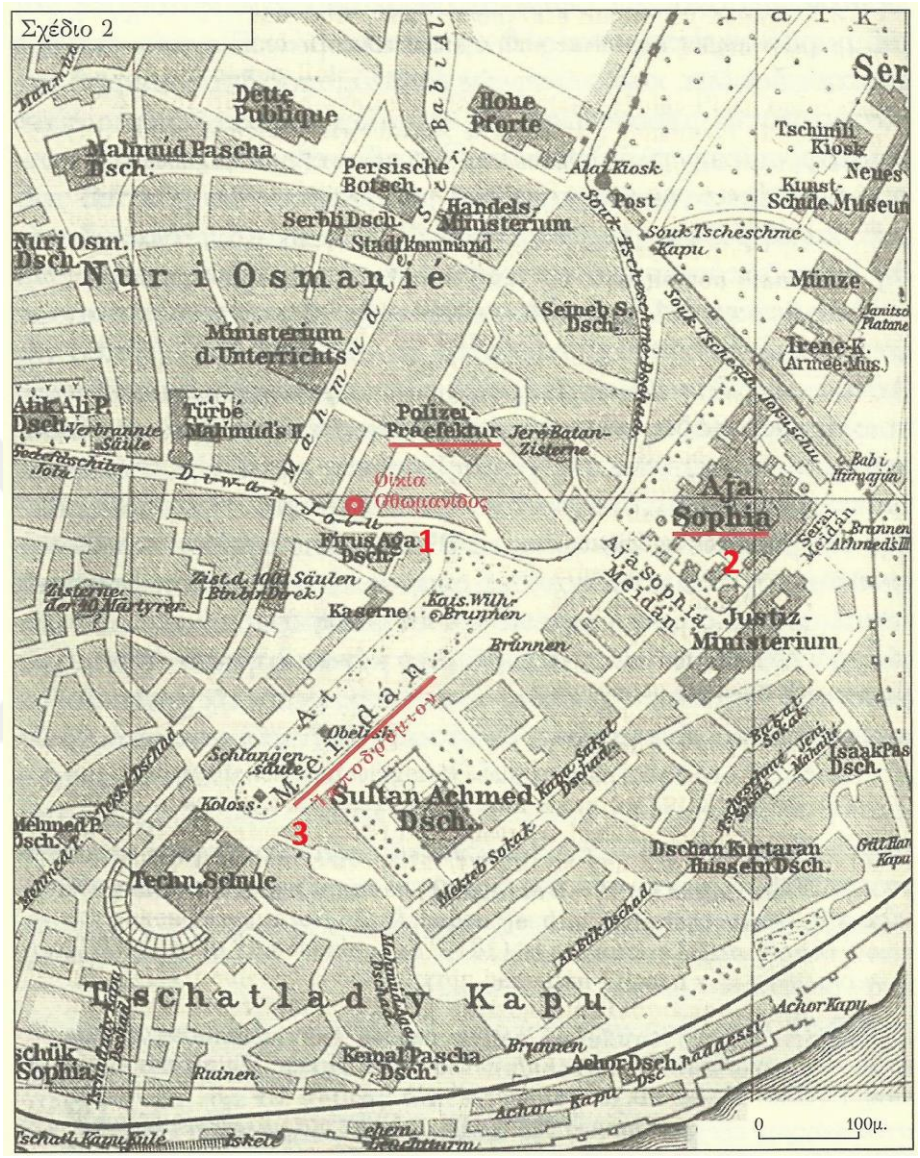
Betina Fravasili, G. Viziinos'un evlenmek istediği 14 yaşındaki kız. (İo. D. Kandilis, "İ Tragiki Zoi tou G. Viziinou", *Nea Estia*, Cilt:129, Sayı: 1535, Atina 1991, s. 819.)

EK-6

İstanbul. 1- Kamil'in ve Ailesinin Yaşadığı Ev 2- Vefa Meydanı 3- Cebeci Han. (Kaynak: G. M. Viziinos, *Apanta ta Diigimata*, Haz: İrkos-Stantis R. Apostolidis, Ta Nea Ellinika, Atina 2013, s. 745-Taslak 1)

EK-7

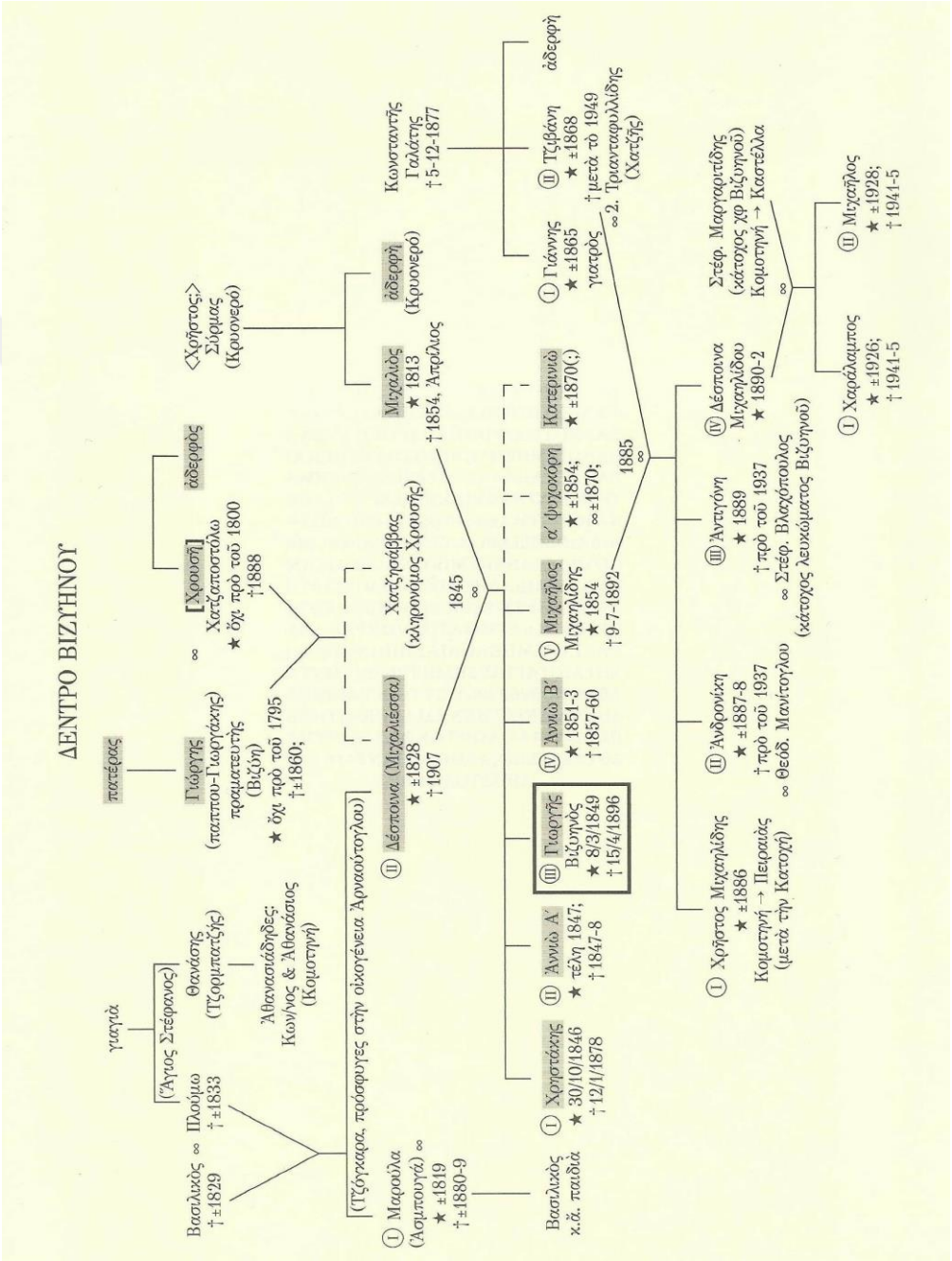
İstanbul. 1- Kamil'in ve Ailesinin Yaşadığı Ev 2- Ayasofya 3- Hipodrom. (Kaynak: G. M. Viziinos, *Apanta ta Diigimata*, Haz: İrkos-Stantis R. Apostolidis, Ta Nea Ellinika, Atina 2013, s. 746-Taslak 2)

EK-8

Vize. 1-Kale 2-Karşı Mahalle 3-Bayır 4- Kilise 5- Kırklareli Yolu 6- Plaça Mahallesi 7- İstanbul Yolu. (Kaynak: G. M. Viziinos, *Apanta ta Diigimata*, Haz: İrkos-Stantis R. Apostolidis, Ta Nea Ellinika, Atina 2013, s. Fotoğraflar)

EK-9

G. Viziinos'un Soyağacı. (Kaynak: G. M. Viziinos, *Apanta ta Diigimata*, Haz: İrkos-Stantis R. Apostolidis, Ta Nea Ellinika, Atina 2013, s. 465.)